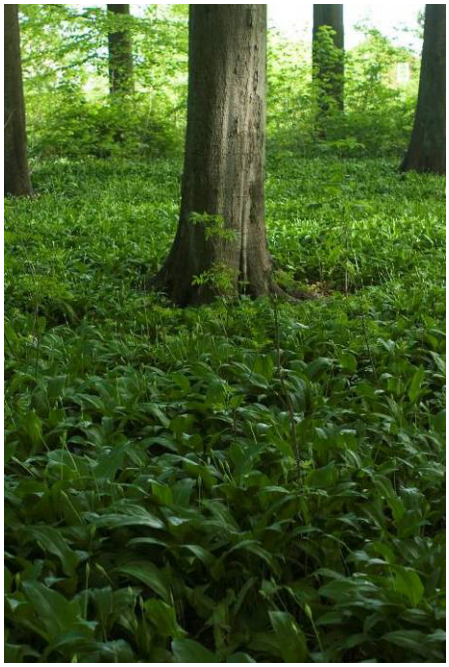
Rapport for projektet

Bevaring af plantegenetiske ressourcer i de vilde slægtninge til jordbrugets afgrøder

(J.nr. 3301-GENI-08-0013)

Gitte K. Bjørn, Kell Kristiansen og Lars H. Jacobsen
Aarhus Universitet
Institut for Havebrugsproduktion
April 2011

Indhold

INDLEDNING 7

PROJEKTETS MANDATARTER 8

FREMGANGSMÅDEN 12

UDBREDELSEN AF MANDATARTER 12
FELTSKEMA 13

RESULTATER 15

LOKALITETER 18

ANBEFALINGER 19

MANDATARTER 19
PROJEKTETS MANDATARTER 19
INDSAMLING AF FRØ, NY/GENETABLERING AF POPULATIONER 20
PLEJEPLANER 21
AKTØRER INDEN FOR BIODIVERSITET OG BIOLOGISK MANGFOLDIGHED 21
ANDRE FLORAREGISTRERINGER 22
ANVENDELSE 23

MANDATARTERNE 24

CARYOPHYLLACEAE - NELLIKEFAMILIEN 25
AGROSTEMMA GITHAGO – ALMINDELIG KLINTE 26
CHENOPODIACEAE - SALTURTFAMILIEN 27
BETA VULGARIS SSP. *MARITIMA* - STRANDBEDE 28
GROSSULARIACEAE - RIBSFAMILIEN 29
RIBES NIGRUM - SOLBÆR 30
RIBES RUBRUM - HAVERIBS 31
RIBES SPICATUM - VILD RIBS 32
RIBES UVA-CRISPA - STIKKELSBÆR 33
FABACEAE - ÆRTEBLOMSTFAMILIEN 34
LOTUS PEDUNCULATUS SSP. *PEDUNCULATUS* - SUMPKÆLLINGETAND 35
MEDICAGO SATIVA SSP. *FALCATA* - SEGLSNEGLEBÆLG 36
TETRAGONOLOBUS MARITIMUS – ALMINDELIG KANTBÆLG 37
TRIFOLIUM MICRANTHUM - SPÆD KLØVER 38
VICIA DUMETORUM - KRATVIKKE 39

VICIA OROBUS - LYNGVIKKE 40
VICIA SATIVA SSP. *SATIVA* – FODERVIKKE 41
VICIA SYLVATICA - SKOVVIKKE 42
VICIA TENUIFOLIA - LANGKLASET VIKKE 43
MYRICACEAE - MYRTEFAMILIEN **44**
MYRICA GALE - MOSEPORS 45
LINACEAE - HØRFAMILIEN **46**
LINUM USITATISSIMUM – ALMINDELIG HØR 47
EUPHORBIACEAE - VORTEMÆLKFAMILIEN **48**
EUPHORBIA CYPARISSIAS - CYPRESVORTEMÆLK 49
CANNABACEAE - HAMPFAMILIEN **50**
HUMULUS LUPULUS – ALMINDELIG HUMLE 51
ELAEAGNACEAE - SØLVBLADFAMILIEN **52**
HIPPOPHAË RHAMNOIDES – ALMINDELIG HAVTORN 53
ROSACEAE - ROSENFAMILIEN **54**
FRAGARIA VESCA - SKOVJORDBÆR 55
FRAGARIA VIRIDIS - BAKKEJORDBÆR 56
PRUNUS CERASUS SSP. *ACIDA* - SURKIRSEBÆR 57
PRUNUS PADUS – ALMINDELIG HÆG 58
PRUNUS SPINOSA - SLÅEN 59
ROSA CANINA - HUNDEROSE 60
RUBUS CHAMAEMORUS - MULTEBÆR 61
RUBUS FRUTICOSUS - BROMBÆR 62
BRASSICACEAE - KORSBLOMSTFAMILIEN **63**
BARBAREA STRICTA - RANK VINTERKARSE 64
BARBAREA VULGARIS SPP. VULGARIS – ALMINDELIG VINTERKARSE 65
BERTEROA INCANA – ALMINDELIG KLØVPLADE 66
BRASSICA RAPA SSP. *CAMPESTRIS* - AGERKÅL 67
CAMELINA MICROCARPA - SMÅSKULPET DODDER 68
CAMELINA SATIVA - SÆDDODDER 69
CARDAMINE IMPATIENS - KRONLØS SPRINGKLAP 70
CARDAMINOPSIS ARENOSA - ALMINDELIG SANDKARSE 71
CRAMBE MARITIMA - STRANDKÅL 72
LUNARIA REDIVIVA - VEDVARENDE MÅNESKULPE 73
RAPHANUS RAPHANISTRUM - KIDDIKE 74
MALVACEAE - KATOSTFAMILIEN **75**
ALTHAEA OFFICINALIS - LÆGESTOKROSE 76
ERICACEAE - LYNGFAMILIEN **77**
VACCINIUM MYRTILLUS – ALMINDELIG BLÅBÆR 78
VACCINIUM OXYCOCCOS – ALMINDELIG TRANEBÆR 79
VACCINIUM ULIGINOSUM – ALMINDELIG MOSEBØLLE 80
VACCINIUM VITIS-IDAEA - TYTTEBÆR 81
BORAGINACEAE - RUBLADFAMILIEN **82**
LITHOSPERMUM OFFICINALE - LÆGESTENFRØ 83
SYMPHYTUM OFFICINALE - LÆGEKULSUKKER 84
LAMIACEAE - LÆBEBLOMSTFAMILIEN **85**

ORIGANUM VULGARE – ALMINDELIG MERIAN 86
SALVIA PRATENSIS - ENGSALVIE 87
THYMUS SERPYLLUM - SMALBLADET TIMIAN 88
APIACEAE - SKÆRMPLANTEFAMILIEN **89**
APIUM GRAVEOLENS - VILD SELLERI 90
CARUM CARVI - KOMMEN 91
DAUCUS CAROTA SSP. *GUMMIFER* - STRANDGULEROD 92
LIGUSTICUM SCOTICUM - SKOTSK LOSTILK 93
PIMPINELLA MAJOR - STOR PIMPINELLE 94
ASTERACEAE - KURVBLOMSTFAMILIEN **95**
CICHORIUM INTYBUS VAR. *INTYBUS* – ALMINDELIG CIKORIE 96
LACTUCA SERRIOLA - TORNET SALAT 97
LACTUCA TATARICA - STRANDSALAT 98
MATRICARIA RECUTITA - VELLUGTENDE KAMILLE 99
SCORZONERA HUMILIS - LAV SKORZONER 100
CAPRIFOLIACEAE - GEDEBLADFAMILIEN **101**
SAMBUCUS EBULUS - SOMMERHYLD 102
VALERIANACEAE - BALDRIANFAMILIEN **103**
VALERIANELLA DENTATA - TANDBÆGRET VÅRSALAT 104
ALLIACEAE - LØGFAMILIEN **105**
ALLIUM CARINATUM - KØLET LØG 106
ALLIUM SCHOENOPRASUM - PURLØG 107
ALLIUM URSINUM - RAMSLØG 108
ALLIUM VINEALE – ALMINDELIG SANDLØG 109
ASPARAGACEAE - ASPARGESFAMILIEN **110**
ASPARAGUS OFFICINALIS – ALMINDELIG ASPARGES 111
POACEAE - GRÆSFAMILIEN **112**
AGROSTIS CANINA - HUNDEHVENE 113
ALOPECURUS AEQUALIS - GUL RÆVEHALE 114
ALOPECURUS ARUNDINACEUS - SORT RÆVEHALE 115
BRACHYPODIUM PINNATUM - BAKKESTILKAKS 116
BROMOPSIS BENEKENII - TIDLIG SKOVHEJRE 117
BROMOPSIS ERECTUS - OPRET HEJRE 118
BROMOPSIS INERMIS - STAKLØS HEJRE 119
BROMOPSIS RAMOSA - SILDIG SKOVHEJRE 120
BROMUS ARVENSIS - AGERHEJRE 121
BROMUS COMMUTATUS - MANGEBLOMSTRET HEJRE 122
BROMUS RACEMOSUS - ENGHEJRE 123
BROMUS SECALINUS - RUGHEJRE 124
DACTYLIS GLOMERATA SSP. *LOBATA* - SKOVHUNDEGRÆS 125
DESCHAMPSIA SETACEA - FIN BUNKE 126
ELYTRIGIA AETHERICA - STIV KVIK 127
FESTUCA ALTISSIMA - SKOVSVINGEL 128
FESTUCA ARUNDINACEA - STRANDSVINGEL 129
FESTUCA BREVIPILA - BAKKESVINGEL 130
FESTUCA HETEROPHYLLA - FORSKELLIGBLADET SVINGEL 131

HORDELYMUS EUROPAEUS - SKOVBYG 132
HORDEUM JUBATUM - EGERNHALEBYG 133
HORDEUM MURINUM - GOLD BYG 134
HORDEUM SECALINUM - ENGBYG 135
LOLIUM REMOTUM - HØRRAJGRÆS 136
LOLIUM TEMULENTUM - GIFTIG RAJGRÆS 137
PHLEUM ARENARIUM - SANDROTTEHALE 138
PHLEUM PHLEOIDES - GLAT ROTTEHALE 139
PHLEUM PRATENSE SSP. *SEROTINUM* - KNOLDROTTEHALE 140
POA BULBOSA - LØGRAPGRÆS 141
POA CHAIXII - SUDETISK RAPGRÆS 142
POA PALUSTRIS - STORTOPPET RAPGRÆS 143
POA REMOTA - KÆMPERAPGRÆS 144
POA SUPINA - LAV RAPGRÆS 145
SETARIA VIRIDIS - GRØN SKÆRMAKS 146
TRISETUM FLAVESCENS – ALMINDELIG GULDHAVRE 147

REFERENCER 148

STIKORDSREGISTER TIL MANDATARTERNE 150

Indledning

Jordbruget er konstant under udvikling og de dyrkede sorter er løbende under udskiftning pga. tilpasning til nye dyrkningsbetingelser og krav til kvalitet mm. Det kan både være på jordbrugssiden, hvor miljøforhold og sygdomme spiller en afgørende rolle, som på afsætningssiden hvor forskellige kvaliteter og forbrugerpræferencer gør sig gældende. Grundstoffet til forbedring af sorters egenskaber er den genetiske mangfoldighed. De egenskaber, som man ønsker at indsætte i nye sorter, kan komme fra nye og gamle sorter eller den vilde flora. Den genetiske variation i vilde populationer af de dyrkede arter og nært beslægtede arter er meget stor – en variation som kan udnyttes til at løse mange af de krav der stilles til fremtidens kulturer.

I den danske natur er der betydelige arealer, hvor slægtninge til fødevareplanter lever. Men da naturen ændrer sig, og derved konkurrenceforholdene i de naturlige biotoper, ændres artssammensætningen i naturen også. Endvidere kan der for nogle arter ske en bestøvning med dyrkede afgrøder, som kan medvirke til at ændre de vilde populationer. Endeligt forventes det at klimaforandringer vil ændre artssammensætningen. Derved er der risiko for, at de nuværende arters egenskaber forsvinder under nye konkurrenceforhold.

I Danmark kategoriseres ca. 450 vildtvoksende arter som slægtninge til fødevare- og foderplanterne med historisk, aktuel eller potentiel anvendelse.

Bevaringen af de plantegenetiske ressourcer er fastlagt i FN's miljøprograms "Konvention for Biologisk Mangfoldighed" og i FAOs "Internationale Traktat for Plantegenetiske Ressourcer for Fødevarer og Jordbrug". Heri fastsættes nationalstaternes suveræne ejerskab over de plantegenetiske ressourcer og deres forpligtigelse til bevare disse.

Mål med projektet

Projektets mål er at sikre fødevare- og foderplanternes vildtvoksende slægtninge og deres genetiske mangfoldighed. Rapporten giver anbefalinger til at sikre den langsigtede bevaring af de vildtvoksende slægtninge, fx ved indsamling af frø, overvågning og plejeforanstaltninger på de vildtvoksende slægtninges levesteder. Det er et mål at strukturere data, så de er offentligt tilgængelige.

Projektets mandatarter

I projektet indgik 101 taksonomiske enheder (arter, underarter og varieteter) som mandatarter (Tabel 1).

Følgende overordnede prioritetskriterier er anvendt ved udvælgelsen af de 101 mandatarter: Er arten slægtning til en kulturplante, udnyttes planten som vild indsamlet fra naturen, finder der eller har der tidligere fundet forædling sted af arten, dyrkningsstatus af arten, artens udbredelse og forekomst i Danmark, oprindelig eller introduceret art, bevares arten af andre programmer, er arten på anneks 1 i FAO's Traktat for Plantegenetiske Ressourcer for Fødevarer og Landbrug, hvis en art er almindelig i Danmark, men ualmindelig andre steder og hvis en art har anvendelse et andet sted men ikke anvendes i Danmark.

I alt blev 449 vilde slægtninge til kulturplanter i første omgang udvalgt på baggrund af ovenstående kriterier. 100 af disse blev vurderet som højt prioriteret og ikke almindeligt forekommende, hvorfor der skal gøres en særlig indsats for at bevare disse (Aarhus Universitet et al., 2007).

Mandatarterne kan grupperes systematisk og anvendelsesmæssigt, som vist i Tabel 1, 2 og 3.

Tabel 1. Mandatarternes systematiske fordeling på familier og slægter

Caryophyllaceae - Nellikefamilien – 1 art
Agrostemma githago - alm. klinte

Chenopodiaceae - Salturtfamilien – 1 art
Beta vulgaris ssp. *maritima* - strandbede

Grossulariaceae - Ribsfamilien – 4 arter
Ribes nigrum - solbær
Ribes rubrum - haveribs
Ribes spicatum - vild ribs
Ribes uva-crispa - stikkelsbær

Fabaceae - Ærteblomstfamilien – 9 arter
Lotus pedunculatus ssp. *pedunculatus* - sumpkællingetand
Medicago sativa ssp. *falcata* - seglsneglebælg
Tetragonolobus maritimus - alm. kantbælg
Trifolium micranthum - spæd kløver
Vicia dumetorum - kratvikke
Vicia orobus - lyngvikke
Vicia sativa ssp *sativa* - fodervikke
Vicia sylvatica - skovvikke
Vicia tenuifolia - langklaset vikke

Myricaceae - Myrtefamilien – 1 art
Myrica gale - mosepors

Linaceae - Hørfamilien – 1 art
Linum usitatissimum - alm. hør

Euphorbiaceae - Vortemælkfamilien – 1 art
Euphorbia cyparissias - cypresvortemælk

Cannabaceae - Hampfamilien – 1 art
Humulus lupulus - alm. humle

Elaeagnaceae - Sølvbladfamilien – 1 art
Hippophaë rhamnoides - alm. havtorn

Rosaceae - Rosenfamilien – 8 arter
Fragaria vesca - skovjordbær
Fragaria viridis - bakkejordbær
Prunus cerasus ssp. *acida* - surkirsebær
Prunus padus - alm. hæg
Prunus spinosa - slåen
Rosa canina - hunderose
Rubus chamaemorus - multebær
Rubus fruticosus - brombær

Brassicaceae - Korsblomstfamilien – 11 arter
Barbarea stricta - rank vinterkarse
Barbarea vulgaris spp. *vulgaris* - alm. vinterkarse
Berteroa incana - alm. kløvplade
Brassica rapa ssp. *campestris* - agerkål
Camelina microcarpa - småskulpet dodder
Camelina sativa - sæddodder
Cardamine impatiens - kronløs springklap
Cardaminopsis arenosa - alm. sandkarse
Crambe maritima - strandkål
Lunaria rediviva - vedvarende måneskulpe
Raphanus raphanistrum - kiddike

Malvaceae - Katostfamilien – 1 art
Althaea officinalis - lægestokrose

Ericaceae - Lyngfamilien – 4 arter
Vaccinium myrtillus - alm. blåbær
Vaccinium oxycoccos - alm. tranebær
Vaccinium uliginosum - alm. mosebølle
Vaccinium vitis-idaea - tyttebær

Boraginaceae - Rubladfamilien – 2 arter
Lithospermum officinale - lægestenfrø
Symphytum officinale - lægekulsukker

Lamiaceae - Læbeblomstfamilien – 3 arter
Origanum vulgare - alm. merian
Salvia pratensis - engsalvie
Thymus serpyllum - smalbladet timian

Apiaceae - Skærmplantefamilien – 5 arter
Apium graveolens - vild selleri
Carum carvi - kommen
Daucus carota ssp. *gummifer* - strandgulerod
Ligusticum scoticum - skotsk lostilk
Pimpinella major - stor pimpinelle

Asteraceae - Kurvblomstfamilien – 5 arter
Cichorium intybus var. *intybus* - alm. cikorie
Lactuca serriola - tornet salat
Lactuca tatarica - strandsalat
Matricaria recutita - vellugtende kamille
Scorzonera humilis - lav skorzoner

Caprifoliaceae - Gedebladfamilien – 1 art
Sambucus ebulus - sommerhyld

Valerianaceae - Baldrianfamilien – 1 art
Valerianella dentata - tandbægret vårsalat

Alliaceae - Løgfamilien – 4 arter
Allium carinatum - kølet løg
Allium schoenoprasum - purløg
Allium ursinum - ramsløg
Allium vineale - alm. sandløg

Asparagaceae - Aspargesfamilien – 1 art
Asparagus officinalis - alm. asparges

Poaceae - Græsfamilien – 35 arter
Agrostis canina - hundehvene
Alopecurus aequalis - gul rævehale
Alopecurus arundinaceus - sort rævehale
Brachypodium pinnatum - bakkestilkaks
Bromopsis benekenii - tidlig skovhejre
Bromopsis erectus - opret hejre
Bromopsis inermis - stakløs hejre
Bromopsis ramosa - sildig skovhejre
Bromus arvensis - agerhejre
Bromus commutatus - mangeblomstret hejre
Bromus racemosus - enghejre
Bromus secalinus - rughejre
Dactylis glomerata ssp. *lobata* - skovhundegræs
Deschampsia setacea - fin bunke

Elytrigia aetherica - stiv kvik
Festuca altissima - skovsvingel
Festuca arundinacea - strandsvingel
Festuca brevipila - bakkesvingel
Festuca heterophylla - forskelligbladet svingel
Hordelymus europaeus - skovbyg
Hordeum jubatum - egernhalebyg
Hordeum murinum - gold byg
Hordeum secalinum - engbyg
Lolium remotum - hørrajgræs
Lolium temulentum - giftig rajgræs
Phleum arenarium - sandrottehale
Phleum phleoides - glat rottehale
Phleum pratense ssp *serotinum* – knoldrottehale
Poa bulbosa - løgrapgræs
Poa chaixii - sudetisk rapgræs
Poa palustris - stortoppet rapgræs
Poa remota - kæmperapgræs
Poa supina - lav rapgræs
Setaria viridis - grøn skærmaks
Trisetum flavescens - alm. guldhavre

Mandatarterne omfatter enårige (annuelle), toårige (biannuelle) og flerårige urter samt buske og træer (Tabel 2). En veletableret bestand af annuelle og bianuelle arter kræver at forholdene tillader en årlig frøsætning og spiring af frø. Disse arter findes derfor ofte på ruderater, arealer under dyrkning, samt andre områder hvor jorden bearbejdes. Bestande kan derfor forsvinde pga. manglende frøsætning og/eller –spiring, fx hvis lokaliteten ikke jordbearbejdes og/eller tilvokses af flerårige urter, buske eller træer.

Tabel 2. Oversigt over mandatarterne i forhold til deres livsform

Livscyklus	Antal arter	Slægter og arter
Enårig (annuel)	8	*Agrostemna, Brassica, Linum, Matricaria, Raphanus, Trifolium, Valaerianella, Vicia sativa*
Toårig (biannuel)	9	*Apium, Barbarea, Camelina, Cardamine, Cardaminopsis, Carum, Daucus,*
Få årige	2	*Berteroa, Lactuca serriola*
Flerårige urter	31	Resten af ikke-græsserne
Halvbuske	0	
Buske	13	*Hippophae, Myrica, Ribes, Rosa, Rubus fruticosus, Thymus, Vaccinium*
Træer	3	*Prunus*
Græsser		
Enårige	9	*Bromus, Hordeum murinum, Lolium, Phleum arenarium, Setaria*
Få årrige	3	*Alopecurus aequalis, Hordeum jubatum, Poa palustris*
Flerårrige	23	Resten af græsserne

Mandatarterne har forventet anvendelse indenfor følgende brugsområder: korn, foder, grønsager, medicinalplanter/krydderurter og/eller frugt (Tabel 3). Der indgår arter, som kan have en direkte anvendelse, og arter som kan være en genetisk ressource for fremtidig forædling af nye sorter.

Tabel 3. Mandatarterne fordelt på anvendelsesområde. Nogle arter kan have flere anvendelsesområder

Anvendelsesområder	antal af mandatarter
Græsser	35
Planter til foder (ikke græsser)	10
Grønsager	21
Frugt	18
Krydderurter og medicinalplanter	16
Prydplanter	4
Industriel anvendelse	13

Blandt mandatarterne indgår både oprindelige, vildtvoksende arter og arter, som er indførte eller indslæbte og er naturaliseret i Danmark. De kan derved have tilpasset sig det danske klima og derfor være af genetisk værdi for fremtidig forædling og en egentlig dyrkning (”ny nordisk køkken”). Indførsel kan være sket via tidligere eller nuværende dyrkning (evt. som ukrudt i frøudsæd). En række af mandatarterne (især græsserne) dyrkes eller har været dyrket, hvorfor populationer i naturen gennem krydsninger eller anden form for spredning kan være ’forurenet’ med ikke oprindeligt dansk genmateriale.

Fremgangsmåden

Udbredelsen af mandatarter

Projektets formål var at registrere hver mandatart 10 steder i Danmark. Landet blev inddelt i fem dele, svarende til Regionsopdelingen i Danmark (Region Hovedstaden, Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland og Region Nordjylland).
Inden for de fem regioner er der søgt efter alle 101 mandatarter. Herved har det været muligt at kortlægge udbredelsen af mandatarterne.

Følgende metoder er benyttet til at lokalisere mandatarterne:

Internettet:
Informationer om mandatarternes aktuelle forekomst er hovedsageligt fundet på følgende to hjemmesider:

Fugle og Natur (www.fugleognatur.dk) er Danmarks største naturhjemmeside. Siden har eksisteret siden 2001 og har knap 14.000 tilmeldte brugere. Her kan alle lægge oplysninger ind om flora og fauna fund i den danske natur

Danmarks Naturdata (www.naturdata.dk): Denne fællesoffentlige naturdatabase samler alle myndigheders naturregistreringer på lokaliteter. Det kan f.eks. være floralister, fund af dyr, fugletællinger og overvågning af naturtyper og arter. Der er offentlig adgang til naturdatabasen, men det er kun myndighederne, der har adgang til at lægge data ind og redigere i data.

Floraer:
Dansk feltflora (Hansen, 2005)
Dansk Flora (Fredriksen et al., 2006)
Danmarks Græsser (Schou et al., 2009)

Desuden har vi arbejdet tæt sammen med:
Henry Nielsen, Botaniker.
Peter Wind, Seniorbiolog, Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet.

En forundersøgelse viste, at en række områder synes at rumme mange af projektets mandatarter. Det drejer sig om Mols, Røsnæs, Møn, Halsnæs, Fyns Hoved-Enebær Odde, Ristinge Klint, Bornholm og Samsø. Feltarbejdet blev for en stor del af mandatarterne koncentreret i disse områder.
En række arter forekommer ikke eller kun i meget begrænset omfang sammen med andre af mandatarterne, hvorfor eftersøgning efter disse er foretaget uden for de udvalgte områder.

Feltskema

For at standardisere registreringerne, blev et feltskema til brug for feltarbejdet udfærdiget (Tabel 4).

På skemaet angives følgende: Dato, Observatør, Region, Kommune, Lokalitet og Ejerforhold for Lokalitet (offentlig, privat eller fondsejet). Herefter angives ved afkrydsning (28 valgmuligheder) biotoptype og omgivelser til biotop.
De fundne mandatarter på lokaliteten skrives ind i skemaet. Følgende oplysninger om mandatarten noteres i skemaet:

Populationens størrelse: Antal planter i populationen. Ved populationen forstås i dette tilfælde antal planter i arealet angivet i kolonne 3 (Populationens størrelse, meter længde × bredde)

Populationens størrelse, meter længde × bredde: Areal af repræsentativ population af mandatarten på biotopen.

Udbredelse på lokalitet, antal: Antal populationer af mandatarten på levestedet / lokaliteten. Populationerne er tydeligt adskilt fra hinanden.

Artens udbredelse, areal: Samlet areal hvor mandatarten findes på biotopen, angives i længde × bredde.

Foto Nr.: Hvis der er taget billeder af mandatarten angives foto nummer.

UTM koordinater ('UTM32-33/UPS - Datum WGS84'): Angives for den registrerede population.

Vurdering af bestanden: Angivelse af hvor godt populationerne er beskyttet i den pågældende lokalitet. Samlet vurdering af mandatartens overlevelsesmuligheder på lokaliteten. Populationsstørrelsen indgår i denne bedømmelse, ligesom naturkvalitet, plejeniveau mm.
Arten har gode muligheder for at klare sig på lokaliteten uden yderligere tiltag (God i Access database 'Vilde slægtninge', 2010). Arten har begrænsede muligheder for at klare sig på lokaliteten i den nuværende tilstand og særlige tiltag er vigtige for at arten overlever på lokaliteten (Middel i Access database 'Vilde slægtninge', 2010). Arten har ringe muligheder for at klare sig på lokaliteten i den nuværende tilstand og tiltag er absolut nødvendige, hvis arten ikke skal forsvinde (Dårlig i Access database 'Vilde slægtninge', 2010).

Kommentarer: I dette felt er der mulighed for at notere kommentarer, der anses for at være af betydning for fortolkning af de registrerede data.

Data fra skemaerne vil være tilgængelige i databasen "Access Database Vilde slægtninge', 2010".

Tabel 4. Feltskema til vurdering af populationer af vilde slægtninge til jordbrugets slægtninge.

Dato	Observatør:	Ejerforhold □ offentlig □ privat □ fond
Region	Kommune	Lokalitet

Beskrivelse af biotoptype, sæt kun et kryds			
	1 Areelle landskab lysåbne tørre hede klithede		15 Lineære landskab tørre vejkanter
	2 Areelle landskab lysåbne tørre græsland		16 Lineære landskab tørre levende hegn
	3 landskab lysåbne tørre strand strandvold		17 Lineære landskab tørre markskel
	4 Areelle landskab lysåbne fugtige natureng		18 Lineære landskab våde vandløb
	5 Areelle landskab lysåbne fugtig mose		19 Lineære landskab våde grøfter
	6 Areelle landskab lysåbne fugtige strandeng		20 Jorddige
	7 Areelle landskab lysåbne fugtig anden vegetation		21 Stendige
	8 Areelle landskab søer		22 Græs tørv dige
	9 Areelle landskab træbevoksede tørre løvskov		23 Tangdige
	10 Areelle landskab træbevoksede tørre nåleskov		24 Andet
	11 Areelle landskab træbevoksede tørre blandingsskov		25 Punktformede solitære træer
	12 Areelle landskab træbevoksede fugtige sumpskov		26 Punktformede søer vandhuller
	13 Areelle landskab træbevoksede fugtige løvskov		27 Punktformede landskab søer vandhuller
	14 Areelle landskab træbevoksede fugtige skovbevokset tørvemose		28 Punktformede landskab andre

Beskriv **omgivelser** til biotop
□ mark □ have □ skov □ sø □ hav □ strand □ bebyggelse □ vej □ andet

Dansk artsnavn	Populations størrelse Antal	Populations størrelse, meter Længde x bredde	Udbred-else på lokalitet "Antal"	Foto Nr.	UTM koordinater (midt i population) East/North	Vurdering af bestanden god middel dårlig	Artens udbredelse Længde x bredde
	□ 1-10 □ 10-50 □ 50-100 □ >100	X	□ 1-5 □ 5-10 □ 10-20 □ 20-30 □ >30	Fra nr _____ Til nr _____	0 _ _ _ _ _ _ **E** _ _ _ _ _ _ _ **N** WayPoint nr:	□ god □ middel □ dårlig	
	□ 1-10 □ 10-50 □ 50-100 □ >100	X	□ 1-5 □ 5-10 □ 10-20 □ 20-30 □ >30	Fra nr _____ Til nr _____	0 _ _ _ _ _ _ **E** _ _ _ _ _ _ _ **N** WayPoint nr:	□ god □ middel □ dårlig	
	□ 1-10 □ 10-50 □ 50-100 □ >100	X	□ 1-5 □ 5-10 □ 10-20 □ 20-30 □ >30	Fra nr _____ Til nr _____	0 _ _ _ _ _ _ **E** _ _ _ _ _ _ _ **N** WayPoint nr:	□ god □ middel □ dårlig	
	□ 1-10 □ 10-50 □ 50-100 □ >100	X	□ 1-5 □ 5-10 □ 10-20 □ 20-30 □ >30	Fra nr _____ Til nr _____	0 _ _ _ _ _ _ **E** _ _ _ _ _ _ _ **N** WayPoint nr:	□ god □ middel □ dårlig	

Vurdering af bestanden: Angivelse af hvor godt populationen er beskyttet (god ,middel, dårlig), populationsstørrelsen indgår i denne bedømmelse, også plejeniveau og offentlig adgang indgår i bedømmelse).

Tvebo: Mosepors, Asparges, Multebær, Humle, Havtorn ……..

Kommentar

Resultater

Der er blevet besigtiget mere end 550 lokaliteter, hvor én eller flere af mandatarterne er blevet registreret. Derudover er en række lokaliteter med formodet forekomst af mandatarter blevet undersøgt uden genfund. Som forventet var der stor forskel på de forskellige arters forekomst, hvor *Camelina sativa* (sæddodder), *Festuca heterophylla* (forskelligbladet svingel), *Lolium remotum* (hørrajgræs), *Lolium temulentum* (giftig rajgræs), *Trifolium micranthum* (spæd kløver) og *Trisetum flavescens* (almindelig guldhavre) ikke blev fundet. 13 mandatarter blev registreret på en lokalitet, ni på 2 lokaliteter og syv på 3 lokaliteter (Tabel 5). Dette afspejler ikke mandatarternes aktuelle udbredelse eller hyppighed i Danmark, hvilket kræver en væsentlig større eftersøgningsindsats end projektet har haft ressourcer til.

Tabel 5. Mandataarterne fordelt på antal fund.

Antal lokaliteter	Mandatart
0	*Camelina sativa*, *Festuca heterophylla*, *Lolium remotum*, *Lolium temulentum*, *Trifolium micranthum*, *Trisetum flavescens*
1	*Agrostemma githago, Allium schoenoprasum, Bromus commutatus, Bromus racemosus, Bromus secalinus, Deschampsia setacea, Lactuca tatarica, Ligusticum scoticum, Linum usitatissimum, Poa remota, Salvia pratensis, Valerianella dentata, Vicia orobus.*
2	*Alopecurus arundinaceus, Brachypodium pinnatum, Brassica rapa* ssp. *campestris, Bromus arvensis, Bromopsis benekenii, Hordeum secalinum, Pimpinella major, Poa palustris, Poa supina*.
3	*Apium graveolens, Barbarea stricta, Lunaria rediviva, Poa bulbosa, Poa chaxii, Rubus chamaemorus, Sambucus edulis.*
4-9	*Agrostis canina, Allium carinatum, Alopecurus aequalis, Althaea officinalis, Barbarea vulgaris* ssp. *vulgaris, Bromopsis inermis, Camelina microcarpa, Cardamine impatiens, Cardaminopsis arenosa, Carum carvi, Daucus carota* ssp. *gummifer, Elytrigia aetherica, Festuca altissima, Fragaria viridis, Hordeum jubatum, Lithospermum officinale, Medicago sativa* ssp. *falcata,, Phleum arenarium, Raphanus raphanistrum, Scorzonera humilis, Setaria viridis, Symphytum officinale, Tetragonolobus maritimus, Vicia dumetorum, Vicia sativa, Vicia sylvatica, Vicia tenuifolia.*
10-20	*Berteroa incana, Bromopsis erectus, Bromopsis ramosa, Euphorbia cyparissias, Festuca brevipila, Lactuca serriola, Lotus pedunculatus* ssp. *pedunculatus, Matricaria recutita, Myrica gale, Phleum phleoides, Prunus cerasus* ssp. *acida, Ribes nigrum, Ribes rubrum, Ribes spicatum, Thymus serpyllum, Vaccinium oxycoccos, Vaccinium uliginosum, Vaccinium vitis-idaea,.*
>20	*Allium ursinum, Allium vineale, Asparagus officinalis, Beta vulgaris* ssp. *maritima, Cichorium intybus* var. *intybus, Crambe maritima, Dactylis glomerata* ssp. *lobata,*

Festuca arundinacea, Fragaria vesca, Hippophaë rhamnoides, Hordelymus europaeus, Hordeum murinum, Humulus lupulus, Origanum vulgare, Phleum pratense ssp. serotinum, Prunus padus, Prunus spinosa, Ribes uva-crispa, Rosa canina, Rubus fruticosus, Vaccinium myrtillus.

For flere af mandatarterne er der rapporteret om hybridisering med andre arter (både vilde arter og kulturplanter) og hybriderne kan være etableret i den danske natur (Tabel 6).

Tabel 6. Naturligt forekommende hybrider, hvor mindst en mandatart indgår.

Hybrid	Dansk navn på mandatart
Medicago sativa* ssp. *falcata × *M. sativa* ssp. *sativa*	seglsneglebælg
Ribes rubrum* × *R. spicatum	haveribs × vild ribs
Beta vulagaris* ssp *maritima × *B. v.* ssp. *vulgaris*	strandbede
Brassica rapa* ssp *campestris × *B. napus*, rybs	agerkål
Rosa canina × andre rosen-arter	hunderose
Vicia sativa ssp. sativa × *V. sativa* ssp. *angustifolia*	fodervikke
Raphanus raphanistrum × *R. sativus, Brassica napus*	kiddike
Daucus carota* ssp. *gummifer × *D. c.* ssp. *carota, sativus*	strandgulerod
Symphytum officinale × *S. asperum*	lægekulsukker
***Prunus* (*cerasus, spinosa*)** × andre *Prunus* arter	surkirsebær, slåen
***Fragaria* (*vesca, viridis*)** × andre arter, dyrkede jordbær	bakkejordbær, skovjordbær
Poa supina × *P. annua*	lav rapgræs
Dactylis glomerata* ssp. *lobato × *D. g.* ssp. *glomerata*	skovhundegræs
Elytrigia aethica × andre *Elytrigia* arter	stiv kvik
Bromus racemosus × *B. hordeaceus*	enghejre
Festuca arundinacea, gigantea × *F. pratensis*	kæmpe-, strandsvingel
Arter af *Festuca* og *Lolium*	svingel, rajgræs

Mandatart fremhævet med fed

Hvis hybrider er fertile vil tilbagekrydsninger til de oprindelige arter betyde at de to arter og hybrider mellem dem kan forekomme i en hybridsværm med forskellig andel af genetisk materiale fra de to arter. I sådanne tilfælde er det meget svært at fastlægge om der er tale om rene populationer i forhold til en art. Eksempler på dette er hybrider mellem *Medicago sativa* ssp. *falcata* (seglsneglebælg) og *M. sativa* ssp. *sativa* (lucerne), mellem *Ribes rubrum* (haveribs) og *R. spicatum* (vild ribs) og mellem *Rosa canina* (hunderose) og andre rosenarter.

I nogle af mandatarterne er der også etableret frøkilder, hvorfra planter udplantes i læhegn eller til andre landskabsformål (Tabel 7). Plantematerialet bag frøkilderne kan være indsamlet i den danske natur, enten som eliteplanter eller dækkende en bredere genetik. Det kan betyde at selvom arten findes på mange lokaliteter kan den genetiske variation være forholdsvis lille. Der kan være tale om egentlige

beplantninger af frøkilderne, men også hybrider mellem frøkilderne og vildtvoksende planter af samme art eller afkom fra frøkilderne.

Tabel 7. Mandatarter hvorfra der er etableret frøkilder.

Mandatart	Dansk navn
Hippophaë rhamnoides	Havtorn
Prunus padus	Almindelig Hæg
Prunus spinosa	Slåen
Rosa canina	Hunderose

En række af mandatarterne er blevet rødlistevurderet, hvorved deres bevaringsstatus er belyst (Tabel 8). Seks mandatarter, *Poa supina* (lav rapgræs)*, Poa remota* (kæmperapgræs)*, Bromus racemosus* (enghejre), *Alopecurus arundinaceus* (sort rævehale)*, Lunaria rediviva* (vedvarende måneskulpe) og *Althaea officinalis* (lægestokrose) er kategoriseret truet i et vist omfang. *Althaea officinalis* og *Ligusticum scoticum* (skotsk lostilk) er de eneste mandatarter, der er omfattet af artsfredning. Tre mandatarter (*Apium graveolens* (vild selleri), *Deschampsia setacea* (fin bunke) og *Vicia orobus* (lyngvikke) er udpeget som danske ansvarsarter i følge den danske Gulliste (Stoltze og Pihl, 1998).

Tabel 8. Oversigt over mandatarternes rødlistestatus (varetages af DMU).

Kategori		Antal arter	Mandatarter
CR	Kritisk truet	1	*Poa supina*
VU	Sårbar	2	*Althaea officinalis, Bromus racemosus*
NT	Næsten truet	3	*Alopecurus arundinaceus, Lunaria rediviva, Poa remota*
LC	Ikke truet	40	
DD	Utilstrækkelig data	1	
NA	Vurdering ikke mulig	27	
NE	Ikke bedømt	27	

Det store antal arter i kategorierne ”vurdering ikke mulig” og ”ikke bedømt” skyldes, at arterne i disse kategorier ikke er hjemmehørende og derfor ikke kan rødlistevurderes.

Overvågningen af ansvarsarterne gennemføres af Naturstyrelsens enheder som en del af det nationale overvågningsprogram for vandmiljø og natur (NOVANA). Gulliste 1997 er en fortegnelse over plante- og dyrearter, som er i tilbagegang i Danmark, men endnu ikke rødlistede samt ansvarsarterne.

Nogle af mandatarterne formerer sig både vegetativt ved udløbere eller rodskud og kønnet ved frøsætning, mens andre alene har kønnet formering. For de mandatarter, som kan have en betydelig vegetativ spredning, kan der selv i tilsyneladende store populationer i praksis være tale om få genetisk forskellige planter. Eksempler på mandatarter med vegetativ formering er *Vaccinium*-arterne (blåbær, tyttebær, tranebær), arter af *Prunus* (surkirsebær, slåen), *Allium vineale* (sandløg), *Hippophae*

rhamnoides (havtorn), *Agrostis canina* (hundehvene), *Brachypodium pinnatum* (bakkestilkaks) og *Bromopsis inermis* (stakløs hejre). Belysning af den genetiske variation hos disse mandatarter ligger uden for rammerne af nærværende projekt.

Lokaliteter

Sikring af en art kan ske enten ved at frede arten eller frede/beskytte lokaliteter/habitater, hvor arten forekommer. To af mandatarterne er fredede, og hvorvidt flere skal fredes ligger uden for projektets rammer. Beskyttelse/fredning af lokaliteter med mange mandatarter bør have høj prioritet.

Da kun to af mandatarterne er beskyttede/fredede vil det være vigtigt at udpege lokaliteter med stor diversitet, således en række arter kan beskyttes inden for det samme område. Det gælder især hvis egentlige fredninger af lokaliteter er nødvendig for at sikre arten. Ved sådanne fredninger bør andre arter også registreres, således man ved hvilke arter der er taget vare på i et bestemt område. Det gælder dog at en fredning af en lokalitet ikke i sig selv er nok til at sikre en arts eksistens, men at specifikke plejeplaner for området kan være nødvendige. Da de forskellige arter stiller forskellige krav til habitat kunne specifikke plejeplaner sikre en art, men kunne have negative konsekvenser for andre arter. Plejeplaner kræver et godt kendskab til lokaliteternes flora samt arternes habitatskrav før de kan udvikles.

I projektet er der fundet en række lokaliteter, som i forhold til projektets mandatarter, har en stor artsdiversitet. Det drejer sig om fx Mols, Ristinge Klint, Røsnæs, Møn, Halsnæs, Fyns Hoved-Enebærodde, Bornholm og Samsø. Nogle af disse områder er dog så store at de ikke kan sikres, som en samlet lokalitet og et biodiversitetsmæssigt hotspot. Nogle af områderne (fx Halsnæs kommune) har tilkendegivet at de satser på at sikre en stor biodiversitet, og de bør derfor inddrages i fremtidigt arbejde på at sikre den biologiske mangfoldighed. En række arter forekommer ikke eller kun i meget begrænset omfang sammen med andre af mandatarterne. Da projektet kun har inddraget et begrænset antal mandatarter, og da der ikke er lavet en total kortlægning af floraen på de enkelte lokaliteter kendes biodiversiteten ikke på disse områder.

Anbefalinger

Nedenfor følger projektets anbefalinger for det videre arbejde med beskyttelse af kulturplanternes vilde slægtninge i den danske natur. Anbefalingerne omhandler en videre præcisering af hvilke arter, der skal fokuseres på i Danmark samt hvilke tiltag for projektets mandatarter, som bør overvejes. Endvidere anbefales det, at der arbejdes på at samle og/eller koordinere arbejdet med vilde planter i Danmark, således der opnås den største effekt. Endelig bør det overvejes, hvorledes kulturplanternes vilde slægtninge kan udnyttes til at frembringe fremtidens kulturplanter.

Mandatarter

Projektets mandatarter viste en stor variation mht. antal lokaliteter, hvor de blev fundet. En række af projektets mandatarter er fundet så talrige at de ikke behøver nærmere fokus mht. beskyttelse. Mandatarters relevans som slægtning til kulturplanterne er blevet diskuteret undervejs i projektet bla. med andre eksperter. Relevansen af nogle af arterne er måske mindre, mens yderligere slægter/arter burde inddrages. Yderligere relevante arter kunne være arter i slægterne *Rosa*, *Lathyrus, Fragaria, Trifolium* og *Chenopodium* samt slægter/arter i kål- og græsfamilien.

Et videre arbejde bør inkludere en bredere diskussion blandt eksperter/interessenter om hvilke arter i den danske natur, der bør være mandat-arter. Arbejdet med at fastlæggelse de primære danske mandatarter burde inkludere botanikere med kendskab til fylogeni, økologi, den danske flora og arternes udbredelse i Danmark, forædlere og andre som kunne anvende eller udnytte vilde slægtninge.

Projektets mandatarter

Af de mandatarter, som er fundet på mindre end 10 lokaliteter, vurderes følgende overordnet at være af størst værdi i forhold til brug i fremtidig udvikling af kulturplanter **(vist med fedt)**. Yderligere tiltag bør derfor fokuseres på disse arter.

0	*Camelina sativa*, *Festuca heterophylla*, *Lolium remotum*, *Lolium temulentum*, *Trifolium micranthum*, *Trisetum flavescens*
1	*Agrostemma githago,* ***Allium schoenoprasum****, Bromus commutatus,* ***Bromus racemosus****,* ***Bromus secalinus****,* ***Deschampsia setacea****,* ***Lactuca tatarica****,* ***Ligusticum scoticum****, Linum usitatissimum,* ***Poa remota****, Salvia pratensis,* ***Valerianella dentata****,* ***Vicia orobus****.*

2 ***Alopecurus arundinaceus**, Brachypodium pinnatum, **Brassica rapa* **ssp.** ***campestris**, **Bromus arvensis, Bromopsis benekenii**, **Hordeum secalinum**, **Pimpinella major**, **Poa palustris**, **Poa supina**.*

3 ***Apium graveolens**, **Barbarea stricta**, **Lunaria rediviva**, **Poa bulbosa, Poa chaxii**, **Rubus chamaemorus,** Sambucus edulis,.*

4-9 *Agrostis canina, **Allium carinatum**, **Alopecurus aequalis**, **Althaea officinalis**, **Barbarea vulgaris* **ssp.** ***vulgaris**, Bromopsis inermis, Camelina microcarpa, Cardamine impatiens, Cardaminopsis arenosa, **Carum carvi, Daucus carota* **ssp.** ***gummifer**, **Elytrigia aetherica**, **Festuca altissima**, **Fragaria viridis**, Hordeum jubatum, Lithospermum officinale, **Medicago sativa* **ssp.** ***falcata**, **Phleum arenarium,** Raphanus raphanistrum, **Scorzonera humilis**, Setaria viridis, **Symphytum officinale,** Tetragonolobus maritimus, **Vicia dumetorum**, Vicia sativa, **Vicia sylvatica, Vicia tenuifolia**.*

I udpegningen/udvælgelsen er der taget hensyn til 1) artens beslægtethed med en kulturplante, 2) dens direkte anvendelse som kulturplante, 3) forventet tilstedeværelse ud fra andre registreringer, og 4) hvorvidt den er oprindelig eller indført samt 5) for indførte arter, deres etableringsmulighed i den danske natur. For disse arter bør indsamling af frø til indlejring i NordGen samt in situ bevaring i naturen ved plejetiltag, fredninger eller anden sikring overvejes.

For mandatarter, som hybridiserer med andre arter eller kulturformer, eller hvor der plantes afkom fra frøkilder kunne belysning af genetisk variation inden for bestande i naturen være værdifuld i forhold til at fastlægge, hvilke bestande der skal sikres.

For følgende arter kan det overvejes at finde og besigtige yderligere populationer: *Vicea dumetorum, Vicea orobus, Vicea sylvatica, Fragaria viridis, Barbarea stricta, Barbarea vulgaris* ssp. *vulgaris, Brassica rapa* ssp. *campestris, Cardamine impatiens, Carum carvi, Ligusticum scoticum, Pimpinella major, Lactuca tatarica, Scorzonera humilis, Valerianella dentata, Alopecurus aequalis, Alopecurus arundinaceus, Bromopsis benekenii, Bromus arvensis, Bromus racemosus, Bromus secalinus, Deschampsia setacea, Hordeum secalinum, Phleum arenarium, Poa bulbosa, Poa palustris* og *Poa remota.*

Indsamling af frø, ny/genetablering af populationer

Af de mest sjældne og vigtige arter bør det overvejes om der skal indsamles frø til indlagring i genbanken hos NordGen. Det drejer sig både om oprindelige danske arter og indførte arter. For sidstnævnte bør der kun indsamles fra arter, som har etableret egentlige populationer i den danske natur, og at de har været til stede gennem en årrække, så der kan være sket en tilpasning til det danske klima. Indsamlede frø kunne efter opformering benyttes til at etablere arten på flere lokaliteter. Herved skal aspekter omkring flora-forurening ved etablering af ikke lokale provenienser vurderes. For nogle arter er indførsel sket via dyrkning, og det er derved mere eller mindre kendte sorter, som har dannet

baggrund for etablering i naturen. Her kunne en sammenligning af genetiske variation i dansk etablerede populationer og det oprindelige materiale belyse i hvor høj grad der er sket en tilpasning, og derved hjælpe til med at fastlægge i hvor høj grad, der skulle indsamles ikke oprindeligt dansk materiale. For andre arter er indførsel sket som ukrudt i markafgrøder, og en genetisk sammenligning mellem populationer kunne ligeledes belyse om der er sket en tilpasning.

Etablering af nye arealer med nogle af mandatarterne kunne ske i naturen på udvalgte lokaliteter, hvorved en fortsat evolution og tilpasning kunne forløbe. Man kunne også etablere mindre plots af mandatarterne i samlinger, hvor formålet mere kunne være at demonstrere biodiversitet og anvendelse af vilde slægtninge for et bredere publikum.

Indsamling af frø til indlejring i NordGen bør overvejes for følgende arter: *Medica sativa* ssp. *falcata, Vicea dumeterum, Vicea orobus, Vicea sylvatica, Vicea tenuifolia, Barbarea stricta, Barbarea vulgaris* ssp. *vulgaris, Brassica rapa* ssp. *campestris, Lunaria rediviva, Althaea oficinalis, Symphytum officinale, Apium graveolens, Carum carvi, Ligusticum scoticum, Lactica tatarica, Matricaria recutita, Scorzonera humilis, Valerianella dentata, Allium carinata, Alopecurus, aequalis, Alopecurus arundinaceus, Bromopsis benekenii, Bromus arvensis, Bromus racemosus, Bromus secalinus, Deschampsia setacea, Elytrigia aetherica, Festuca altissima, Hoedeum secalinum, Poa palustris, Poa remota* og *Poa supina*

Plejeplaner

For mandatarter, som vurderes at kræve en sikring bør en nærmere karakterisering af habitatskrav og udbredelse i Danmark foretages, hvorefter konkrete tiltag for den enkelte art kan fastlægges. Ved udpegning af specifikke områder, relevante for den enkelte art, bør en detaljeret kortlægning af floraen på lokaliteten gennemføres så et indgående kendskab til hvad der beskyttes opnås. For den enkelte art og lokalitet bør artens vækstkrav indarbejdes i plejeplaner i fx beskyttede områder.

For følgende arter bør iværksættelse af plejeplaner på udvalgte lokaliteter overvejes: *Rubus chamaemorus, Lunaria redivvia, Althaea officinalis, Apium graveolens, Bromopsis benekenii, Bromus racemosus, Bromus secalinus, Deschampsia setacea, Poa remota* og *Poa supina.*

Aktører inden for biodiversitet og biologisk mangfoldighed

En lang række institutioner og organisationer arbejder inden for området og et øget samarbejde mellem disse (Videnskabs-, Miljø- og Fødevareministeriet, regioner, kommuner, private, organisationer) vil være værdifuldt for det fremtidige arbejde. En detaljeret kortlægning af aktører inden for området bør overvejes.

I forbindelse med nærværende projekt blev nedenstående institutioner og organisationer identificeret inden for området.

Ministerier, styrelser, direktorater
Videnskabsministeriet (Aarhus Universitet (DMU, DJF), København Universitet (Life)
Miljøministeriet (By- og Landskabsstyrelsen (DEVANO, NOVANO, Natura 2000)), Skov- og Naturstyrelsen (fx Life Overdrev II)(Begge styrelser er nu samlet i Naturstrelsen)
Fødevareministeriet (Plantedirektoratet, Direktoratet for Fødevarerhverv)
Kulturministeriet (Naturhistorisk Museum Aarhus)

Kommuner
Allerød
Halsnæs
Green cities (www.dogme2000.dk)

Foreninger
Danmarks Naturfredningsforening (www.dn.dk)
Botanisk Forening (http://www.botaniskforening.dk/)

Private
COWI (udarbejdet handlingsplan for Allerød kommune, Floralister på Møn i forbindelse med nationalparketablering)

Andre floraregistreringer

Der foretages i dag en ret stor registrering af flora i forskellige fora, bl.a. hos By- og Landskabsstyrelsens miljøcentre og DMU, fx NATURA 2000, DEVANO og NOVANO overvågningerne. I disse programmer indsamles data om floraen på specifikke lokaliteter, hvor tilstedeværelsen af arter registreres. De enkelte arters udbredelse på de enkelte lokaliteter registreres ikke nødvendigvis. Data findes hos Danmarks Miljøportal (www.naturdata.dk), men de enkelte arters udbredelse på de enkelte lokaliteter er sværere at fastlægge ud fra de nuværende registreringer. For de mest relevante mandatarter kunne en sådan registrering på lokaliteter, som besigtiges af anden årsag, forholdsvist nemt og billigt indsamles. Endvidere kan det overvejes om udvalgte mandatarter skal udpeges som ansvars-arter og derved indgå i overvågningen under NOVANO.

Hjemmesiden Danmarks Fugle og Natur (www.fugleognatur.dk) er der ligeledes en omfattende indsamling og registrering af den danske natur, herunder planter. Indsamlingen sker i samarbejde med Naturhistorisk Museum, Aarhus (under Kulturministeriet) og det bør overvejes om hjemmesidens observatører aktivt kunne bruges til at indsamle data for udvalgte mandatarter. Kontakt til og udvikling af form for indsamling af data kunne ske via Naturhistorisk Museum, Aarhus.

Botanisk Forening har gennem de seneste 18 år kortlagt den danske flora via projektet Atlas Flora Danica. Danmarks Naturfredningsforening har også iværksat en registrering af floraen i Danmark via hjemmesiden (http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=22006). Her er eller vil der blive indsamlet information af stor værdi til at belyse udbredelse af kulturplanternes vilde slægtninge i Danmark. Kontakt til og aftaler med disse organisationer ville være værdifulde i tilrettelæggelse af det videre arbejde.

Anvendelse

En fremtidig udnyttelse af de danske genetiske ressourcer enten direkte eller i forædlingsprogrammer kræver et kendskab til plantematerialets egenskaber og kvaliteter. En indsats (forskningsprogram eller lignende) for at karakterisere det danske plantemateriale bør overvejes. Endvidere er der en stigende interesse for at udnytte et bredt plantemateriale i fx ny nordisk mad og som ingredienser i fødevare- og foderproduktion. For at stimulere dette område kunne en indsats omkring udvikling af bæredygtige produktionskoncepter ved anvendelse af dansk plantemateriale overvejes.

Mandatarterne

På de følgende sider er der en gennemgang af resultater for de enkelte mandatarter. De korte beskrivelser er fra Dansk Feltflora (Hansen, 1996), Dansk Flora (Fredriksen et al., 2006) og Danmarks Græsser (Schou et al., 2009). For arter med et forholdsvis begrænset antal lokaliteter er de registrerede lokaliteter vist på et kort. Lokaliteter, hvor populationen er vurderet som værende god, er nærmere beskrevet. Alle lokaliteter for alle arter kan findes i Access databasen 'Vilde slægtninge' 2010. Endelig er der for hver art angivet om der skal overvejes særlige tiltag for at sikre arten.

Caryophyllaceae - Nellikefamilien

Agrostemma githago – almindelig klinte

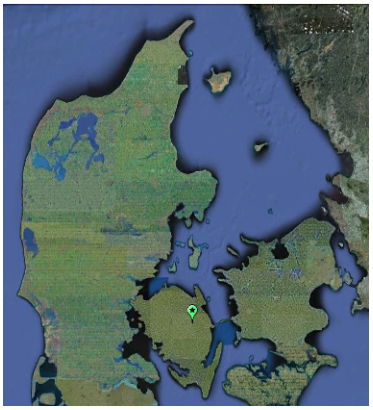
Enårig urt. 40-80 cm høj med linie-lancetformede blade. Kronblade violette med sorte prikker. Blomstrer juni-juli. Vokser på agerjord og ruderater. Tidligere almindelig i vintersæd, nu meget sjælden. Fundet over hele landet.

Agrostemma githago (almindelig klinte). Årslev (Faaborg-Midtfyn Kommune) den 24. juni 2010.

Lokaliteter

Agrostemma githago blev fundet en enkelt sted omkring Årslev (Faaborg-Midtfyn Kommune), hvor bestanden blev vurderet som værende middel (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Agrostemma githago* (almindelig klinte).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Agrostemma githago*, da arten tilsyneladende ikke kan etablere sig i den danske natur.

Chenopodiaceae - Salturtfamilien

Beta vulgaris ssp. *maritima* - strandbede

Flerårig. Nedliggende 40-100 cm lange stængler. Blomster uanselige og samlet i nøgler. Blomstrer i juli-august. Hjemmehørende. Hist og her på stenede strandvolde i Storebæltsområdet.

Beta vulgaris ssp. *maritima* (strandbede). Jernhatten (Syddjurs Kommune) den 21. maj 2010.

Lokaliteter

Beta vulgaris ssp. *maritima* blev i projektperioden fundet på 21 lokaliteter, hvoraf bestandene på 17 af lokaliteterne blev vurderet som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet 6 lokaliteter med gode bestande i Region Syddanmark, 5 i henholdsvis Region Midtjylland og Region Sjælland og 1 i Region Nordjylland.

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Beta vulgaris* ssp. *maritima*. Ved væsentlige havstandsstigninger vil dens voksesteder dog være truede.

Grossulariaceae - Ribsfamilien

Ribes nigrum - solbær

Op til 2 m høj busk. Kan kendes på duftende kirtler på bladenes underside. Blomstrer i maj og danner sorte bær. Vokser i skov og hegn på næringsrig, fugtig bund. Temmelig almindelig i Østjylland og på Øerne.

Ribes nigrum (solbær). Nørresø (Faaborg-Midtfyn Kommune) den 23. juni 2009.

Lokaliteter

Ribes nigrum er fundet på i alt 14 lokaliteter fordelt over hele landet. *Ribes nigrum* er hyppigst fundet i Region Syddanmark (7 lokaliteter, heraf 6 på Fyn). Arten er desuden fundet i Region Sjælland (2 lokaliteter), i Region Midtjylland (2 lokaliteter), i Region Hovedstaden (2 lokaliteter) og i Region Nordjylland (1 lokalitet). Bestandene blev vurderet som værende gode på 10 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Ribes nigrum.*

Ribes rubrum - haveribs

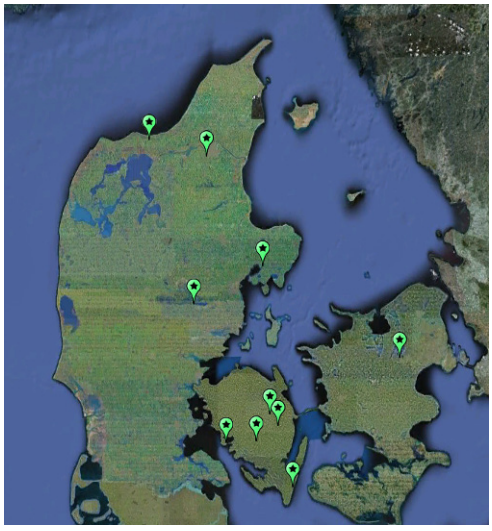
Op til 2 m høj busk. Blomstrer i maj. Bærret er oftest rødt, men kan være gult. Forvildet fra dyrkning og temmelig almindelig i skov og hegn, muligvis hjemmehørende. Kan krydse med *Ribes spicatum* (vild ribs) og danne fertile hybrider.

Ribes rubrum (haveribs). Tarup-Davinde (Faaborg-Midtfyn Kommune) den 26. april 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Ribes rubrum* fundet i Region Nordjylland i Drastrup Skov (Aalborg Kommune) og Klim Bjerge (Jammerbugt Kommune), i Region Midtjylland ved Klostermølle (Skanderborg Kommune), i Ringelmose Skov (Syddjurs Kommune) og i Region Syddanmark på Skovsgård (Langeland Kommune), ved Lykkesholm (Nyborg Kommune), ved Nørresø og Tarup-Davinde (Faaborg-Midtfyn Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Ribes rubrum* er desuden fundet i Boserup Skov (Roskilde Kommune) og Klintegårdshave (Assens Kommune), hvor blev bestandene vurderet som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Ribes rubrum* (haveribs).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Ribes rubrum.*

Ribes spicatum - vild ribs

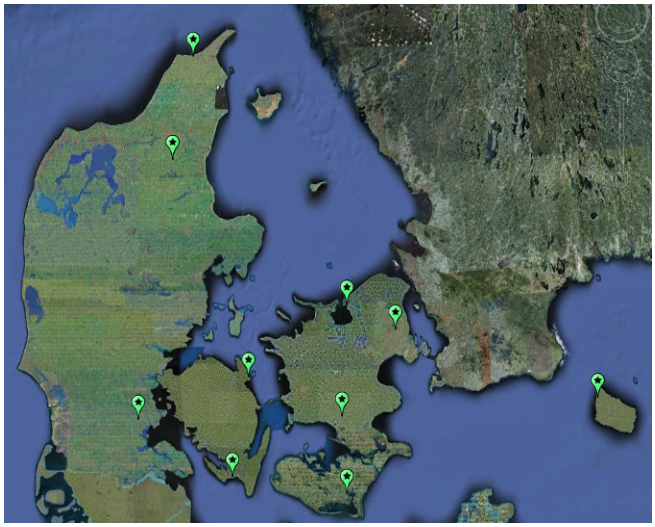
Op til 2 m høj busk. Ligner *R. rubrum*, men blade er oftest gråligt hårede på undersiden. Blomstrer i maj. Bærret er rødt. Hist og her i skov og hegn i hele Danmark. Kan krydse med *Ribes rubrum* (haveribs) og danne fertile hybrider.

Ribes spicatum (vild ribs). Åsen (Næstved Kommune) den 1. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Ribes spicatum* fundet ved Fuglsang (Guldborgsund Kommune), i Blåskinsdalen (Bornholms Regionskommune), Åsen (Næstved Kommune), på Klintebakke ved Lynæs Strand (Halsnæs Kommune), ved Måle Strand (Kerteminde Kommune), Egehoved Skov (Ærø Kommune), Dyrehaven (Haderslev Kommune) og i Volsted Plantage (Aalborg Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Ribes spicatum* er desuden fundet ved Uggerby Å (Hjørring Kommune) her blev bestanden vurderet som værende middel og Aldershvile Skov (Lyngby-Taarbæk Kommune) på denne lokalitet blev bestanden vurderet som værende dårlig.

Besigtigede lokaliteter med *Ribes spicatum* (vild ribs).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Ribes spicatum.*

Ribes uva-crispa - stikkelsbær

Op til 1,5 m høj busk med torne. Blomstrer i april-maj. Forvildet og temmelig almindelig i hele landet i skov og hegn.

Ribes uva-crispa (stikkelsbær). Boserup Skov (Roskilde Kommune) den 31. maj 2010.

Lokaliteter

Ribes uva-crispa blev i projektperioden fundet på 53 lokaliteter, hvoraf bestandene på 46 lokaliteter blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Følgende steder blev der fundet gode bestande: Region Syddanmark (18 lokaliteter), Region Sjælland (15 lokaliteter), Region Hovedstaden (6 lokaliteter), Region Midtjylland (5 lokaliteter) og Region Nordjylland (2 lokaliteter).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Ribes uva-crispa.*

Fabaceae - Ærteblomstfamilien

Lotus pedunculatus ssp. *pedunculatus* - sumpkællingetand

Flerårig urt med kantet stængel og gule blomster. 20-70 cm høj. Blomstrer i juli-august. Hjemmehørende. Almindelig i Jylland og hist og her i resten af landet.

Lotus pedunculatus ssp. *pedunculatus* (sumpkællingetand). Kilen ved Bremdal (Struer Kommune) den 13. juli 2010.

Lokaliteter

Lotus pedunculatus ssp. *pedunculatus* blev fundet på 16 lokaliteter. Bestandene blev vurderet som værende gode på 15 af lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet 4 lokaliteter med gode bestande i Region Nordjylland (Frederikshavn, Aalborg og Morsø Kommuner), 4 i Region Midtjylland (Struer, Ikast-Brande, Aarhus og Syddjurs Kommuner), 6 i Region Syddanmark (Varde, Aabenraa, Sønderborg og Tønder Kommune) og 1 i Region Hovedstaden (Bornholms Regionskommune).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Lotus pedunculatus* ssp. *pedunculatus*.

Medicago sativa ssp. *falcata* - seglsneglebælg

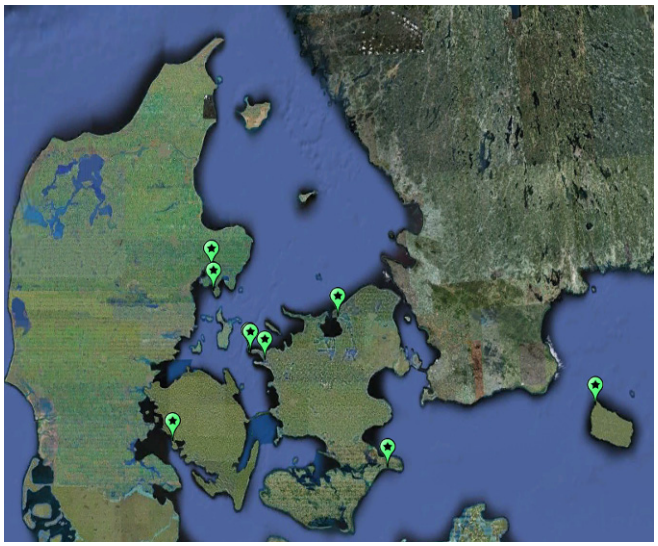
Flerårig urt. Nedliggende eller opstigende kantet stængel. 15-50 cm høj. Blomstrer juli-august. Vokser på overdrev, skrænter, affaldspladser og ved vejkanter. Hjemmehørende. Forekommer hist og her på Øerne og i Østjylland. Hybrider (sandlucerne) med *Medicago sativa* ssp. *sativa* (lucerne) er almindelige og den rene underart kan være svær at finde.

Medicago sativa ssp. *falcata* (seglsneglebælg). Fejrup (Syddjurs Kommune) den 3. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet 8 gode bestande (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) af *Medicago sativa* ssp. *falcata* ved Fejrup og Kalø (Syddjurs Kommune), Bobakkerne (Assens Kommune), Kystvejen ved Kalundborg og Røsnæs (Kalundborg Kommune), Sølager Færgeleje (Halsnæs Kommune), Råbylille Strand (Vordingborg Kommune) og Hammershus (Bornholms Regionskommune).

Besigtigede lokaliteter med *Medicago sativa* ssp. *falcata* (seglsneglebælg).

Anbefalinger/plejebehov

Da seglsneglebælg let krydser med lucerne bør det overvejes at indsamle frø fra rene bestande af *Medicago sativa* ssp. *falcata* til indlejring i NordGen.

Tetragonolobus maritimus – almindelig kantbælg

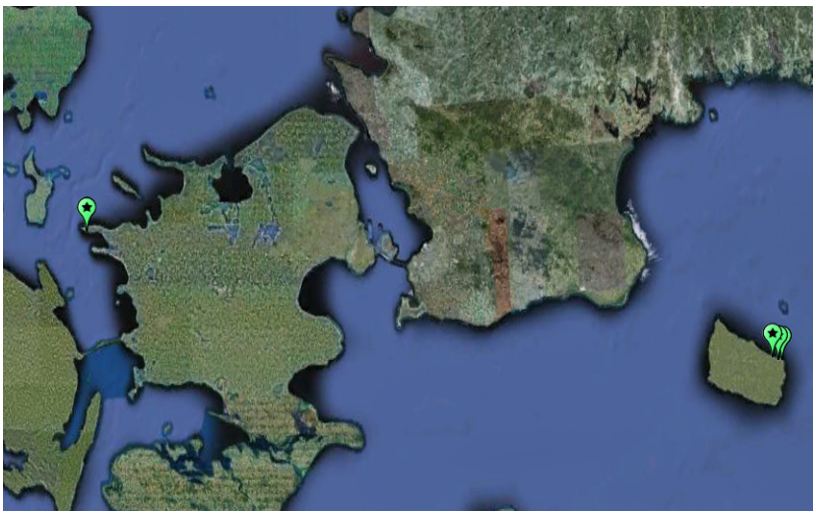
Flerårig 10-40 cm høj urt med nedliggende til opstigende stængler. Blomstrer i juni-juli. Almindelig på Bornholm, sjælden på Sjælland, manglende i resten af landet. Vokser på strandenge og strandskrænter.

Tetragonolobus maritimus (almindelig kantbælg). Røsnæs (Kalundborg Kommune) den 3. juni 2009.

Lokaliteter

Tetragonolobus maritimus blev fundet på 5 lokaliteter, 2 på Røsnæs (Region Sjælland) og 3 på Bornholm (Region Hovedstaden). Bestandene blev vurderet som værende gode på alle lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Tetragonolobus maritimus* (almindelig kantbælg).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Tetragonolobus maritimus*, da den ikke vurderes særlig vigtig for udvikling af fremtidens kulturplanter.

Trifolium micranthum - spæd kløver

Enårig, nedliggende til opstigende 5-25 cm høj urt med bleggule blomster. Blomstrer i juni-juli. Beskrives som meget sjælden, men pga. dens lidenhed og lighed med *Trifolium campestre* (gul kløver) er den måske mere almindelig. Vokser på strandoverdrev omkring Østersøen og Bælterne og på Skallingen.

Lokaliteter

Trifolium micranthum er ikke fundet.

Anbefalinger/plejebehov

På trods af artens sjældne forekomst vurderes det ikke nødvendigt med særlige tiltag, da dens betydning for fremtidens kulturplanter anses for lille.

Vicia dumetorum - kratvikke

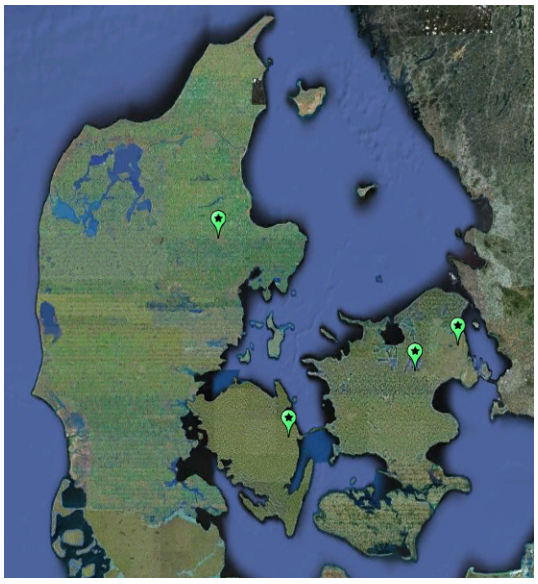
Flerårig, 80-150 cm urt med klatrende og kantet stængel. Blomsten er rød-violet. Blomstrer i juli-august. Vokser i skov og krat. Sjælden forekommende i hele landet.

Vicia dumetorum (kratvikke). Frilandsmuseet (Lyngby-Tårbæk Kommune) den 20. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden blev gode bestande fundet i Gudenåparken (Randers Kommune), ved Sulkendrup Mølle (Nyborg Kommune), i Boserup Skov (Roskilde Kommune) og ved Frilandsmuseet (Lyngby-Tårbæk Kommune), (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Vicia dumetorum* (kratvikke).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Vicia dumetorum*. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Vicia orobus - lyngvikke

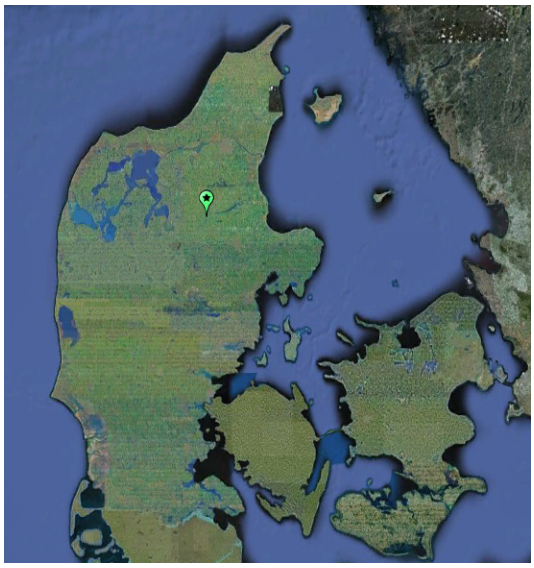
Flerårig, håret opret urt. 25-50 cm høj. Hvid blomsterkrone med violette årer. Blomstrer juni-juli. Vokser på lyngbakker og i krat. Kendes kun i Jylland. Hjemmehørende. Sjælden. Indgår som dansk ansvarsart i henhold til den danske Gulliste (Stoltze og Pihl, 1998), og bevaringsstatus overvåges via NOVANA.

Vicia orobus (lyngvikke). Øls Skæppe (Mariagerfjord Kommune) den 12. august 2010.

Lokaliteter

En god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) bestand af *Vicia orobus* blev fundet ved Øls Skæppe (Mariagerfjord Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Vicia orobus* (lyngvikke).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter. Da arten overvåges via NOVANO-undersøgelserne kan data sandsynligvis hentes derfra.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Vicia sativa ssp. *sativa* – fodervikke

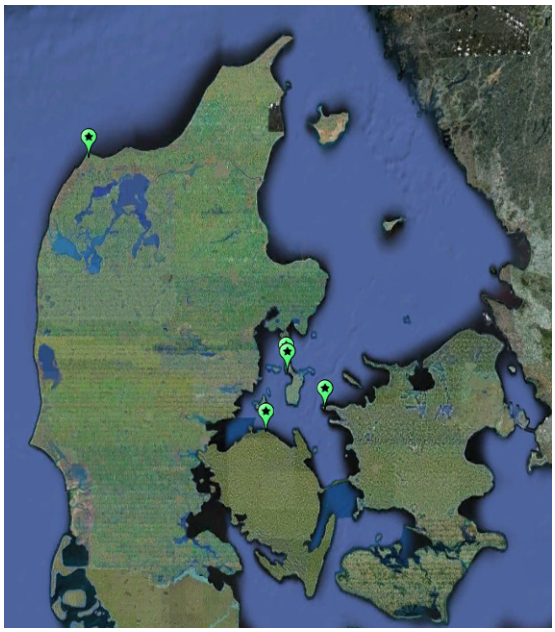
Enårig, opstigende, klatrende 15-60 cm stængel. Blomsterne har røde vinger og violet fane. Blomstrer maj-juli. Vokser nær bebyggelser og forvildet fra dyrkning. Næppe faste bestande i Danmark.

Vicia sativa ssp. *sativa* (fodervikke). Mårup Højklint (Samsø Kommune) den 2. juni 2009.

Lokaliteter

Vicia sativa ssp. *sativa* blev fundet på fem lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). I Region Midtjylland blev bestandene ved Mårup Højklint og Ballebjerg (Samsø Kommune) vurderet som værende gode. I Region Nordjylland ved Hanstholm (Thisted Kommune) og Region Syddanmark ved Storskoven ved Flyvesandet (Nordfyns Kommune) blev bestandene vurderet som værende middel, og i Region Sjælland blev en bestand på Røsnæs (Kalundborg Kommune) vurderet som værende dårlig.

Besigtigede lokaliteter med *Vicia sativa* ssp. *sativa* (fodervikke).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Vicia sativa* ssp. *sativa*, da den ikke har etableret sig i den danske natur.

Vicia sylvatica - skovvikke

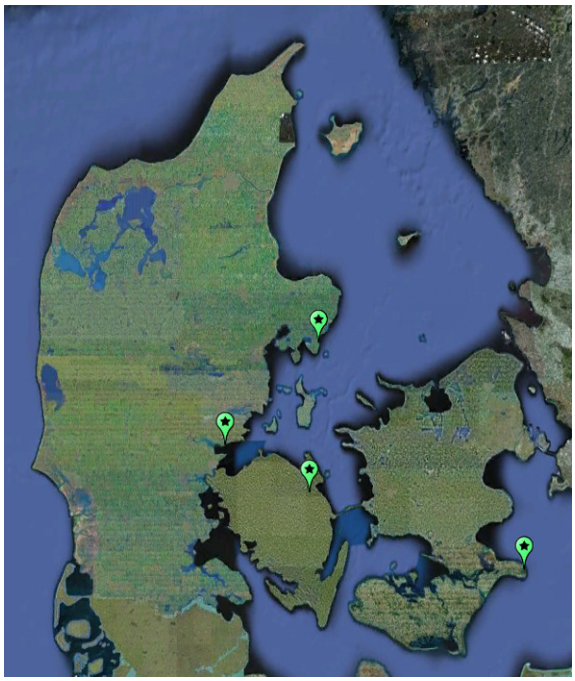
Flerårig. Krybende. 50-100 cm høj urt med kantet stængel. 5-20 blomstret klase med hvide blomster med violette årer. Blomstrer i juni-august. Vokser i løvskov og krat. Varietet (var. c*ondesata*) med flad tæt vækst kendes fra strandvolde på sydlige Djursland (billede til højre). Hjemmehørende. Sjælden i Østjylland og på Øerne.

Vicia sylvatica (skovvikke). Boeslum Strand den. 3. august 2010.

Lokaliteter

Gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) bestande blevet fundet ved Boeslum Strand (Syddjurs Kommune), Stagsrode (Hedensted Kommune), Syd for Ladby (Kerteminde Kommune) og Jydelejet (Vordingborg Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Vicia sylvatica* (skovvikke).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Vicia sylvatica*. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Vicia tenuifolia - langklaset vikke

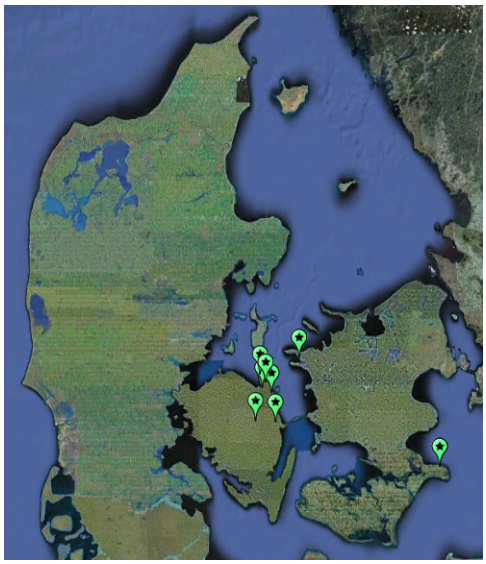
Flerårig. 30-120 cm lang urt. Ligner muse-vikke, men stænglen er opret. Blomster juni-august. Vokser i krat, hegn og skrænter især ved kysten. Hjemmehørende. Sjælden, kendt fra Sjælland, Fyn, Bornholm og enkelte steder i Jylland.

Vicia tenuifolia (langklaset vikke). Måle Strand (Kerteminde Kommune) den 7. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Vicia tenuifolia* fundet på 8 lokaliteter. Måle Strand, Bogensøvej, Mårhøj og Jøvet (Kerteminde Kommune), Trekløversøen (Faaborg-Midtfyn Kommune), Lindenborgvej (Nyborg Kommune), Røsnæs Feriecenter (Kalundborg Kommune) og Borresømose (Vordingborg Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på alle lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Vicia tenuifolia* (langklaset vikke).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales, at indsamling af frø af *Vicia tenuifolia* og indlejring i NordGen overvejes.

Myricaceae - Myrtefamilien

Myrica gale - mosepors

Løvfældende, rigt forgrenet op til 1,5 m høj busk. Tvebo. Blomstrer i marts-april. Vokser på en næringsfattig, fugtig bund i moser, klitheder og på heder. Hjemmehørende. Almindelig i Vest-, Midt- og Nordjylland, ellers sjælden.

Myrica gale (mosepors). Vangså Hede (Thisted Kommune) den 13. juli 2010.

Lokaliteter

Myrica gale blev fundet på 16 lokaliteter, hvoraf bestandene på 15 af lokaliteterne blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). De gode bestande blev fundet over hele landet med 7 i Region Midtjylland, 5 i Region Nordjylland, 2 i Region Syddanmark og 1 i Region Sjælland. I Region Hovedstaden (Bornholms Regionskommune) blev der fundet en lokalitet med en bestand af middel kvalitet.

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Myrica gale.*

Linaceae - Hørfamilien

Linum usitatissimum – almindelig hør

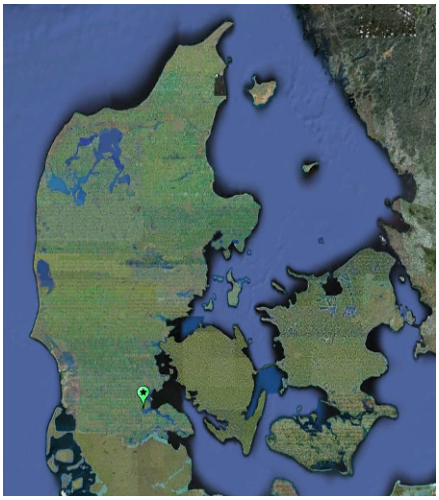
Enårig 30-80 cm høj urt. Blomstrer i juli. Hist og her i hele landet på udyrket jord og affaldspladser. Den er enten indslæbt eller indført til dyrkning på marker, og som prydplante i haver.

Linum usitatissimum (almindelig hør). Knapstien (Aabenraa Kommune) den 4. august 2009.

Lokaliteter

Linum usitatissimum blev fundet på en lokalitet i Region Syddanmark (Aabenraa Kommune), og bestanden blev vurderet som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Linum usitatissimum* (almindelig hør).

Anbefalinger/plejebehov

Trods artens sjældenhed er der ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Linum usitatissimum*, da arten er forvildet og ikke har etableret sig i den danske natur. Dermed forventes ingen særlig tilpasning til det danske klima.

Euphorbiaceae - Vortemælkfamilien

Euphorbia cyparissias - cypresvortemælk

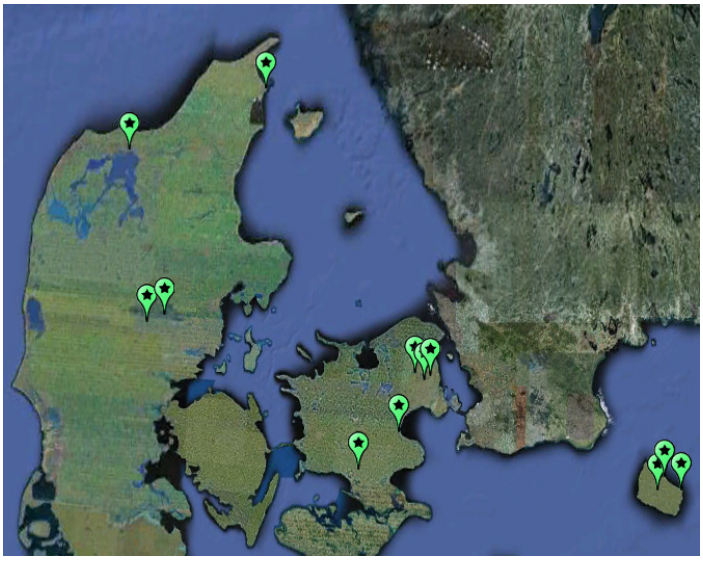
Flerårig 10-30 cm høj urt med krybende jordstængel. Blomstrer i maj-juni. Vokser hist og her i hele landet langs veje og nær bebyggelser. Indslæbt eller forvildet fra haver.

Euphorbia cyparissias (cypresvortemælk). Frederikshavn Havn (Frederikshavn Kommune) den 28. maj 2009.

Lokaliteter

Euphorbia cyparissias blev fundet på 12 lokaliteter, hvoraf 9 havde bestande, som blev bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet gode bestande i Region Hovedstaden (4 lokaliteter, heraf 2 på Bornholm), i Region Nordjylland (2 lokaliteter), i Region Midtjylland (2 lokaliteter) og i Region Sjælland (1 lokalitet).

Besigtigede lokaliteter med *Euphorbia cyparissias* (cypresvortemælk).

Anbefalinger/plejebehov

Der anbefales ingen særlige tiltag for *Euphorbia cyparissias.*

Cannabaceae - Hampfamilien

Humulus lupulus – almindelig humle

Flerårig slyngende urt op til 7 meter. Tvebo. Blomstrer i juli-august. Hjemmehørende, men også forvildet i store dele af Danmark. Hist og her i hele landet på næringsrig bund, i ellesumpe og skovbund. Der er en klonsamling af danske humleplanter. Aarhus Universitet har ansvaret for denne.

Humulus lupulus (almindelig humle). Nældemosen (Assens Kommune) den 16. september 2009.

Lokaliteter

Humulus lupulus blev fundet på 34 lokaliteter. Bestandene blev vurderet som værende gode på 28 af lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet gode bestande i Region Syddanmark (11 lokaliteter), i Region Hovedstaden (8 lokaliteter), i Region Hovedstaden (6 lokaliteter), i Region Nordjylland (2 lokaliteter) og i Region Midtjylland (1 lokalitet).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Humulus lupulus.* Aarhus Universitet er ansvarlig for en klonsamling af humle.

Elaeagnaceae - Sølvbladfamilien

Hippophaë rhamnoides – almindelig havtorn

Op til 6 m høj løvfældende busk med grentorne. Tvebo. Blomstrer i maj-juni og producerer gul-orange frugter. Hjemmehørende f.eks. langs den jyske Vestkyst, men er endvidere udplantet mange steder i landet. Temmelig almindelig i kystnære områder.

Hippophaë rhamnoides (almindelig havtorn). Karlebyvej (Lolland Kommune) den 25. september 2009.

Lokaliteter

Hippophaë rhamnoides blev fundet på 38 lokaliteter, hvoraf bestandene på 35 af lokaliteterne blev vurderet som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Lokaliteter med gode bestande blev fundet i Region Syddanmark (11 lokaliteter), i Region Sjælland (8 lokaliteter), i region Midtjylland (6 lokaliteter), i region Hovedstaden (6 lokaliteter) og i Region Nordjylland (4 lokaliteter). Nogle af lokaliteterne kan være udplantet fra frøkilder eller være frøafkom fra disse.

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Hippophaë rhamnoides.*

Rosaceae - Rosenfamilien

Fragaria vesca - skovjordbær

Flerårig urt. 5-15 cm høj med lange rodslående overjordiske udløbere. Blomstrer maj-juni i størstedelen af landet på bakker og skrænter samt i skov og krat. Hjemmehørende, men nogle lokaliteter kan også være med oprindelse fra havesorter.

Fragaria vesca (skovjordbær). Vrads Station (Silkeborg Kommune) den 27. maj 2009.

Lokaliteter

Fragaria vesca blev i projektperioden fundet på 31 lokaliteter, hvoraf bestande på 26 af lokaliteterne blev bedømt som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Lokaliteter med gode bestande fordelte sig med 7 i Region Syddanmark, 6 i henholdsvis Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Hovedstaden, samt 1 i Region Nordjylland.

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Fragaria vesca.*

Fragaria viridis - bakkejordbær

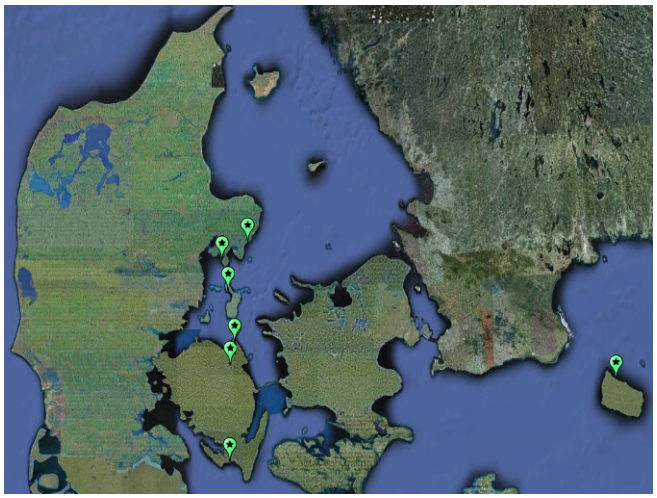
Flerårig urt. 5-15 cm høj og ligner skovjordbær, men med ingen eller korte overjordiske udløbere. Blomstrer maj-juni. Hjemmehørende. Hovedsageligt kendt fra Øerne og Nordjylland, fortrinsvis på kalkholdig bund på tørre bakker og skrænter i kystnære områder.

Fragaria viridis (bakkejordbær). Jernhatten (Syddjurs Kommune) den 21. maj 2010.

Lokaliteter

Fragaria viridis blev fundet på 7 lokaliteter, hvoraf 6 bestande blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Lokaliteterne med gode bestande blev fundet på Mårup Klint (Samsø Kommune), Jernhatten og Fejrup (Syddjurs Kommune), Mejlø (Kerteminde Kommune), Vorup Klint (Ærø Kommune) og Stammershalle (Bornholms Regionskommune).

Besigtigede lokaliteter med *Fragaria viridis* (bakkejordbær).

Anbefalinger/plejebehov

Det bør overvejes at finde lokaliteter i Nordjylland og på Sjælland.

Prunus cerasus ssp. *acida* - surkirsebær

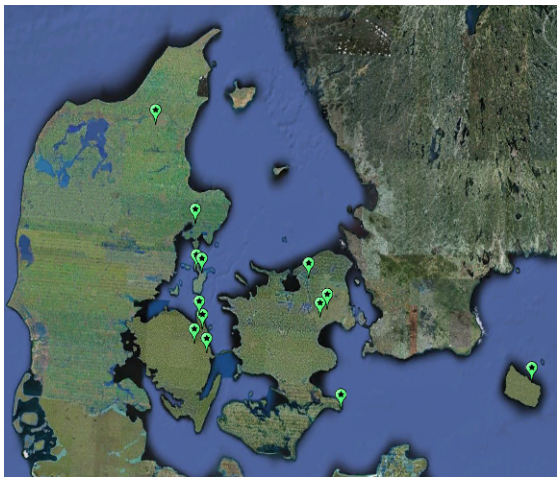
6-8 m højt træ med hængende grene. Blomstrer i maj. Dyrket og forvildet i hegn, hist og her i hele landet.

Prunus cerasus ssp. *acida* (surkirsebær). Mårup Højklint (Samsø Kommune) den 2. juni 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Prunus cerasus* ssp. *acida* fundet ved Randkløve (Bornholms Regionskommune), ved Rundbakke i Ølsted (Halsnæs Kommune), Busene på Møn (Vordingborg Kommune), ved Viby Mølle og Nordskoven (Kerteminde Kommune), på Lindeborgvej (Nyborg Kommune) og i Drastrup Skov (Aalborg Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Prunus cerasus* ssp. *acida* er desuden fundet ved Mårup Højklint og Nordby Hede (Samsø Kommune), i Ringelmose Skov (Syddjurs Kommune), i Risby (Albertslund Kommune), ved Præstemosen (Ishøj Kommune) og Urup Dam (Langeskov Kommune). På disse lokaliteter blev bestandene vurderet som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Prunus cerasus* ssp. *acida* (surkirsebær).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Prunus cerasus* ssp. *acida.*

Prunus padus – almindelig hæg

Større busk eller op til 15 m højt træ. Blomstrer i maj. Vokser i hegn og lyse skove. Hjemmehørende. Hist og her på Øerne og i Østjylland.

Prunus padus (almindelig hæg). Fuglsang (Guldborgsund Kommune) den 11. maj 2010.

Lokaliteter

Prunus padus blev i projektperioden fundet på 31 lokaliteter fordelt over hele landet. I Region Syddanmark er arten fundet på Fyn og Øerne (12 lokaliteter). Arten er desuden fundet i Region Sjælland (7 lokaliteter), Region Nordjylland (5 lokaliteter), Region Hovedstaden (4 lokaliteter) og Region Midtjylland (3 lokaliteter). Bestandene blev vurderet som værende gode på 26 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Prunus padus*.

Prunus spinosa - slåen

Op til 3 m høj busk med grentorne. Danner mange rodskud, hvorved bevoksninger tit findes som krat. Hvide blomster og blåsort sur frugt. Blomstrer i maj-juni. Almindelig i Østjylland og på Øerne i skovbryn, krat, hegn, klitter og strandvolde. Hjemmehørende. Udplantes fra frøkilder i hegn og arten kan hybridisere med andre arter i slægten.

Prunus spinosa (slåen). Vestskoven (Albertslund Kommune) den 25. maj 2010.

Lokaliteter

Prunus spinosa blev i projektperioden fundet på 61 lokaliteter fordelt over hele landet. I Region Syddanmark er arten fundet på 26 lokaliteter. Arten er desuden fundet i Regions Sjælland (14 lokaliteter), Region Hovedstaden (10 lokaliteter), Region Midtjylland (8 lokaliteter) og i Region Nordjylland (3 lokaliteter). Bestandene blev vurderet som værende gode på 48 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Prunus spinosa.*

Rosa canina - hunderose

Op til 3 m høj busk med oprette eller klatrende grene. Krumme torne. Blomstrer i juni-juli med rosa blomster. Danner aflange røde hyben. Meget almindelig i Østjylland og på Øerne. Opdeles i underarter, som er vanskelige at adskille, og som sandsynligvis hybridiserer. Udplantning i hegn af forskellige sorter og frøkilder kan spredes og hybridisere med vilde roser.

Rosa canina (hunderose). Hyllekrog (Lolland Kommune) den 14. september 2010.

Lokaliteter

Rosa canina blev i projektperioden fundet på 39 lokaliteter, hvoraf bestande på 33 af lokaliteterne blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet gode bestande i Region Syddanmark (14 lokaliteter), i Region Sjælland (11 lokaliteter), i Region Midtjylland (5 lokaliteter), i Region Hovedstande (2 lokaliteter) og i Region Nordjylland (1 lokalitet).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Rosa canina.*

Rubus chamaemorus - multebær

Flerårig urteagtig, 8-15 cm høj, opret, tvebo plante med underjordiske udløbere og stængler uden torne. De enkønnede, hvide enlige blomster sidder på 1-årige skud. Hunblomsten, som er 2-3 cm i diameter, udvikler en samling af gulorange småfrugter. Blomstrer i maj – juni. Hjemmehørende. Den vokser især i højmoser. Den er meget sjælden i Danmark. Den er almindelig i det øvrige Norden.

Rubus chamaemorus (multebær). Tofte Mose (Aalborg Kommune) den 20. maj 2010.

Lokaliteter

Rubus chamaemorus er fundet få steder i Danmark. På lokaliteterne Tofte Mose, der udgør en del af Lille Vildmose (Aalborg Kommune) og Maglemose (Hillerød Kommune) er der gode bestande af multebær (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). I Multebærmosen (Hillerød Kommune) blev der registreret 7 planter i juni 2007. Den 20. maj 2010 var antallet af planter steget til 10. Der skal ifølge www.lillevildmosen.dk/kortOmNaturen også være multebær i Portlandsmosen (Aalborg Kommune) og ifølge www.skovognatur.dk skulle der også være multebær i Grishøjgårds Krat (Brønderslev Kommune), der er en del af det nordlige udkantsområde af Store Vildmose.

Besigtigede lokaliteter for *Rubus chamaemorus* (multebær).

Anbefalinger/plejebehov

Det er vigtigt at sætte hurtigt ind, ellers forvinder *Rubus chamaemorus* som følge af skygning, eutrofiering og dræning. Naturgenopretningsindgreb af forskellig art kan antagelig bremse udviklingen og måske ligefrem genskabe højmosen. Mere problematisk er den næringspåvirkning, som rammer mosen. Her kan en global indsats mod luftforurening og en lokal indsats mod kvælstofudslip måske på lang sigt vende udviklingen, som efterhånden er kendt fra de fleste næringsfattige naturtyper. Områderne bør holdes under opsyn og plejes løbende. F.eks. er det vigtigt at rydde vedplanter, når de skygger for meget.

Rubus fruticosus - brombær

Halvbusk med meterlange, bueformede skud. Vokser i krat, hegn og åben skov. Opdeles i en række småarter, som der ikke er taget hensyn til i nærværende projekt. Hjemmehørende og desuden forvildet. Almindelig på Øerne og I Østjylland. Sjældnere i Vest- og Nordjylland.

Rubus fruticosus (brombær). Grejsdalen (Vejle Kommune) den 22. september 2009.

Lokaliteter

Rubus fruticosus er fundet på i alt 56 lokaliteter fordelt over hele landet. *Rubus fruticosus* er fundet i Region Syddanmark (17 lokaliteter, heraf 15 på Fyn), Region Sjælland (14 lokaliteter), Region Midtjylland (11 lokaliteter, hovedsageligt i Østjylland), Region Hovedstaden (10 lokaliteter, heraf 7 på Bornholm) og Region Nordjylland (4 lokaliteter). Bestandene blev vurderet som værende gode på 52 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Rubus fruticosus*.

Brassicaceae - Korsblomstfamilien

Barbarea stricta - rank vinterkarse

Toårig. 30-90 cm høj urt. Gule blomster. Oprette skulper, som er tiltrykt stænglen. Blomstrer maj-juli. Vokser på fugtig tørvebund i enge og kær samt ved vandløb. Hjemmehørende. Sjælden i hele Danmark.

Barbarea stricta (rank vinterkarse). Lydum Å (Varde Kommune) den 7. juni 2010.

Lokaliteter

I projektperioden blev der fundet 3 lokaliteter med *Barbarea stricta*, De blev alle bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Bestandene blev fundet ved Lydum Å (Varde Kommune), Bogensø Strand (Kerteminde Kommune) og Bogø Havn (Vordingborg Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Barbarea stricta* (rank vinterkarse).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales, at der findes flere lokaliteter af med *Barbarea stricta* dækkende en større del af artens forventede udbredelsesområde. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

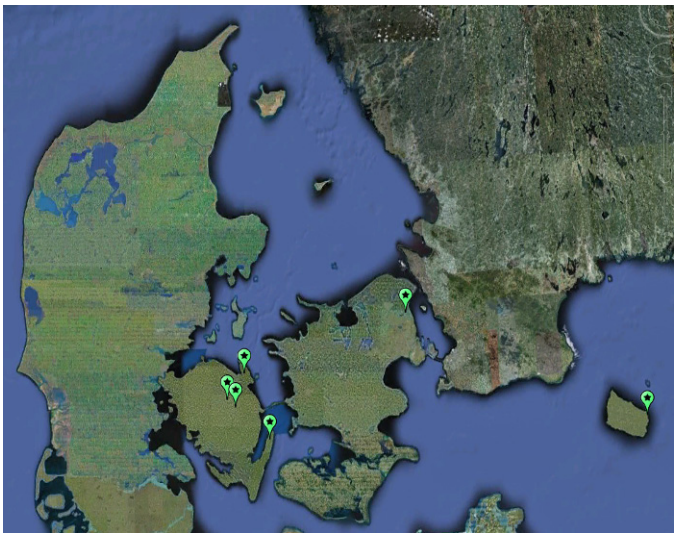
Barbarea vulgaris spp. vulgaris – almindelig vinterkarse

Toårig. 30-90 cm høj urt. Gule blomster. Oprette skulper. Blomstrer maj-juli. Vokser på næringsrig, ofte fugtig bund på græsmarker, vejkanter og enge. Vanskelig at adskille fra *Barbarea vulgaris* spp. a*rguata* (udspærret vinterkarse). Indslæbt. Hyppigst i det østlige Danmark. Sjælden.

Lokaliteter

I projektperioden blev *Barbarea vulgaris* spp. *vulgaris* fundet på 6 lokaliteter. Bestanden blev bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) ved Vestergaard Fritidscenter (Odense Kommune), Mortenstrup (Hørsholm Kommune) og Årsdalevej (Bornholms Regionskommune). Endvidere blev der fundet bestande ved Egensøvej (Kerteminde Kommune), Tarup-Davinde Grusgrav (Faaborg-Midtfyn Kommune) og Lohals (Langeland Kommune), som bedømt som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Barbarea vulgaris* spp. *vulgaris* (almindelig vinterkarse).

Anbefalinger/plejebehov

Barbarea udkonkurreres let af kraftigt voksende græs og den vokser bedst, hvor jorden er under en form for kultur. Da *Barbarea* endvidere er toårig kan bestande hurtigt forsvinde, men kan opstå igen via frøbank i jorden. Det anbefales, at der findes flere lokaliteter med *Barbarea vulgaris* spp. *vulgaris,* således at en større del af artens forventede udbredelsesområde dækkes.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Berteroa incana – almindelig kløvplade

To-flerårig, 30-65 cm høj urt, overalt tæt stjernehåret. Blomstrer i marts-maj. Vokser på tør, sandet bund på marker, overdrev og vejkanter. Hist og her i det meste af landet, hyppigst mod øst. Sjælden i Vestjylland.

Berteroa incana (almindelig kløvplade). Vestskoven den 25. august 2010.

Lokaliteter

Berteroa incana blev fundet på 16 lokaliteter, hvoraf 12 bestande blev vurderet som værende af god kvalitet (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet gode bestande i Region Midtjylland (4 lokaliteter), i Region Hovedstaden (4 lokaliteter), i Region Nordjylland (2 lokaliteter) og i Region Syddanmark (2 lokaliteter).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Berteroa incana*.

Brassica rapa ssp. *campestris* - agerkål

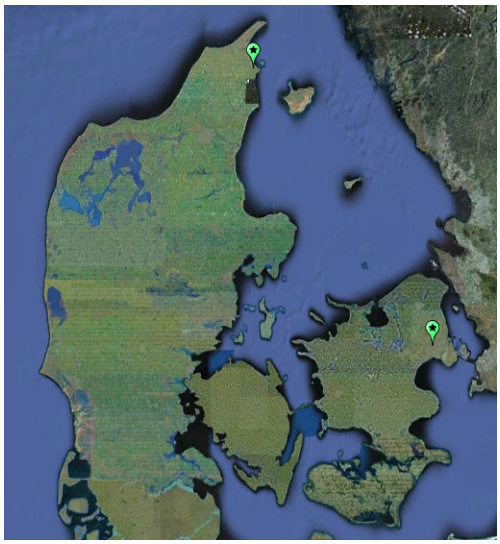
Enårig. 40-80 cm høj med stængelomfattende blade. Blomstrer i juni-juli. Vokser på magre sandede agre, affaldspladser og vejkanter. Indslæbt. Sjælden i hele landet og i tilbagegang.

Brassica rapa ssp. *campestris* (agerkål). Fraligsvej (Glostrup Kommune) den 25. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Brassica rapa* ssp. *campestris* på ruderat på Fraligsvej (Glostrup Kommune) og på jordvold ved Frederikshavn Golfklub (Frederiksshavn Kommune). Bestandene blev vurderet som værende middel på begge lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). På de nævnte lokaliteter var der kun en relativ lille bestand af arten.

Besigtigede lokaliteter for *Brassica rapa* ssp. *campestris* (agerkål).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Brassica rapa* ssp. *campestris.*
Da der næppe findes faste bestande i Danmark, bør indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes.

Camelina microcarpa - småskulpet dodder

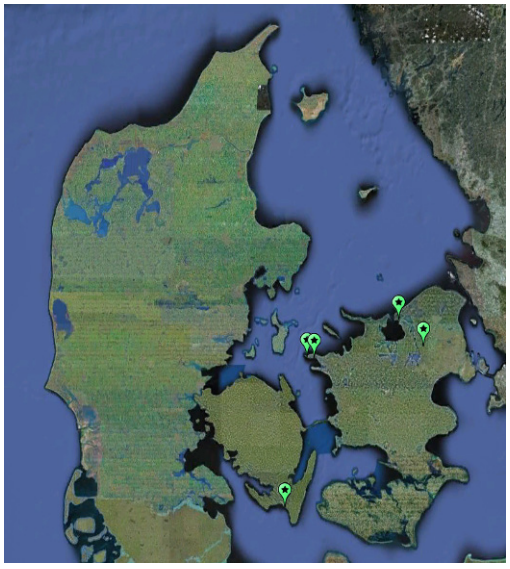
Toårig. Bliver 30-60 cm høj. Blomstrer i juni-juli. Vokser på tør bund, vejkanter og grusgrave. Indslæbt. Sjælden i hele landet.

Camelina microcarpa (småskulpet dodder). Lynæs Strand (Halsnæs Kommune) den 26. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Camelina microcarpa* fundet på følgende lokaliteter, hvor bestandene blev vurderet som værende gode: Ulstrup og Røsnæs (Kalundborg Kommune), Lynæs Strand (Halsnæs Kommune) og Ristinge Klint (Langeland Kommune). *Camelina microcarpa* blev desuden fundet ved Selsø (Frederikssund Kommune), her blev bestanden vurderet som værende middel (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Camelina microcarpa* (småskulpet dodder).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Camelina microcarpa.*

Camelina sativa - sæddodder

Enårig urt 30-90 cm høj. Blomstrer i juni-juli med bleggule blomster. Meget sjælden i Danmark på ruderater og har sandsynligvis ikke faste bestande.

Lokaliteter
Camelina sativa blev ikke fundet inden for projektperioden.

Anbefalinger/plejebehov
På trods af at arten er meget sjælden anbefales ingen særlige tiltag, da den ikke vurderes vigtig for forædling af fremtidens kulturplanter.

Cardamine impatiens - kronløs springklap

En eller toårig urt. Op til 80 cm høj glat opret stængel. Blomstrer i maj-juli. Vokser på fugtig næringsrig muldbund i løvskove, krat og ved kildevæld. Hjemmehørende. Sjælden i Østjylland og de sydlige øer.

Cardamine impatiens (kronløs springklap). Brede (Lyngby-Tårbæk Kommune) den 20. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden blev der fundet bestande af *Cardamine impatiens* på 5 lokaliteter, hvoraf 3 blev bedømt som værende god og 2 som værende middel. De tre gode bestande var på lokaliteterne Ålholm Hestehave og Kirstinebjergskov (Guldborgsund Kommune) samt Thurø Rev (Svendborg Kommune). De to lokaliteter med bestande af middel kvalitet var Klinteskoven, Møn (Vordingborg Kommune) og ved Brede (Lyngby-Tårbæk Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Cardamine impatiens* (kronløs springklap).

Anbefalinger/plejebehov

De bør overvejes at besigtige Østjyske lokaliteter, men ellers vurderes det ikke nødvendigt med særlige anbefalinger selvom arten er forholdsvis sjælden, da den ikke vurderes vigtig som slægtning til kulturplanterne.

Cardaminopsis arenosa - almindelig sandkarse

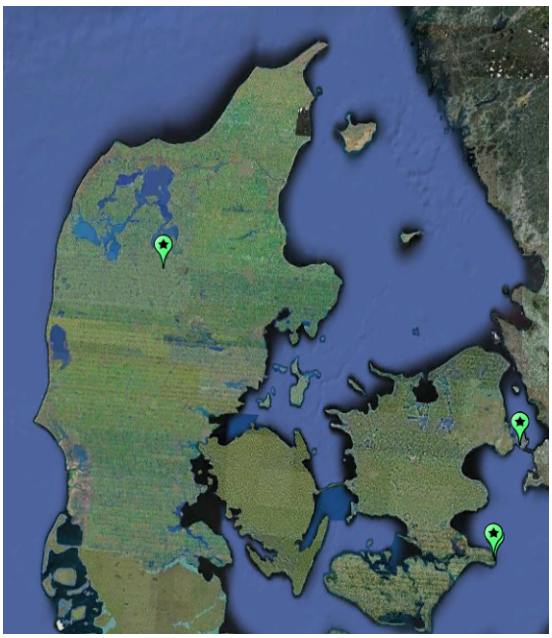
En - toårig. 15-40 cm høj. Blomstrer i maj-juni. Vokser spontant på Møns og Stevns kalkholdige bund, i grusgrave og på overdrev, i øvrigt indslæbt, især i Østjylland og Sjælland.

Cardaminopsis arenosa (almindelig sandkarse). Peberholmen (Københavns Kommune) den 25. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Cardaminopsis arenosa* fundet i Mønsted Plantage (Viborg Kommune), Peberholmen (Københavns Kommune) og ved Maglevandfaldet på Møns Klint (Vordingborg Kommune). På disse lokaliteter blev bestandene vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Arten blev desuden fundet i Jydelejet på Møns Klint (Vordingborg Kommune), hvor bestanden blev vurderet til middel, hovedsageligt pga. få planter på lokaliteten.

Besigtigede lokaliteter med *Cardaminopsis arenosa* (almindelig sandkarse).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Cardaminopsis arenosa*, da arten næppe er nært beslægtet med kulturplanter.

Crambe maritima - strandkål

Crambe maritima er en flerårig, 30-60 cm høj glat urt. Blomstrer i juni-juli. Skulpe toleddet. Det nederste led er goldt, mens de øvre led er kugleformet og indeholder et frø. Hjemmehørende. Den vokser på sandede og stenede strandbredder med opskyllet tang. Temmelig almindelig ved de indre kyster.

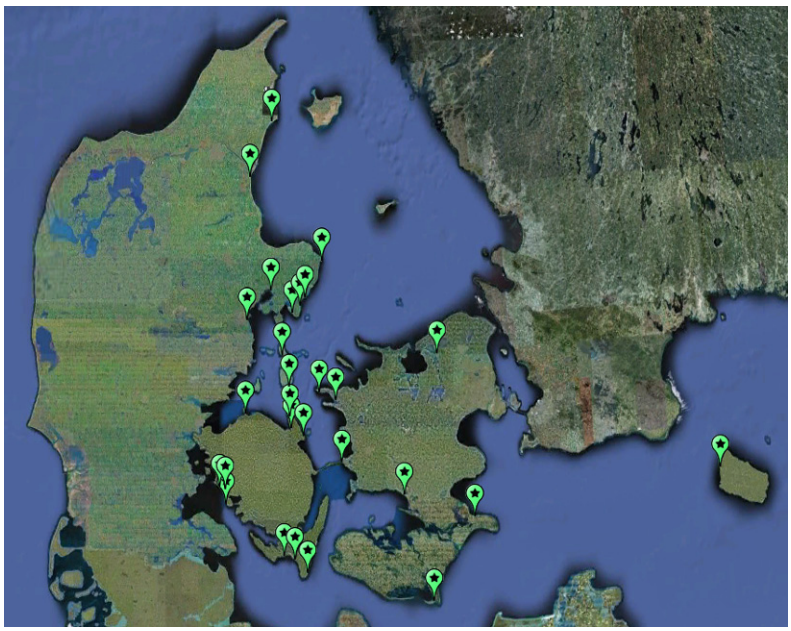

Crambe maritima (strandkål). Røsnæs (Kalundborg Kommune) den 4. juni 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Crambe maritima* fundet på i alt 29 lokaliteter ved de indre kyster. Arten er fundet i Region Syddanmark (11 lokaliteter), i Region Midtjylland (8 lokaliteter), i Region Sjælland (7 lokaliteter), i Region Nordjylland (2 lokaliteter) og i Region Hovedstaden (1 lokalitet).

Bestandene blev vurderet som værende gode på 25 af lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Crambe maritima* (almindelig strandkål).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Crambe maritima*.

Lunaria rediviva - vedvarende måneskulpe

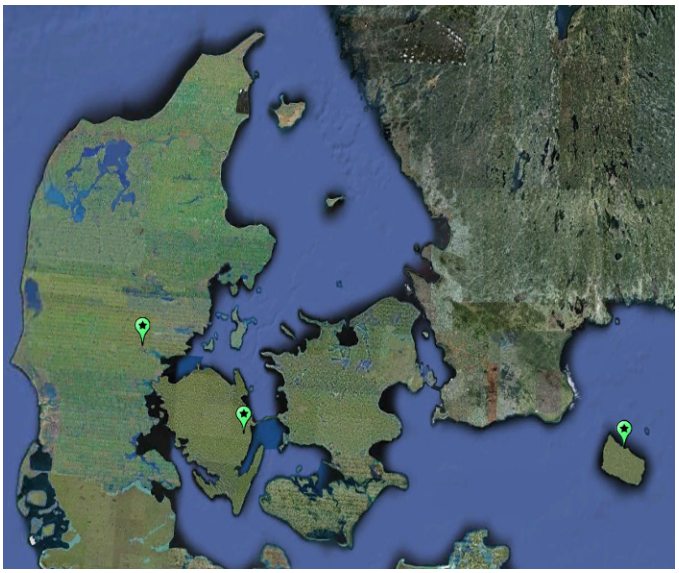
Flerårig, 30-100 cm høj urt. Blomstrer i maj-juli. Vokser i skyggefulde, næringsrige, fugtige skove med stenet bund. Hjemmehørende. Meget sjælden, kun kendt på Bornholm og ved Vejle. Forvildet hist og her.

Lunaria rediviva (vedvarende måneskulpe). Storefos (Bornholms Regionskommune) den 12. maj 2009.

Lokaliteter

Lunaria rediviva blev fundet på 3 lokaliteter i hhv. Region Syddanmark (Vejle Kommune, Nyborg Kommune) og Region Hovedstaden (Bornholms Regionskommune). Alle bestandene blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Lunaria rediviva* (vedvarende måneskulpe).

Anbefalinger/plejebehov

En sikring af voksestederne bør overvejes.
Indsamling af frø til indlejring i NordGen bør overvejes.

Raphanus raphanistrum - kiddike

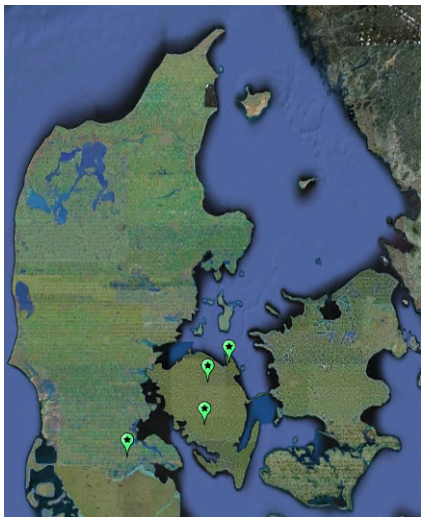
Enårig. 30-60 cm høj stængel med stive hår. Frugterne er perlesnorformede skulper. Blomstrer juni-september. Vokser på sandede jorder og på affaldspladser. Indslæbt. Hist og her over hele landet, sandsynligvis aftagende.

Raphanus raphanistrum (kiddike). Bogensøvej (Kerteminde Kommune) den 29. juli 2010.

Lokaliteter

Gode bestande (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) af *Raphanus raphanistrum* blev fundet ved Bogensøvej (Kerteminde Kommune) og Bispeengen (Odense Kommune) og bestand af middel kvalitet ved Drejbjergvej (Aabenraa Kommune) Derudover blev der fundet en bestand ved Korinth (Faaborg-Midtfyn Kommune), som blev vurderet værende dårlig.

Besigtigede lokaliteter med *Raphanus raphanistrum* (kiddike).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Raphanus raphanistrum*.

Malvaceae - Katostfamilien

Althaea officinalis - lægestokrose

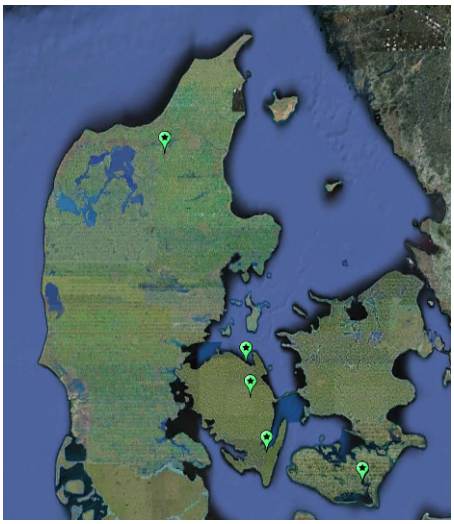
Flerårig. Bliver 60-150 cm høj, overalt fløjlsagtig gråglinsende. Blomstrer i juli-september. Vokser i kystnær lysåben rørskov og strandsumpe, og i grøfter på strandenge. Hjemmehørende. Sjælden og fredet.

Althaea officinalis (lægestokrose). Fuglsang (Guldborgsund Kommune) den 19. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Althaea officinalis* fundet på følgende lokaliteter: Frejlev Skov og Fuglsang (Guldborgsund Kommune), på lodseplads (Faaborg-Midtfyn Kommune), Sebbersund (Aalborg Kommune). På alle 4 lokaliteter blev bestandene vurderet til at være gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Især lokaliteten Fuglsang var god, her var populationen meget stor. *Althaea officinalis* er desuden fundet på Enebær Odde (Nordfyn Kommune) og ved Langelandsbroen (Langeland Kommune). På begge lokaliteter blev bestandene kun vurderet til middel, da der kun var få planter og der var også problemer med uønsket vegetation som truede *Althaea officinalis*.

Besigtigede lokaliteter med *Althaea officinalis* (lægestokrose).

Anbefalinger/plejebehov

Althaea officinalis er sjælden og fredet, og kan have betydning som prydplante, hvorfor indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.
Med hensyn til plejebehov, bør uønsket vegetation af bl.a. rynket rose fjernes ved lokaliteterne Langelandsbroen og Enebærodde.

Ericaceae - Lyngfamilien

Vaccinium myrtillus – almindelig blåbær

Løvfældende dværgbusk, 15-45 cm høj. Blomstrer i maj-juni. Vokser på mager bund i nåleskove og på heder. Almindelig i Vest- og Nordjylland, sjælden i resten af landet.

Vaccinium myrtillus (almindelig blåbær). Pedersker Plantage (Bornholms Regionskommune) den 17. juni 2010.

Lokaliteter

Vaccinium myrtillus er fundet på i alt 28 lokaliteter fordelt over hele landet. *Vaccinium myrtillus* er hyppigst fundet i Region Midtjylland (10 lokaliteter), Region Nordjylland (8 lokaliteter) og i Region Hovedstaden (7 lokaliteter, heraf 2 på Bornholm). Arten er desuden fundet i Region Syddanmark (2 lokaliteter) og Region Sjælland (1 lokalitet). Bestandene blev vurderet som værende gode på 24 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov *Vaccinium myrtillus*.
Ved Institut for Havebrugsproduktion gennemføres i øjeblikket et demonstrationsprojekt om bæredygtig udnyttelse af genetiske ressourcer af 'Danske Blåbær'. I projektet er omkring 100 forskellige kloner indsamlet fra 39 forskellige lokaliteter i Danmark. Der etableres to plantninger af de indsamlede kloner (Jensen og Kristiansen, 2011). Der er foretaget indsamlinger af plantemateriale fra flere af de lokaliteter der er besøgt i nærværende projekt.

Vaccinium oxycoccos – almindelig tranebær

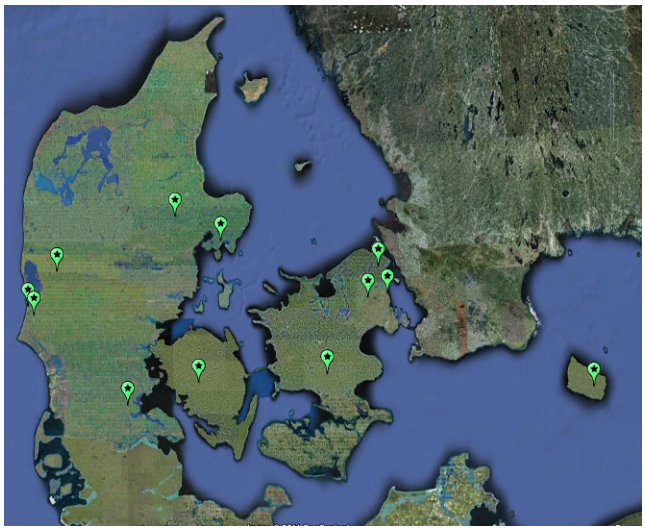
Dværgbusk. 4-8 cm høj. Blomstrer i juni-juli. Vokser på tørvebund eller hængesæk i fattigkær og højmoser. Almindelig i Vest- og Nordjylland, sjælden i resten af landet.

Vaccinium oxycoccos (almindelig tranebær). Pedersker Plantage (Bornholms Regionskommune) den 17. juni 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Vaccinium oxycoccos* fundet ved Bøllemose (Rudersdal Kommune), i Pedersker Plantage (Bornholms Regionskommune), ved Holmegårds Mose (Næstved Kommune), ved Store Lunge (Faaborg-Midtfyn Kommune), i Lerskov Plantage (Aabenraa Kommune), ved Filsø (Varde Kommune), ved Nymindegab Klitplantage (Varde Kommune), ved Garner Å (Ringkøbing-Skjern Kommune), ved Langemose (Syddjurs Kommune) og i Allestrupgård Plantage (Randers Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Vaccinium oxycoccos* er desuden fundet ved Sortemose (Furesø Kommune) og ved Multebærmosen (Helsingør Kommune), her blev bestandene vurderet som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Vaccinium oxycoccos* (almindelig tranebær).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Vaccinium oxycoccos*.

Vaccinium uliginosum – almindelig mosebølle

Flerårig. Løvfældende dværgbusk. Blomstrer i maj-juni. Vokser på mager tørvebund og tør hede. Almindelig i Vest-, Midt-, og Nordjylland, sjælden i resten af landet.

Vaccinium uliginosum (almindelig mosebølle). Buderupholm (Rebild Kommune) den 15. juli 2010.

Lokaliteter

Vaccinium uliginosum er fundet på i alt 15 lokaliteter fordelt over hele landet, undtagen Fyn. *Vaccinium uliginosum* hyppigst fundet i Region Nordjylland (5 Lokaliteter) og Region Midtjylland (4 lokaliteter). Arten er desuden fundet i Region Hovedstaden (3 lokaliteter), Region Syddanmark (2 lokaliteter, begge i Jylland) og Region Sjælland (1 lokalitet). Bestandene blev vurderet som værende gode på 13 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010)

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Vaccinium uliginosum*, da arten synes at klare sig godt.

Vaccinium vitis-idaea - tyttebær

Stedsegrøn dværgbusk, 5-25 cm høj. Blomstrer maj-juni. Vokser på mager bund i nåle- og birkeskove og på heder. Almindelig i Vest- og Nordjylland, sjælden i resten af landet.

Vaccinium vitis-idaea (tyttebær). Pedersker Plantage (Bornholms Regionskommune) den 10. september 2009.

Lokaliteter

Vaccinium vitis-idaea er fundet på i alt 16 lokaliteter fordelt over hele landet bortset fra Region Sjælland og på Fyn. Arten er fundet på 6 lokaliteter i Region Midtjylland, 5 lokaliteter i Region Nordjylland, 3 lokaliteter Region Syddanmark (alle i Jylland) og 2 lokaliteter i Region Hovedstaden (heraf 1 lokalitet på Bornholm). Bestandene blev vurderet som værende gode på 15 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Vaccinium vitis-idaea.*

Boraginaceae - Rubladfamilien

Lithospermum officinale - lægestenfrø

Flerårig. Bliver 40-80 cm høj. Blomstrer i juni-juli. Vokser på kystskrænter og i skovbryn på kalkrig bund. Indslæbt eller forvildet. Temmelig sjælden på Øerne og i øvrigt meget sjælden eller manglende.

Lithospermum officinale (lægestenfrø). Helnæs (Assens Kommune) den 20. maj 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Lithospermum officinale* fundet på 7 lokaliteter: Helnæs (Assens Kommune), Romsø (Kerteminde Kommune), Hestehaven (Syddjurs Kommune), Vitskøl Kloster (Vesthimmerland Kommune), Dragerup Skov (Holbæk Kommune), Lillehøj (Halsnæs Kommune) og Vallensbæk mose (Vallensbæk Kommune). Bestandene blev på samtlige lokaliteter bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Lithospermum officinale* (lægestenfrø).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Lithospermum officinale.*

Symphytum officinale - lægekulsukker

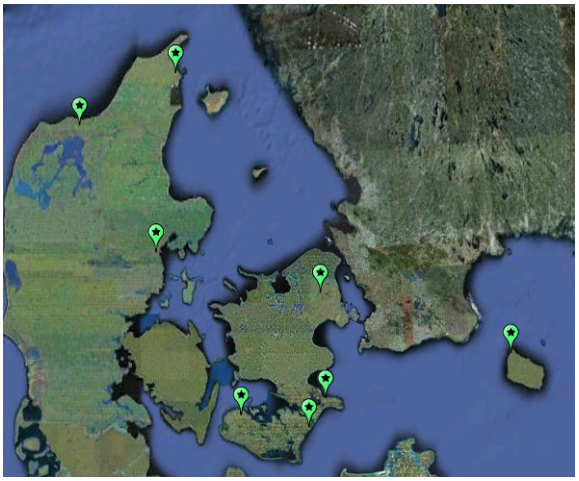
Flerårig, opret 40-100 cm høj urt med ustilkede blade. Blomstrer i juni-august. Vokser ved bebyggelse og vejkanter. Indført og lidt forvildet. Temmelig sjælden i hele landet, hyppigst på Øerne. Hybridiserer med *Symphytum asperum* og hybriden er mere almindelig end begge forældrearter.

Symphytum officinale (lægekulsukker). Hammershus (Bornholms Regionskommune) den 19. juni 2010.

Lokaliteter

Symphytum officinale blev fundet på 8 lokaliteter, hvoraf 7 blev vurderet som gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). I Region Nordjylland blev arten fundet ved Skærum (Frederikshavn Kommune) og i Klim (Jammerbugt Kommune). I Region Midtjylland ved Aarhus Å (Aarhus Kommune). I Region Sjælland ved Nybøllelunden (Lolland Kommune) og Bønnet Slotsruin (Guldborgsund Kommune). I Region Hovedstaden blev arten fundet ved Sortemosen (Furesø Kommune) og Hammershus (Bornholms Regionskommune). Bestanden fundet på lokaliteten Klosterskovgård (Vordingborg Kommune) blev vurderet som værende dårlig.

Besigtigede lokaliteter med *Symphytum officinale* (lægekulsukker).

Anbefalinger/plejebehov

Det bør overvejes at indsamle frø til indlejring i NordGen for at sikre materiale af den rene art.

Lamiaceae - Læbeblomstfamilien

Origanum vulgare – almindelig merian

Flerårig. 20-100 cm høj urt. Blomstrer i juni-august. Vokser på kalkholdig bund, skrænter, vejkanter, krat og skovbryn. Formentlig hjemmehørende. Almindelig på Sjælland, Langeland, øerne syd for Sjælland, hist og her i Thy, på Djursland og Fyn.

Origanum vulgare (almindelig merian). Reersø (Kalundborg Kommune) den 29. juli 2009.

Lokaliteter

Origanum vulgare er fundet på i alt 28 lokaliteter fordelt over hele landet. Arten er fundet på 13 lokaliteter i Region Sjælland, 5 lokaliteter i Region Hovedstaden, 4 lokaliteter i Region Syddanmark, 3 lokaliteter Region Midtjylland (alle i den østlige del af regionen) og 3 lokaliteter i Region Nordjylland. Bestandene blev vurderet som værende gode på 25 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

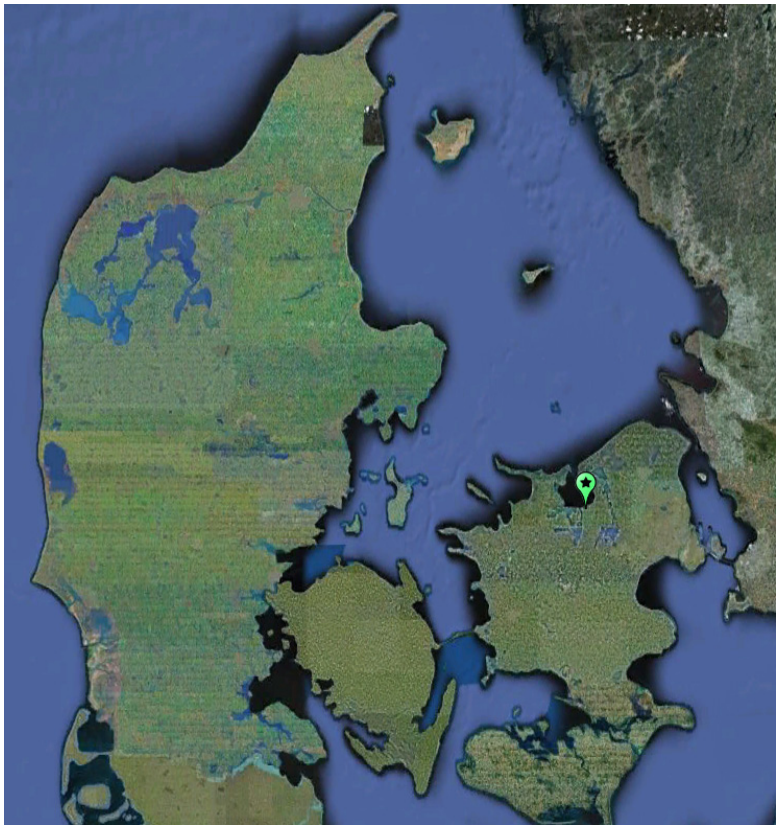
Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Origanum vulgare*, da arten synes at klare sig godt.

Salvia pratensis - engsalvie

Flerårig 30-80 cm høj urt med bladroset. Blomstrer juni-juli. Vokser på kalk og næringsrig bund ved vejkanter og på baneskråninger, skrænter og overdrev. Indført og lidt forvildet. Meget sjælden, men kendt fra hele landet.

Lokaliteter

Salvia pratensis blev fundet på en lokalitet ved Kyndby Huse (Frederikssund Kommune) i Region Hovedstaden, hvor bestanden blev vurderet som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Salvia pratensis* (engsalvie).

Anbefalinger/plejebehov

Ingen særlige tiltag anbefales, da arten ikke vurderes vigtig som slægtning til fremtidens kulturplanter.

Thymus serpyllum - smalbladet timian

Dværgbusk med cylindrisk alsidigt håret stængel. Blomstrer i juli-august. Vokser på mager jord, på heder, i klitter og tørre overdrev. Almindelig i det meste af Jylland, i Nordsjælland og på Bornholm.

Thymus serpyllum (smalbladet timian). Ørnehøjvej ved Gistrup (Aalborg Kommune) den 14. juli 2010.

Lokaliteter

Thymus serpyllum er fundet på i alt 19 lokaliteter fordelt over hele landet. *Thymus serpyllum* er fundet på 6 lokaliteter Region Nordjylland, 5 lokaliteter i Region Syddanmark, 4 lokaliteter i Region Midtjylland, 3 lokaliteter i Region Hovedstaden og 1 lokalitet i Region Sjælland. Bestandene blev vurderet som værende gode på 14 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Thymus serpyllum*.

Apiaceae - Skærmplantefamilien

Apium graveolens - vild selleri

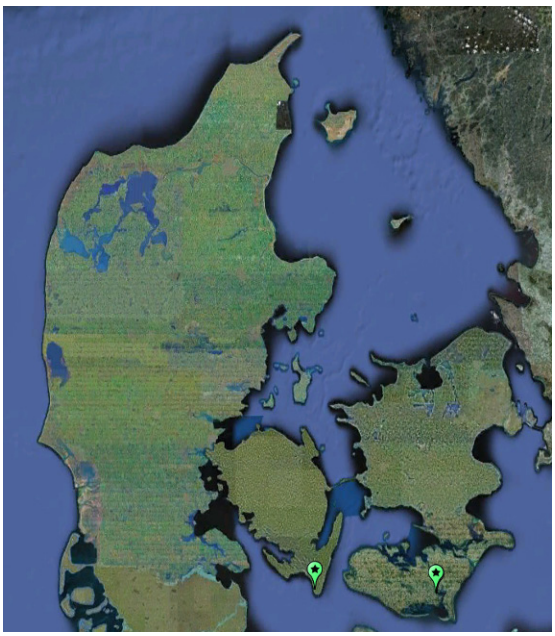
Toårig, 30-120 cm høj urt. Bladene har stilkede afsnit og er mørkegrønne og glinsende. Blomstrer i juni-september. Vokser på strandenge og i brakvandsprægede strandsumpe. Hjemhørende. Sjælden. Indgår som dansk ansvarsart i henhold til den danske Gulliste (Stoltze og Pihl, 1998).

Apium graveolens (vild selleri). Fuglsang/Skejten (Guldborgsund Kommune) den 19. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Apium graveolens* på lysåbne fugtige strandenge tre steder i den sydlige del af Danmark: Klise Nor (Langeland Kommune) samt Frejlev Skov og Fuglsang/Skejten (Guldborgsund Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på alle tre lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Strandengen på Klise Nor blev afgræsset.

Besigtigede lokaliteter for *Apium graveolens* (vild selleri).

Anbefalinger/plejebehov

Da der kun synes at være få lokaliteter med *Apium graveolens* i Danmark, bør indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes. In situ bevaring ved plejetiltag bør overvejes.

Carum carvi - kommen

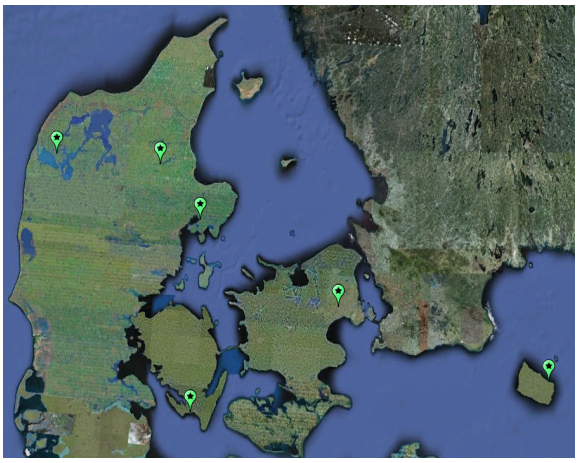
Toårig. 25-60 cm høj. Blomstrer maj-juni. Vokser langs veje, på overdrev, på enge og ved beboelse. Hjemmehørende. Temmelig almindelig i hele landet.

Carum carvi (kommen). Bølshavn (Bornholms Regionskommune) den 19. juni 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Carum carvi* fundet ved Katbjerg Odde (Mariagerfjord Kommune), Vrinners Hoved (Syddjurs Kom-mune), Egehoved Skov (Ærø Kommune), Vestskoven (Albertslund Kommune) og Bølshavn (Bornholms Regions-kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Carum carvi* er desuden fundet ved Nørre Hvidbjerg (Struer Kommune), hvor bestanden blev vurderet som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Carum carvi* (kommen).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales, at der findes flere lokaliteter med *Carum carvi,* da vi havde forventet flere lokaliteter. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Daucus carota ssp. *gummifer* - strandgulerod

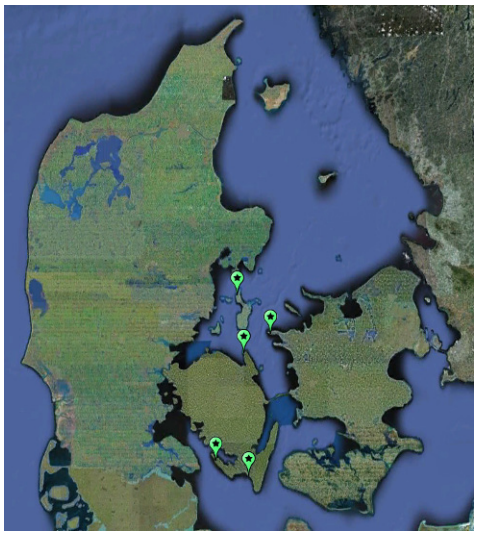
To årig, 30-80 cm høj urt. Er rigt grenet fra grunden. Blomstrer i juni-august. Vokser på stenede strandvolde. Hjemmehørende og temmelig sjælden.

Daucus carota ssp. *gummifer* (strandgulerod). Fyns Hoved (Kerteminde Kommune) den 7. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Daucus carota* ssp. *gummifer* på stenede strandvolde på 5 lokaliteter: Ristinge Klint (Langeland Kommune), Vitsø (Ærø Kommune), Fyns Hoved (Kerteminde Kommune), Røsnæs (Kalundborg Kommune) og Vandstedet (Samsø Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på alle lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Daucus carota* ssp. *gummifer* (strandgulerod).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Daucus carota* ssp. *gummife.* Arten synes at være mere almindelig end hidtil antaget. Dette er i overensstemmelse med nyere undersøgelse af forekomst af *Daucus carota* ssp. *gummifer* (Fauerholdt og Hinke, 2006). Ved havstandsstigninger vil flere af lokaliteterne være truede.

Ligusticum scoticum - skotsk lostilk

Flerårig. Bliver 30-70 cm høj. Blomstrer i juli. Vokser i klitter og på strandenge. Hjemmehørende. Meget sjælden, kun kendt få steder i Nordjylland og på Læsø. Fredet.

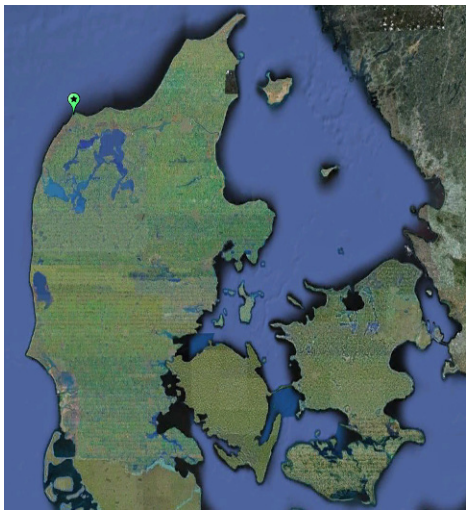

Ligusticum scoticum (skotsk lostilk). Hanstholm Havn (Thisted Kommune) den 21. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Ligusticum scoticum* kun fundet på en lokalitet: Hanstholm Havn (Thisted Kommune). Bestanden blev bedømt som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Ligusticum scoticum* (skotsk lostilk).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Ligusticum scoticum*.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Pimpinella major - stor pimpinelle

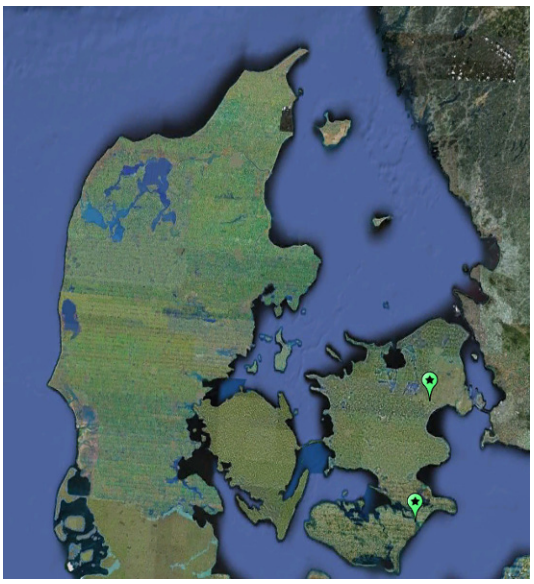
Flerårig 40-130 cm høj urt. Blomstrer i juli-august. Hjemmehørende. Temmelig sjælden i de østlige egne, dog hyppig på Lolland i lyse løvskove og krat, skovenge og langs skovveje.

Pimpinella major (stor pimpinelle). Præstemosen (Ishøj Kommune) den 25. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden blev *Pimpinella major* fundet i Region Sjælland på Grønsundnæs (Guldborgsund Kommune) og i Region Hovedstaden Præstemosen ved Torslunde (Ishøj Kommune). Bestandene blev vurderet som gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Pimpinella major* (stor pimpinelle).

Anbefalinger/plejebehov

Det bør overvejes at besigtige flere lokaliteter af *Pimpinella major*.

Asteraceae - Kurvblomstfamilien

Cichorium intybus var. *intybus* – almindelig cikorie

Flerårig, 60-80 cm høj urt. Blomstrer juli-september. Vokser ved vejkanter og på agerjord. Indslæbt og forvildet. Almindelig i østlige Danmark, temmelig sjælden i Vest- og Nordjylland

Cichorium intybus var. *intybus* (almindelig cikorie). Ibjergvej (Faaborg- Midtfyn Kommune) den 15. juli 2009.

Lokaliteter

Cichorium intybus var. *intybus* er fundet på i alt 43 lokaliteter fordelt over hele landet. I Region Syddanmark er arten fundet på Fyn og Øerne (14 lokaliteter), der er ikke nogen fund fra det sydlige Jylland. Arten er desuden fundet i Region Sjælland (11 lokaliteter), Region Hovedstaden (5 lokaliteter, alle på Bornholm) og Region Midtjylland (9 lokaliteter), hovedsagelig i den østlige del af regionen og i Region Nordjylland (4 lokaliteter).
Bestandene blev vurderet som værende gode på 36 af lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010)

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Cichorium intybus* var. *intybus*, da arten synes at klare sig godt.

Lactuca serriola - tornet salat

En eller toårig, 60-100 cm høj urt med gule blomster. Planten har mælkesaft. Blomstrer i juli-september. Indslæbt. Temmelig almindelig i landet ved veje, bebyggelser, ruderater og affaldspladser.

Lactuca serriola (tornet salat). Fuglsang (Guldborgsund Kommune) den 19. august 2009.

Lokaliteter

Lactuca serriola blev fundet på 20 lokaliteter. Bestandene blev vurderet som værende gode på16 af lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Der blev fundet gode bestande i Region Midtjylland (6 lokaliteter), i Region Syddanmark (5 lokaliteter), i Region Sjælland (3 lokaliteter) og i Region Hovedstaden (2 lokaliteter).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Lactuca serriola.*

Lactuca tatarica - strandsalat

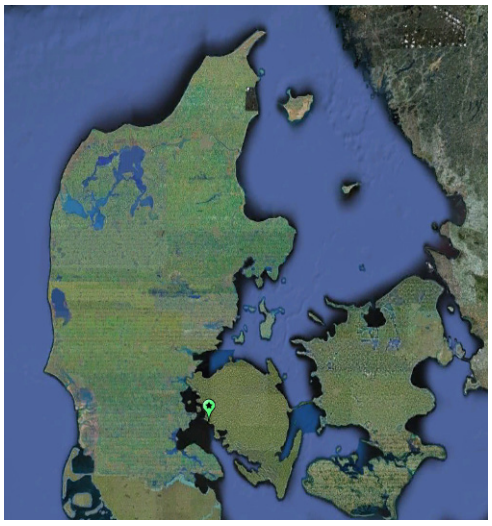
Flerårig. 30-100 cm høj urt med udløbere. Blomstrer i juli-august. Vokser på sandstrand og affaldspladser. Sjælden. Findes kun i Lillebæltsområdet, Køge Bugt og på de Sydfynske Øer.

Lactuca tatarica (strandsalat). Sønderby Klint (Assens Kommune) den 7. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Lactuca tatarica* kun fundet på en lokalitet på Fyn, ved Sønderby Klint (Assens Kommune). Bestanden blev bedømt som værende god (Access database 'Vilde slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Lactuca tatarica* (strandsalat).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales, at der findes flere lokaliteter med *Lactuca tatarica.* Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Matricaria recutita - vellugtende kamille

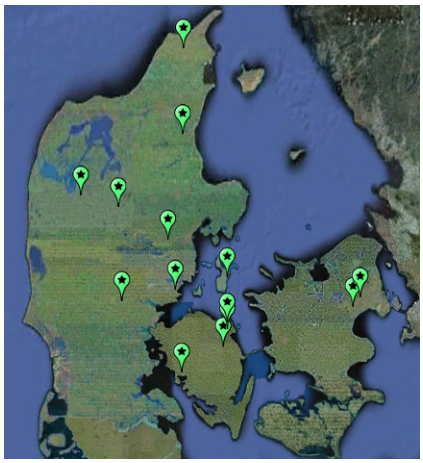
Enårig. 20-60 cm høj urt. Blomstrer i juli-oktober. Vokser på vandlidende agerjord. Indslæbt og sjælden.

Matricaria recutita (vellugtende kamille). Vestskoven (Albertslund Kommune) den 25. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Matricaria recutita* fundet ved Præstemosen (Ishøj Kommune), i Messinge By (Kerteminde Kommune), ved Nældemosen (Assens Kommune), ved Engelsholmsvej (Vejle Kommune), i Storring (Skanderborg Kommune), ved Salhøjsvej (Struer Kommune), ved Guldborgvej (Viborg Kommune), i Kongerslev (Aalborg Kommune), ved Uggerslev Å (Hjørring Kommune) og i Sildeballe (Samsø Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Matricaria recutita* er desuden fundet i Vestskoven (Albertslund Kommune), ved Langøvej og Hvileholmsvej (Kerteminde Kommune) og i Sønderby (Hedensted Kommune), på disse fire lokaliteter blev bestandene vurderet som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Matricaria recutita* (vellugtende kamille).

Anbefalinger/plejebehov

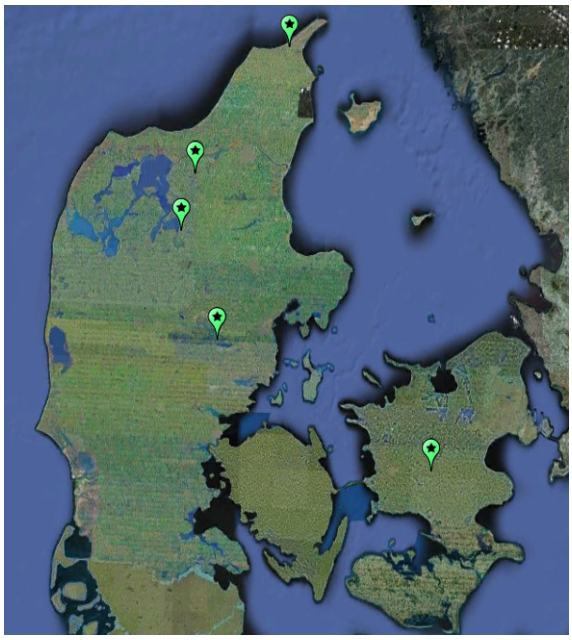
Da *Matricaria recutita* næppe danner stabile bestande bør indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes.

Scorzonera humilis - lav skorzoner

Flerårig. 10-40 cm høj urt med mælkesaft. Blomstrer i maj-juni. Vokser på heder, lyngbakker, tørre enge og vejkanter. Temmelig sjælden i Vestjylland, i øvrigt sjælden.

Lokaliteter

I projektperioden er *Scorzonera humilis* fundet ved Bølshavn (Bornholms Regionskommune), ved Dalgård (Skanderborg Kommune), på Store Klinthøj (Viborg Kommune), på Lundbyhede (Aalborg Kommune) og Skiveren (Frederikshavn Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Scorzonera humilis* er desuden fundet på Hagbards Høj (Ringsted Kommune), bestanden blev vurderet som værende dårlig, hovedsageligt pga. meget få individer i populationen.

Besigtigede lokaliteter med *Scorzonera humilis* (lav skorzoner).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Scorzonera humilis*. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Caprifoliaceae - Gedebladfamilien

Sambucus ebulus - sommerhyld

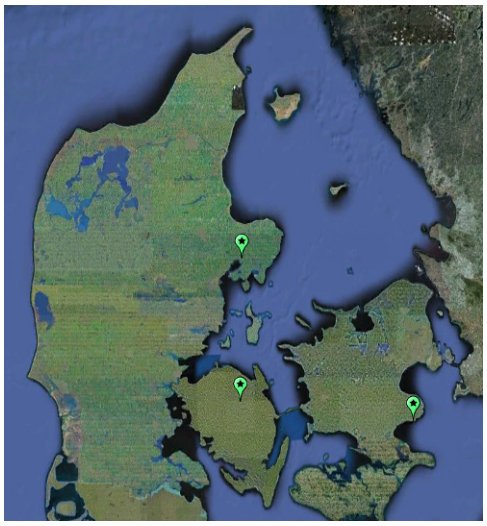
Flerårig 1-1,5 m høj ugrenet urt. Ildelugtende og giftig. Indslæbt og forvildet. Meget sjælden på affaldspladser i Østjylland og på Øerne.

Sambucus ebulus (sommerhyld). Rødvig (Stevns Kommune) den 7. juli 2010.

Lokaliteter

Sambucus ebulus blev i projektperioden fundet på 3 lokaliteter. Bestandene på lokaliteterne ved hhv. Rødvig (Stevns Kommune, Region Sjælland) og Kulturbotanisk Have (Odense Kommune, Region Syddanmark) blev vurderet som værende gode. Bestanden på lokaliteten ved Rønde (Syddjurs Kommune, Region Midtjylland) blev vurderet som værende middel (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Sambucus ebulus* (sommerhyld).

Anbefalinger/plejebehov

Der anbefales ikke særlige tiltag for *Sambucus ebulus*, da den er indslæbt/forvildet, ikke har etableret sig i den danske natur, og ikke vurderes af betydning for udvikling af fremtidens kulturplanter.

Valerianaceae - Baldrianfamilien

Valerianella dentata - tandbægret vårsalat

Enårig. 10-50 cm. høj. Blomstrer i juni-juli. Vokser hist og her i det meste af landet på agerjord. Indslæbt. Der findes næppe faste bestande.

Valerianella dentata (tandbægret vårsalat). Urup Dam den 9. juni 2010.

Lokaliteter

Valerianella dentata er i projektperioden fundet ved Urup Dam (Kerteminde Kommune). Bestanden blev vurderet som værende dårlig (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Valerianella dentata* (tandbægret vårsalat).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Valerianella dentata.*
Da der næppe findes faste bestande i Danmark, bør indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes.

Alliaceae - Løgfamilien

Allium carinatum - kølet løg

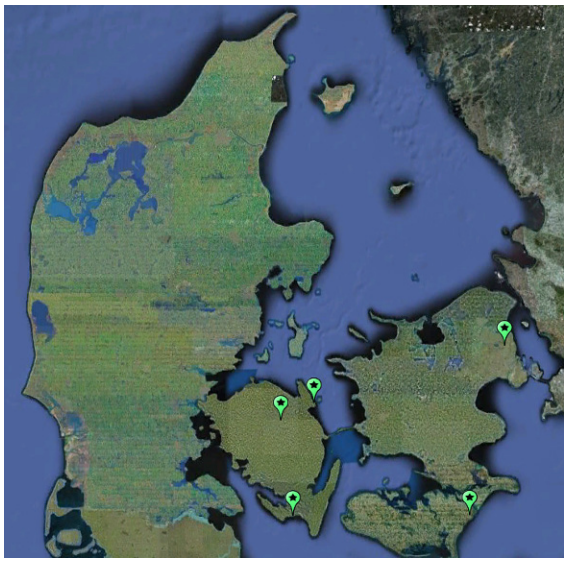
Flerårig. 40-60 cm høj urt. Blomstrer i juli. Bladskederne cylindriske og bladene flade. Vokser på overdrev og i krat. Hjemmehørende. Meget sjælden, nu kun kendt fra Fyn, Falster og Nordsjælland.

Allium carinatum (kølet løg). Bønnet Slotsruin (Guldborgsund Kommune) den 18. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Allium carinatum* fundet ved Bønnet Slotsruin (Guldborgsund Kommune), på Frilandsmuseet (Lyngby-Tårbæk Kommune), på Måle Strand (Kerteminde Kommune), Kulturbotanisk Have (Odense Kommune) og Egehoved Skov (Ærø Kommune). Bestandene blev vurderet til at være gode på alle lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Allium carinatum* (kølet løg).

Anbefalinger/plejebehov

Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Allium schoenoprasum - purløg

Flerårig. 20-40 cm høj urt. Blomstrer i juni-juli. Vildtvoksende på Bornholm på strandklipper mellem Svaneke og Neksø, i øvrigt forvildet i alle dele af landet.

Allium schoenoprasum (purløg). Hullehavn (Bornholms Regionskommune) den 9. september

Lokaliteter

I projektperioden er *Allium schoenoprasum* kun fundet på en lokalitet ved Hullehavn nær Svaneke (Bornholms Regionskommune). Bestanden blev vurderet som værende middel. (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Allium schoenoprasum* (purløg).

Anbefalinger/plejebehov

Da der tidligere er indsamlet frø fra 4 andre populationer på Bornholm, som allerede er indlejret i NordGen, anbefales der ikke yderligere tiltag.

Allium ursinum - ramsløg

Flerårig. 25-40 cm høj urt. Blomstrer maj-juni. Vokser i næringsrige, ofte kystnære skove. Temmelig almindelig på Øerne, og i Østjylland, ellers sjælden.

Allium ursinum (ramsløg). Boserup Skov (Roskilde Kommune) den 31. maj 2010.

Lokaliteter

Allium ursinum er fundet på i alt 32 lokaliteter fordelt over hele landet. I Region Syddanmark er arten fundet hyppigst på Fyn og Øerne (9 lokaliteter) og desuden på 2 lokaliteter på Als. Arten er desuden fundet i Region Sjælland (7 lokaliteter), Region Hovedstaden (6 lokaliteter, alle på Bornholm) og Region Midtjylland (7 lokaliteter), hovedsagelig i den østlige del af regionen. I Region Nordjylland er arten kun fundet på en lokalitet. Bestandene blev vurderet som værende gode på 30 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Allium ursinum*, da arten synes at klare sig godt.

Allium vineale – almindelig sandløg

Flerårig. 40-60 cm høj urt. Blomstrer i juli-august. Vokser på strandoverdrev og i krat. Hjemmehørende. Hist og her på Øerne og i Østjylland, i øvrigt sjælden.

Allium vineale (almindelig sandløg). Lynæs Strand (Halsnæs Kommune) den 26. maj 2010.

Lokaliteter

Allium vineale er fundet på i alt 26 lokaliteter fordelt over hele landet. Arten er hyppigst fundet i Region Sjælland (10 lokaliteter), Region Syddanmark (7 lokaliteter) og Region Midtjylland (6 lokaliteter). Desuden er arten fundet på 2 lokaliteter i Region Hovedstaden, og en lokalitet i Region Nordjylland. Bestandene blev vurderet som værende gode på 21 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Allium vineale*, da arten synes at klare sig godt.

Asparagaceae - Aspargesfamilien

Asparagus officinalis – almindelig asparges

Flerårig. 60-100 cm høj urt. Blomstrer i juni-juli. Tvebo. Naturligt forekommende langs kystnære skrænter og overdrev, men der er også sekundære forekomster, som er spredt fra enten de naturlige bestande eller fra dyrkning. Hist og her især i den østlige del af landet.

Asparagus officinalis (almindelig asparges). Ristinge Klint (Langeland Kommune) den 24. juni 2009.

Lokaliteter

Asparagus officinalis er fundet på i alt 22 lokaliteter fordelt over hele landet. *Asparagus officinalis* er hyppigst fundet i Region Syddanmark (7 lokaliteter), Region Midtjylland (6 lokaliteter), hovedsageligt på Djursland og Samsø, og Region Syddanmark (5 lokaliteter). Desuden er arten fundet i Region Sjælland (5 lokaliteter), på tre lokaliteter i Region Hovedstaden (alle på Bornholm) og på en lokalitet i Region Nordjylland. Bestandene blev vurderet som værende gode på 18 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

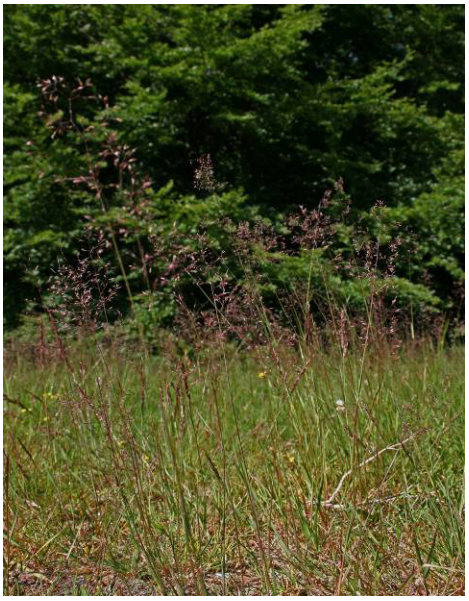
Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Asparagus officinalis*, da arten synes at klare sig godt.

Poaceae - Græsfamilien

Agrostis canina - hundehvene

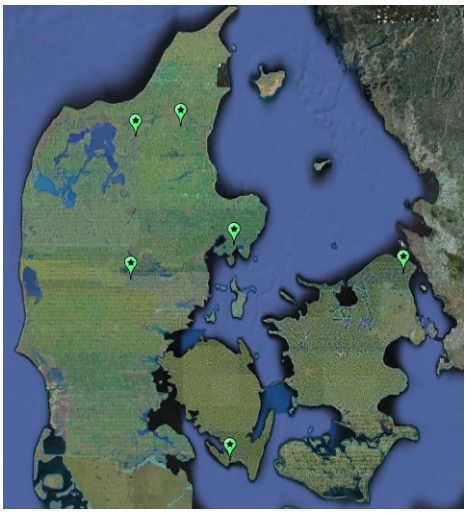
Flerårig. Danner mere eller mindre tætte tuer vha. overjordiske rodslående udløbere. Stråene 15-60 cm høje. Blomstrer juni-august. Vokser på fugtige, næringsfattige tørveenge og –moser, hedemoser, hængesæk og på søbredder. Hjemmehørende. Almindelig i Nord-, Midt- og Vestjylland samt på Bornholm. Hist og her i det øvrige Danmark.

Agrostis canina (hundehvene). Hampen Sø (Ikast-Brande Kommune) den 1. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet bestande som blev bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) på Lundby Hede og Ørnehøj (Aalborg Kommune), Langemose (Syddjurs Kommune), ved Hampen Sø (Ikast-Brande Kommune), Gråsten (Ærø Kommune) og Multebærmosen (Helsingør Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Agrostis canina* (hundehvene).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Agrostis canina.*

Alopecurus aequalis - gul rævehale

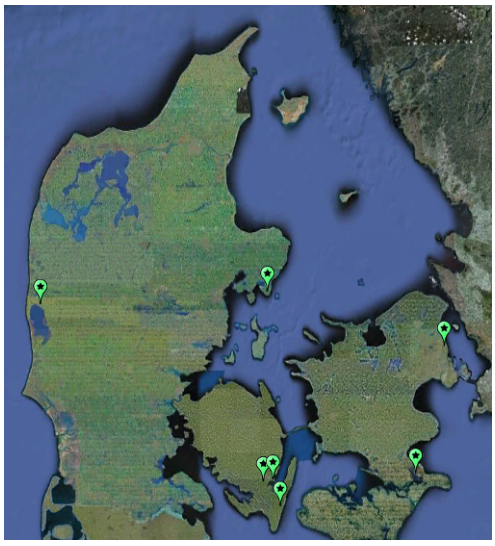
En- eller få-årig. Stråene er 10-35 cm høje. Blomstrer i maj-august. Har fremmedbestøvning. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Som få-årig har den vegetativ formering ved underjordiske udløbere og rodslående overjordiske skud. Vokser på fugtig bund ved f.eks. vandhuller og skovdamme. Den er hjemmehørende, og forekommer hist og her. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Alopecurus aequalis (gul rævehale). Sønder Plantage (Syddjurs Kommune) den 19. juni 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Alopecurus aequalis* fundet 7 steder. De 4 steder blev bestandene vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010), mens de blev bedømt som middel i Sønder Plantage (Syddjurs Kommune), Eremitagen (Lyngby-Taarbæk Kommune) og på Nyord (Vordingborg Kommune). De nævnte steder var der kun en lille bestand af arten.

Besigtigede lokaliteter for *Alopecurus aequalis* (gul rævehale).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Alopecurus aequalis*. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Alopecurus arundinaceus - sort rævehale

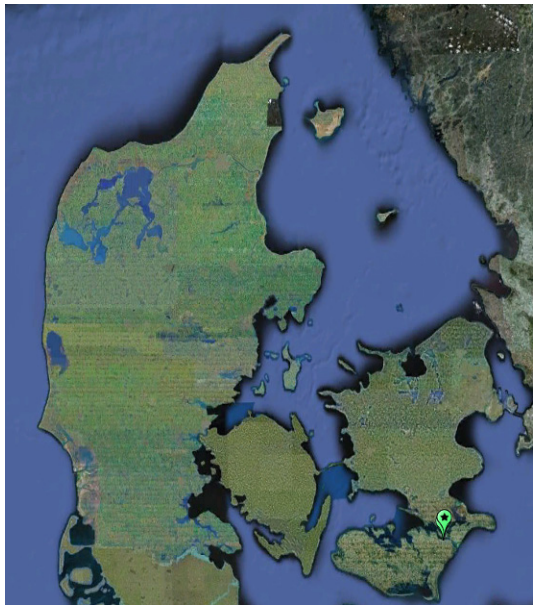
Flerårig. Stråene er 50-100 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Vokser på fugtig bund ved f.eks. vandhuller og skovdamme. Hjemmehørende og meget sjælden, kun kendt fra Falsters nordkyst, Bogø og Bornholm. Status: Arten er næsten truet, NT (http://redlist.dmu.dk).

Alopecurus arundinaceus (sort rævehale). Bogø Havn (Vordingborg Kommune) den 31. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Alopecurus arundinaceus* fundet ved Stubbekøbing Havn (Guldborgsund Kommune) og Bogø Havn (Vordingborg Kommune). Bestandene blev vurderet til at være gode på begge lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Alopecurus arundinaceus* (sort rævehale).

Anbefalinger/plejebehov

Da *Alopecurus aequalis* er næsten truet (NT) anbefales at der foretages indsamling af frø og indlejring i NordGen. Det anbefales desuden, at lokaliteten med *Alopecurus arundinaceus* fra Bornholm besigtiges.

Brachypodium pinnatum - bakkestilkaks

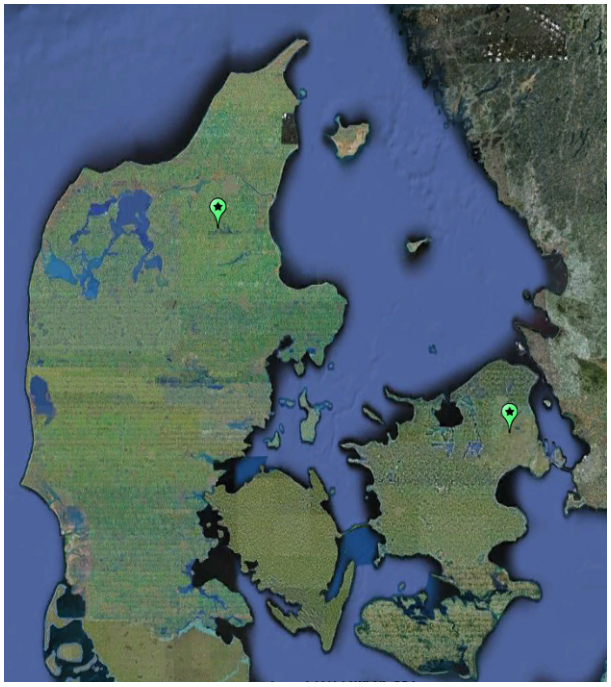
Flerårig. 40-120 cm høje oprette strå. Blomstrer juni-juli. Vokser på tør, kalkholdig, næringsrig jordbund på skrænter, overdrev, i krat og skovbryn. Hjemmehørende, men sjælden. Udsået og naturaliseret nogle steder.

Brachypodium pinnatum (bakkestilkaks). Søndersø (Furesø Kommune) den 25. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Brachypodium pinnatum* ved Søndersø (Furesø Kommune) og ved Skillingbro Kalkgrav (Rebild Kommune) Bestandene blev vurderet som værende gode på begge lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Brachypodium pinnatum* (bakkestilkaks).

Anbefalinger/plejebehov

Arten *Brachypodium pinnatum* sjælden, men har ingen betydning som fodergræs, hvorfor der ikke anbefales yderligere tiltag.

Bromopsis benekenii - tidlig skovhejre

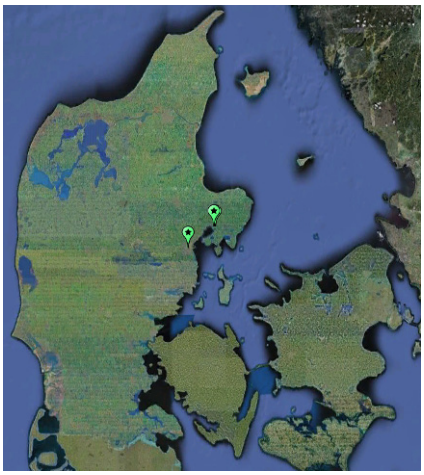
Flerårig. Stråene er 45-120 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på næringsrig jordbund i løvskov. Hjemmehørende. Forekommer hist og her i den østlige del af Jylland og på Øerne. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Bromopsis benekenii (tidlig skovhejre). Hestehaven (Syddjurs Kommune) 3. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Bromopsis benekenii* fundet i Hestehaven og Ringelmose skov i Syddjurs Kommune og i Lillering skov (Aarhus Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Bromopsis benekenii* (tidlig skovhejre).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at finde flere lokaliteter af *Bromopsis benekenii* dækkende en større del af artens forventede udbredelsesområde.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes, samt in situ bevaring i naturen ved plejetiltag, fredninger eller anden sikring.

Bromopsis erectus - opret hejre

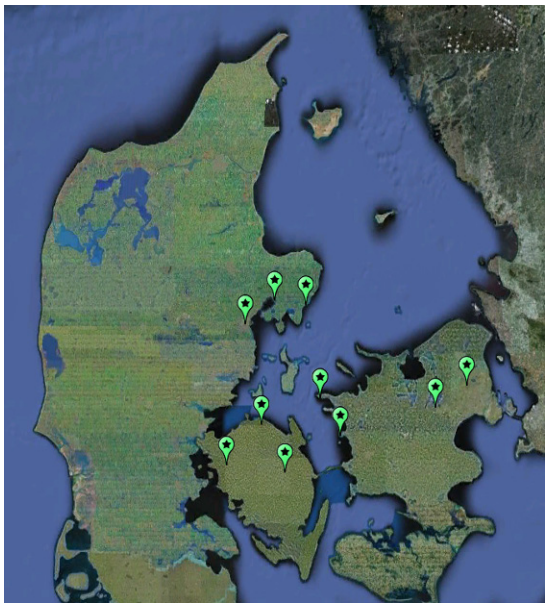
Flerårig. Strå 40-120 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Vokser på næringsrig, ofte kalkholdig jordbund på strandoverdrev, kystskrænter, enge, vejkanter og jernbaneskråninger. Indført eller indslæbt. Forekommer hist og her i den østlige del af Jylland og på Øerne, sjælden eller mangler i Nord-, Vest- og Sydvestjylland.

Bromopsis erectus (opret hejre). Søndersø (Furesø Kommune) den 25.august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Bromopsis erectus* fundet ved Slusemøllen (Nordfyn Kommune), Brænde Ådal (Assens Kommune), Kalø Slotsruin og Jernhatten (Syddjurs Kommune), Aarhus Å (Aarhus Kommune), Boserup Skov (Roskilde Kommune), Reersø og to lokaliteter ved Snogekærgård ved Røsnæs (Kalundborg Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Bromopsis erectus* er desuden fundet ved Søndersø (Furesø Kommune) og ved Tarup-Davinde (Faaborg-Midtfyn Kommune), hvor bestandene blev vurderet som værende middel.

Besigtigede lokaliteter med *Bromopsis erectus* (opret hejre).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Bromopsis erectus.*

Bromopsis inermis - stakløs hejre

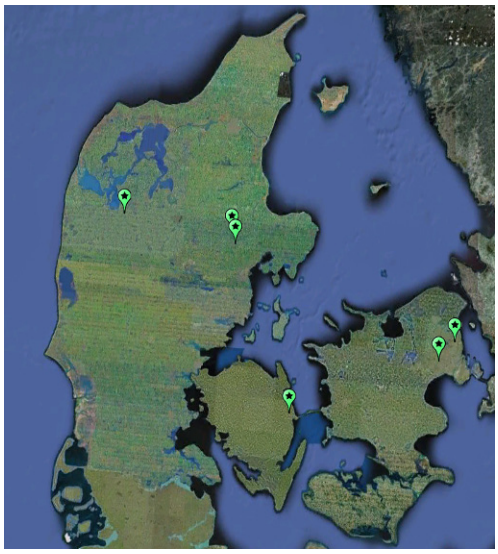
Flerårig. Stråene er 30-150 cm høje. Blomstre i juni-juli. Vokser på næringsrig muldbund på vejkanter, jernbaneskrænter og ruderater. Indslæbt. Forekommer hist og her i den østlige del af Jylland og på Øerne. Sjælden eller manglende i Nord-, Vest- og Sydvestjylland.

Bromopsis inermis (stakløs hejre). Vestskoven (Albertslund Kommune) den 25. maj 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Bromopsis inermis* på 6 lokaliteter: Vestskoven (Albertslund Kommune), Ørholm Station (Lyngby-Tårbæk Kommune), Lindeborgvej (Nyborg Kommune), Salshøjvej (Struer Kommune), Hadsten Station og Bjerreskov (Favrskov Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på alle lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Bromopsis inermis* (stakløs hejre).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Bromopsis inermis*.

Bromopsis ramosa - sildig skovhejre

Flerårig. Strå 45-180 cm høje. Blomstrer juli – august. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på næringsrig muldbund eller kalkbund i løvskov. Hjemmehørende. Hist og her i den østlige del af Jylland og på Øerne, sjælden eller mangler i Nord-, Vest- og Sydvestjylland.

Bromopsis ramosa (sildig skovhejre). Hestehaven (Syddjurs Kommune) den 16.juni 2009.

Lokaliteter

Bromopsis ramosa er fundet på i alt 19 lokaliteter fordelt over hele landet undtagen i Region Nordjylland. *Bromopsis ramosa* er hyppigst fundet i Region Midtjylland (8 lokaliteter), hovedsageligt i den østlige del, Region Sjælland (6 lokaliteter) og Region Syddanmark (4 lokaliteter). Desuden er arten fundet på en lokalitet på Bornholm i Region Hovedstaden. Bestandene blev vurderet som værende gode på 18 af lokaliteterne (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Bromopsis ramosa*, da arten synes at klare sig godt.

Bromus arvensis - agerhejre

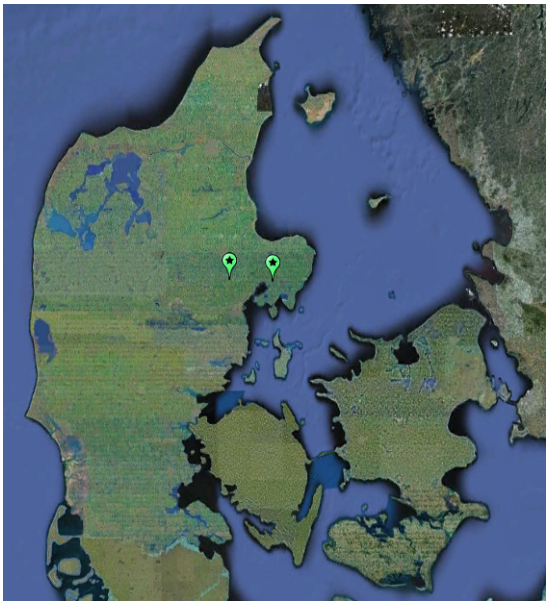
Enårig eller toårig. Strå 60-100 cm høje. Blomstrer juni-juli. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på agerjord, græsmarker, vejkanter, jernbanearealer og ruderater. Forvildet fra tidligere dyrkning eller indslæbt. Den er kendt fra det meste af landet, men er i tilbagegang og er nu ret sjælden.

Bromus arvensis (agerhejre). Bjødstrup (Syddjurs Kommune) den 21. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Bromus arvensis* kun fundet på to lokaliteter i Jylland: Ved Bjødstrup (Syddjurs Kommune) og ved Selling (Favrskov Kommune). På begge lokaliteter blev bestandene bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Bromus arvensis* (agerhejre).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Bromus arvensis*. Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Bromus commutatus - mangeblomstret hejre

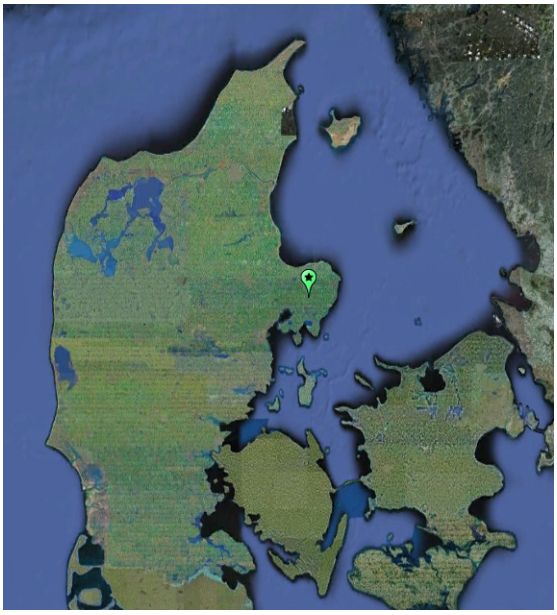
Enårig. Strå 30-80 cm høje. Blomstrer i juni-september. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på agerjord, diger, vejskrænter, jernbanearealer, omkring bebyggelse og på ruderater. Tidligere indslæbt med græsfrø, mest i den østlige del af landet, men aftagende og nu kun sjældent indslæbt. Sjælden.

Bromus commutatus (mangeblomstret hejre). Nødager (Syddjurs Kommune) den 17. juni 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Bromus commutatus* kun fundet på en enkelt lokalitet i Nødager (Syddjurs Kommune). Bestanden blev vurderet som værende dårlig (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010)

Besigtigede lokaliteter med *Bromus commutatus* (mangeblomstret hejre).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Bromus commutatus*, da arten ikke anses at være vigtig i relation til kulturplanter.

Bromus racemosus - enghejre

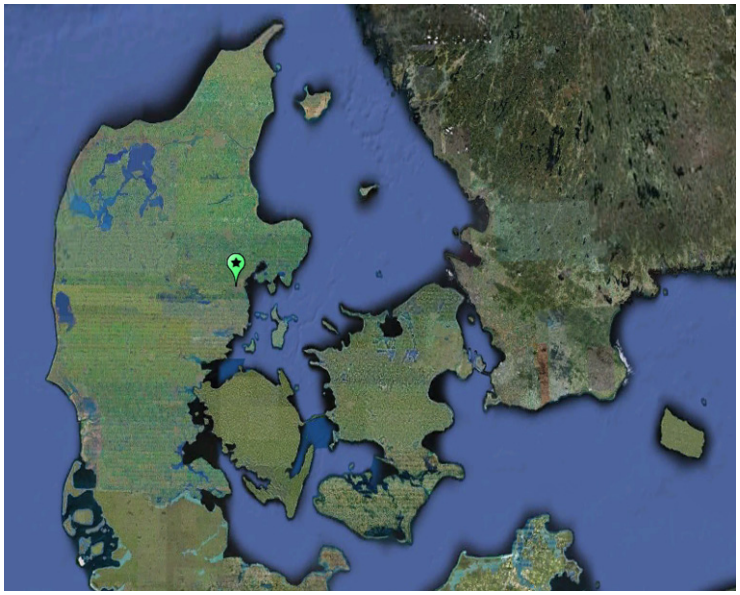
Enårig. Stråene er oprette og bliver op til 60 cm høje. Blomstrer i maj-juli. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på mere eller mindre fugtig, næringsrig jordbund. Hjemmehørende, men sjælden og i aftagen. Status: Arten vurderes som sårbar, VU (htttp://redlist.dmu.dk). På nogle lokaliteter findes i dag kun krydsninger med *Bromus hordeaceus* (blød hejre).

Bromus racemosus (enghejre). Brabrand Sø (Aarhus Kommune) den 21. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Bromus racemosus* ved Brabrand Sø (Aarhus Kommune). Bestanden blev vurderet til at være god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Bromus racemosus* (enghejre).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Bromus racemosus*.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes, samt in situ bevaring i naturen ved plejetiltag, fredninger eller anden sikring.

Bromus secalinus - rughejre

Enårig med 20-80 cm høje strå. Blomstrer i juni-juli. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på moderat næringsfattig til næringsrig tør jordbund på agerjord, havnepladser og ruderater. Tidligere udbredt i korn- og græsmarker over det meste af Danmark. I dag meget sjældent indslæbt og forvildet, men måske mere hyppig i de seneste år (Peter Wind mundtlig kommunikation).

Bromus secalinus (rughejre). Brabrand Sø (Aarhus Kommune) den 9. juni 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Bromus secalinus* ved Brabrand Sø (Aarhus Kommune) og Rønde (Syddjurs Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Bromus secalinus* (rughejre).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at der findes flere lokaliteter af *Bromus secalinus*.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes, samt in situ bevaring i naturen ved plejetiltag, fredninger eller anden sikring.

Dactylis glomerata ssp. *lobata* - skovhundegræs

Flerårig. Strå 20-100 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Vokser på lysåben næringsrig muldbund i løvskove, oftest under bøg. Hjemmehørende. Hist og her i Østjylland og Sjælland, sjælden på Fyn, Langeland, Lolland, Falster og Møn. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Dactylis glomerata ssp. *lobata* (skovhundegræs). Skov syd for Ladby (Kerteminde Kommune) den 16. juni 2010.

Lokaliteter

Dactylis glomerata ssp. *lobata* er fundet på i alt 27 lokaliteter fordelt over hele landet. *Dactylis glomerata* ssp. *lobata* er hyppigst fundet i Region Syddanmark (9 lokaliteter) og Region Midtjylland (8 lokaliteter), fundene i Jylland er alle gjort i den østlige del. Desuden er arten fundet på fem lokaliteter i Region Sjælland og fire i Region Hovedstaden. I Region Nordjylland er *Dactylis glomerata* ssp. *lobata* fundet på en enkelt lokalitet. Bestandene blev vurderet som værende gode på 24 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010)

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Dactylis glomerata* ssp. *lobata*, da arten synes at klare sig godt.

Deschampsia setacea - fin bunke

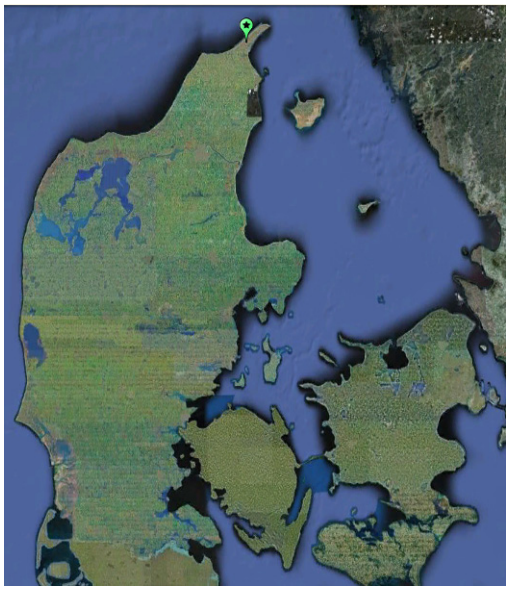
Flerårig. Danner tætte, grågrønne tuer. Stråene er 20-60 cm høje. Den blomstrer i juli-august. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser på fugtig, næringsfattig tørve- eller dyndholdig sandbund. Hjemmehørende, forekommer hist og her i Vest-, Midt- og Nordjylland. *Deschampsia setacea* indgår som dansk ansvarsart i forhold til den danske Gulliste (Stoltze og Pihl, 1998). I forbindelse med det nationale overvågningsprogram for vandmiljø og natur (NOVANA) gennemføres en overvågning af den hvert 6. år (Søgaard B., Wind P. & Holm T.E., 2005).

Deschampsia setacea (fin bunke). Råbjerg Mile (Frederikshavn Kommune) den 19. august 2009.

Lokaliteter

I projektperioden er *Deschampsia setacea* fundet på Råbjerg Mile (Fredrikshavn Kommune). Bestanden blev vurderet som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Ifølge www.fugleognatur.dk og www.naturdata.dk er der også fundet arten på yderligere lokaliteter i Nord-, Midt- og Vestjylland.

Besigtigede lokaliteter med *Deschampsia setacea* (fin bunke).

Anbefalinger/plejebehov

NOVANA registreringerne kan benyttes mere aktivt til at belyse bestandsudviklingen for arten.
Da *Deschampsia setacea* er en ansvarsart bør indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes,
Derudover bør in situ bevaring i naturen ved plejetiltag, fredninger eller anden sikring overvejes.

Elytrigia aetherica - stiv kvik

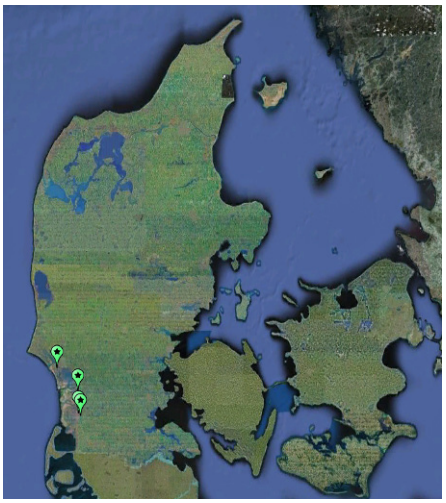
Flerårig. Stråene er 30-120 cm høje. Blomstrer i juni-august. Kan danne store bevoksninger vha. underjordiske udløbere. Vokser på sandmarsk, øvre del af strandeng, grønklit og på diger ved havet. Hjemmehørende. Forekommer langs kysten i det sydvestlige Jylland. Desuden fuldt naturaliseret ved Rødvig på Stevns.

Elytrigia aetherica (stiv kvik). Rømø dæmningen (Tønder Kommune) den 18. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Elytrigia aetherica* fundet på 4 lokaliteter langs kysten i det sydvestlige Jylland. På 3 lokaliteter blev bestandene vurderet som gode: Rømø dæmningen og Ballum Sluse (Tønder Kommune), Mandøvejen (Esbjerg Kommune). På nord Fanø (Esbjerg Kommune) blev bestanden bedømt som middel, hovedsageligt pga. lille bestand (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Elytrigia aetherica* (stiv kvik).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes.

Festuca altissima - skovsvingel

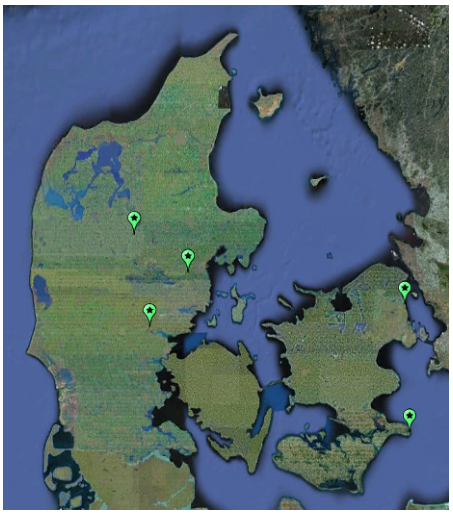
Flerårig. Strå 50-130 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Vokser på næringsrig jordbund i bøgeskove på skygget bund, i tætte tuer med flere strå. Hjemmehørende. Hist og her i Østjylland. Sjælden i Nordjylland, på Fyn og Sjælland. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Festuca altissima (skovsvingel). Grejsdalen (Vejle Kommune) den 22. juni 2010.

Lokaliteter

I projektperioden blev *Festuca altissima* fundet på følgende lokaliteter: Pinds Mølle (Aarhus Kommune), Hald Sø (Viborg Kommune), Enrum (Rudersdal Kommune), Klinteskoven (Vordingborg Kommune) og Grejsdalen (Vejle Kommune). Bestandene blev på samtlige lokaliteter bedømt som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Festuca altissima* (skovsvingel).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at indsamling af frø og indlejring i NordGen overvejes.

Festuca arundinacea - strandsvingel

Flerårig. Strå 50-200 cm høje. Blomstrer i juni-august. Vokser på næringsrig tør eller fugtig, gerne saltholdig jordbund i strandeng, på strandoverdrev, ved bredden af vandløb og kanaler, i moser og på vejkanter. Hjemmehørende. Almindelig langs kysterne i det meste af landet undtagen ved Vestkysten og den vestlige del af Limfjorden.

Festuca arundinacea (strandsvingel). Kalø Slotsruin (Syddjurs Kommune) den 16.juni 2009.

Lokaliteter

Festuca arundinacea er fundet på i alt 24 lokaliteter fordelt over hele landet. *Festuca arundinacea* er hyppigst fundet i Region Midtjylland (7 lokaliteter), Region Sjælland (7 lokaliteter) og Region Syddanmark (5 lokaliteter). Arten er desuden fundet på tre lokaliteter i Region Hovedstaden og på to lokaliteter i Region Nordjylland. Bestandene blev vurderet som værende gode på alle lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Festuca arundinacea*, da arten synes at klare sig godt.

Festuca brevipila - bakkesvingel

Flerårig. Strå 10-70 cm høje. Vokser på moderat næringsfattig tør, sandet bund på strandoverdrev, kystskrænter, overdrev, vej- og jernbaneskrænter, vejkanter og grusgrave. Hjemmehørende. Almindelig i Midt- og Østjylland, på Sjælland og Fyn, hist og her i det øvrige af Danmark. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Festuca brevipila (bakkesvingel). Hadsten (Favrskov Kommune) den 12. juli 2010.

Lokaliteter

Festuca brevipila er fundet på i alt 18 lokaliteter fordelt over hele landet. *Festuca brevipila* er hyppigst fundet i Region Midtjylland (7 lokaliteter), hovedsageligt i den østlige del og Region Sjælland (5 lokaliteter). Desuden er arten fundet på 3 lokaliteter i Region Hovedstaden, på to lokaliteter i Region Syddanmark og en lokalitet i Region Nordjylland. Bestandene blev vurderet som værende gode på alle lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Festuca brevipila*, da arten synes at klare sig godt.

Festuca heterophylla - forskelligbladet svingel

Flerårig. Vokser i tætte tuer. Stråene er 30-120 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Den har tilsyneladende ringe frugtsætning i Danmark, og forvilder sig ikke eller kun yderst sjældent fra de oprindelige voksesteder. Vokser på næringsrig jordbund. Indslæbt. Status: Meget sjælden.

Lokaliteter

Festuca heterophylla er ikke fundet.

Anbefalinger/plejebehov

Der kan muligvis findes enkelte bestande af den i Danmark, men da den er indslæbt og tilsyneladende har en ringe frugtsætning kan det ikke anbefales at prioritere denne art særlig højt.

Hordelymus europaeus - skovbyg

Flerårig. Strå 40-120 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Vokser på næringsrig bund i løvskove, især bøgeskove på muld- og kalkbund, skovlysninger og skovrydninger. Hjemmehørende. Hist og her i den østlige del af Jylland og Øerne. Meget sjælden eller manglende i Vest- og Sydvestjylland.

Hordelymus europaeus (skovbyg). Hestehaven (Syddjurs Kommune) den 16. juni 2009.

Lokaliteter

Hordelymus europaeus er fundet på i alt 23 lokaliteter fordelt over hele landet bortset fra Nordjylland. Arten er fundet på 9 lokaliteter i Region Sjælland, 7 lokaliteter i Region Midtjylland og 6 lokaliteter Region Syddanmark. Fundene i Jylland er alle gjort i den østlige del. Desuden er arten fundet på en lokalitet på Bornholm (Region Hovedstaden). Bestandene blev vurderet som værende gode på 21 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Hordelymus europaeus*, da arten synes at klare sig godt.

Hordeum jubatum - egernhalebyg

Flerårig. Strå 30-60 cm høje. Blomstrer i juni-august. Vokser på tør bund på strandvolde, havnepladser, ruderater, grøfter, vejkanter, i markkanter og ved bebyggelse. Indslæbt, forvildet og stedvis naturaliseret. Hist og her i det meste af landet.

Hordeum jubatum (egernhalebyg). Horsens ved banegården (Horsens Kommune) den 3. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er fundet *Hordeum jubatum* ved Aarhus Havn (Aarhus Kommune), Banegården i Horsens (Horsens Kommune), Ringkøbing (Rinkøbing-Skjern Kommune) og Eå haven (Hvidovre Kommune). På alle lokaliteterne blev bestandene vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Hordeum jubatum* (egernhalebyg).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Hordeum jubatum,* da den synes at klare sig godt på de fundne lokaliteter.

Hordeum murinum - gold byg

Enårig. Strå 6-60 cm høje. Blomstrer i maj-september. Vokser på næringsrig, tør, åben bund ved bebyggelse, på havnepladser, vejkanter og ruderater. Indslæbt og naturaliseret. Hist og her i det mest af landet.

Hordeum murinum (gold byg). Ebeltoft (Syddjurs Kommune) den 21. juli 2010.

Lokaliteter

Hordeum murinum er fundet på i alt 23 lokaliteter fordelt over hele landet. Arten er hyppigst fundet i Region Sjælland (9 lokaliteter) og i Region Midtjylland (7 lokaliteter). *Hordeum murinum* er desuden fundet på to lokaliteter i Region Syddanmark, 1 lokalitet i Region Nordjylland og på 4 lokaliteter i Region Hovedstaden, heraf 3 på Bornholm. Bestandene blev vurderet som værende gode på 15 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Hordeum murinum*, da arten synes at klare sig godt.

Hordeum secalinum - engbyg

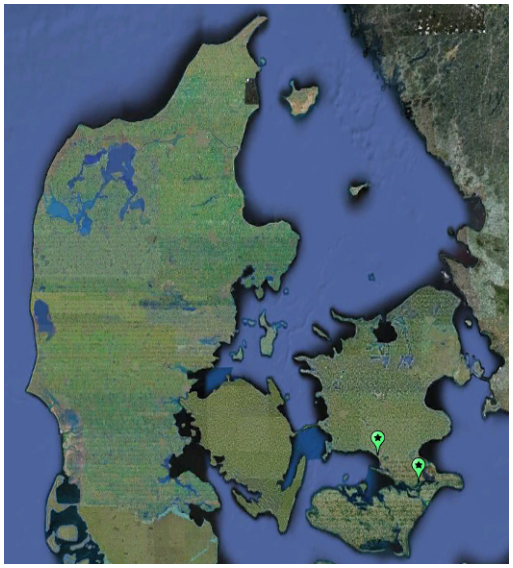
Flerårig. Stråene er 20-80 cm høje. Blomstrer i juni-august. Vokser på næringsrig, ret tør, humusrig, kun svagt saltholdig bund på højtliggende strandenge, strandoverdrev, på diger og enge i marskområder. Hjemmehørende. Forekommer hist og her ved kysterne i Syd-, Vest- og Østjylland, på Fyn, Sydsjælland, Lolland og Falster.

Hordeum secalinum (engbyg). Langebæk Skov (Vordingborg Kommune) den 7. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden har vi fundet *Hordeum secalinum* på lysåben eng ved Langebæk Skov (Vordingborg Kommune) og på Enø Overdrev (Næstved Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på begge lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Hordeum secalinum* (engbyg).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales, at der findes flere lokaliteter af med *Hordeum secalinum* dækkende en større del af artens forventede udbredelsesområde.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.

Lolium remotum - hørrajgræs

Enårig. Stråene er 25-80 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Frøene kan ikke overvintre under danske forhold. Tidligere udbredt i hørmarker. Vokser på tør bund på agerjord og ruderater. Indslæbt. Er ikke registreret i Danmark de senere år.

Lokaliteter

Lolium remotum er ikke fundet.

Anbefalinger/plejebehov

Lolium remotum er indslæbt og kan ikke overvintre under danske forhold. Det kan derfor ikke anbefales at prioritere denne art særlig højt.

Lolium temulentum - giftig rajgræs

Enårig. Stråene er 20-90 cm høje. Blomstrer i juni-juli. Frugten spredes ved vindslyngspredning. Vokser på tør bund på agerjord og ruderater. Tidligere udbredt især i byg- og havremarker. Indslæbt. Senest registreret i Danmark i 1979.

Lokaliteter

Lolium temulentum er ikke fundet.

Anbefalinger/plejebehov

Lolium temulentum er indslæbt og er ikke set siden 1979. Det kan ikke anbefales at prioritere denne art særlig højt.

Phleum arenarium - sandrottehale

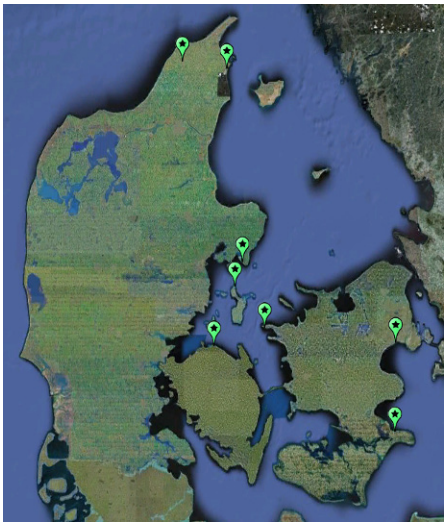
Enårig med 5-25 cm strå. Strå enlige, ofte grenet fra grunden. Blomstrer maj-juni. Vokser i grøn og hvid klit, sydvendte kalkskrænter og på sandet bund på tørskrænter, strandoverdrev og strandvolde. Hjemmehørende. Hist og her langs kysterne. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Phleum arenarium (sandrottehale). Issehoved strand (Samsø Kommune) den 4. juni 2009.

Lokaliteter

I projektperioden blev *Phleum arenarium* fundet på 8 lokaliteter. Lokaliteter af god kvalitet blev fundet i Region Nordjylland ved Hjørring Bjerg (Hjørring Kommune) og Bangsbo Strand (Frederikshavn Kommune), i Region Syddanmark ved Flyvesandet (Nordfyn Kommune), i Region Sjælland ved Klosterskovgaard (Vordingborg Kommune) og i Hovedstaden ved Ishøj Strandpark (Ishøj Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Phleum arenarium* (sandrottehale).

Anbefalinger/plejebehov

Der anbefales ingen særlige tiltag for *Phleum arenarium*, da den er fundet over et stort område, den er vurderet ikke truet og den vurderes af mindre betydning for udvikling af fremtidens kulturplanter. Eventuelt kan besigtigelse af bestande langs den jyske vestkyst overvejes.

Phleum phleoides - glat rottehale

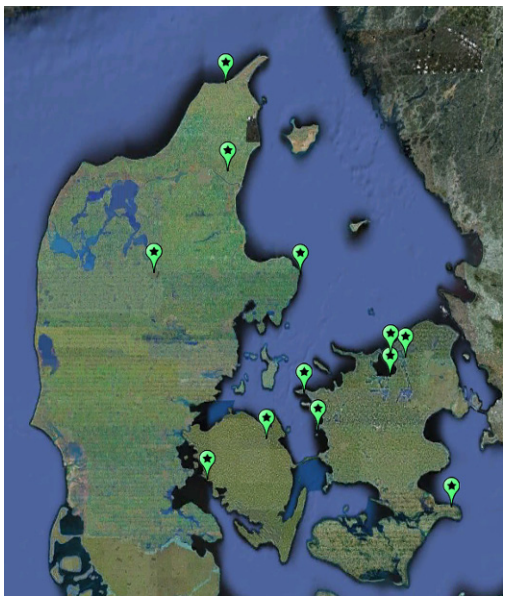
Flerårig. Strå 10-80 cm høje. Danner små grågrønne, noget tætte tuer med talrige bladskud. Blomstrer i juni-juli. Vokser på tørre, kalkholdige skrænter og overdrev, kystskrænter og strandoverdrev. Hjemmehørende. Hist og her på Sjælland, Nordfyn, og i et strøg fra Djursland over Himmerland til Thy og Hanherred. Desuden på Bornholm, Samsø, Fanø og Rømø. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Phleum phleoides (glat rottehale). Teglværkssøerne (Aalborg Kommune) den 14. juli 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Phleum phleoides* fundet ved Grimsdalen (Frederikssund Kommune), ved Klintebakke ved Lynæs Strand og Rundbakke (Halsnæs Kommune), på Reersø og Røsnæs (Kalundborg Kommune), på Sønderby Klint (Assens Kommune), ved Fornæs Fyr (Norddjurs Kommune), på Store Klintehøj (Viborg Kommune) og ved Teglværkssøen (Aalborg Kommune). Bestandene blev vurderet som værende gode på disse lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). *Phleum phleoides* er desuden fundet ved Brunshoved (Vordingborg Kommune), på Dalby Høj (Kerteminde Kommune) og Tversted Strand (Hjørring Kommune). Her blev bestandene vurderet som værende middel.

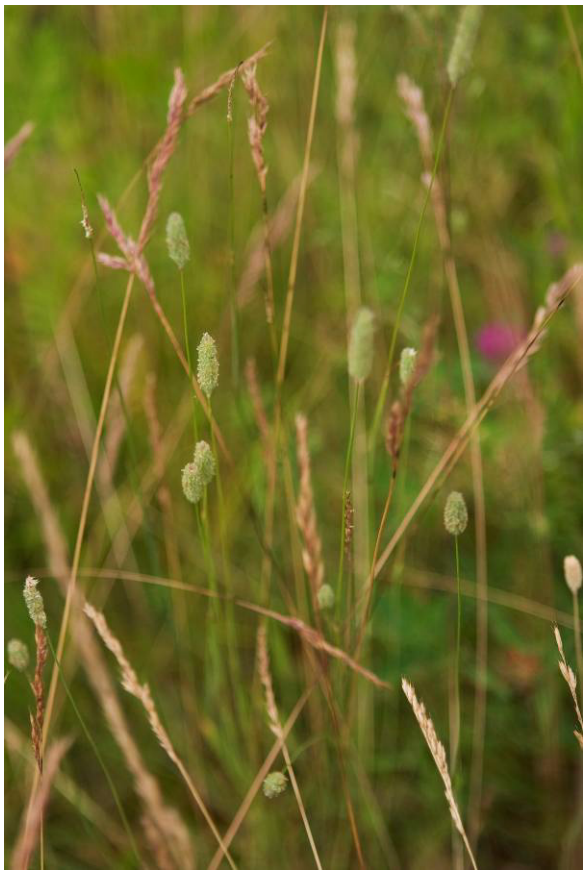
Besigtigede lokaliteter med *Phleum phleoides* (glat rottehale).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Phleum phleoides.*

Phleum pratense ssp. *serotinum* - knoldrottehale

Flerårig. Strå 10-50 cm høje. Blomstrer i juni-september. Vokser på tørre, ofte sydvendte, åbne skrænter, gerne med kalkholdigt sand eller ler. Hjemmehørende. Temmelig almindelig i den nordlige del af Jylland, så Samsø, Sjælland, Falster, Møn og Bornholm. Sjælden eller manglende i resten af Danmark.

Phleum pratense ssp. *serotinum* (knoldrottehale). Hadsten (Favrskov Kommune) den 8. juli 2010.

Lokaliteter

Phleum pratense ssp. *serotinum* er fundet på i alt 26 lokaliteter fordelt over hele landet. *Phleum pratense* ssp. *serotinum* blev hyppigst fundet i Region Syddanmark (10 lokaliteter, heraf 9 på Fyn). Arten er desuden fundet i Region Sjælland (6 lokaliteter), i Region Midtjylland (5 lokaliteter), Region Nordjylland (3 lokaliteter) og Region Hovedstaden (2 lokaliteter, begge på Bornholm). Bestandene blev vurderet som værende gode på 24 lokaliteter (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Anbefalinger/plejebehov

Der er ikke umiddelbart behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Phleum pratense* ssp. *serotinum*, da arten synes at klare sig godt.

Poa bulbosa - løgrapgræs

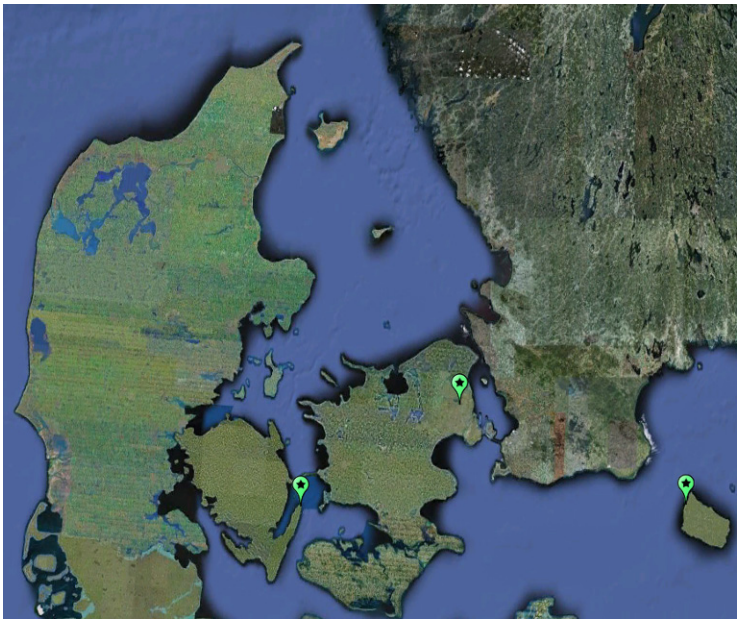
Flerårig. Strå 15-30 cm høje. Danner tætte grågrønne tuer uden udløbere. Bladskud udvikles efter blomstringen. Blomstrer i maj-juni. Vokser på tør klippebund og i klippeløkker samt på tørre overdrev. Findes også indslæbt på baneskrænter, kalkgrave, havnearealer og ved bebyggelse. Hjemmehørende på Bornholm. Indslæbt og naturaliseret i Østjylland på Fyn og Sjælland. Status: Arten er ikke truet, LC (http://redlist.dmu.dk).

Poa bulbosa (løgrapgræs). Jons Kapel (Bornholms Regionskommune) den 13. maj 2009.

Lokaliteter

Poa bulbosa blev fundet på tre lokaliteter, hvor bestanden ved Jons Kapel (Bornholms Regionskommune) blev vurderet god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010). Bestandene i Region Syddanmark (Hov Plantage, Langeland Kommune) og Region Hovedstaden (Sophienlund, Lyngby-Tårbæk Kommune) blev vurderet som dårlige.

Besigtigede lokaliteter med *Poa bulbosa* (løgrapgræs).

Anbefalinger/plejebehov

Det bør overvejes at finde flere lokaliteter af *Poa bulbosa.*
Indsamling af frø til indlejring i NordGen bør overvejes.

Poa chaixii - sudetisk rapgræs

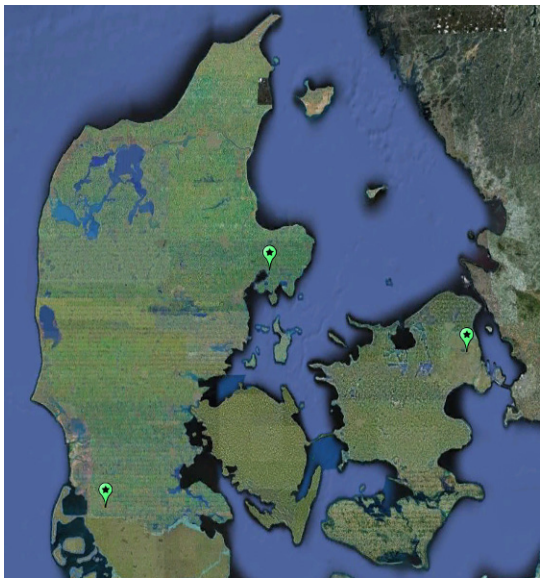
Flerårig. Stråene er 50-120 cm høje. Danner tætte tuer via korte underjordiske udløbere. Blomstrer juni-juli. Vokser i parker og bøgeskove. Indført. Sjælden i Østjylland og på Øerne.

Poa chaixii (sudetisk rapgræs). Ringelmose Skov (Syddjurs Kommune) den 18. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er gode bestande (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) af *Poa chaxii* fundet i Schakenborg park (Tønder Kommune) og Ringelmose Skov (Syddjurs Kommune). Endvidere er en bestand vurderet som værende middel i Spurveskjulskoven (Lyngby-Tårbæk Kommune).

Besigtigede lokaliteter med *Poa chaixii* (sudetisk rapgræs).

Anbefalinger/plejebehov

Det kunne anbefales at undersøge flere lokaliteter af *Poa chaxii*.
Der er ellers ikke umiddelbare behov for specielle anbefalinger og plejebehov for *Poa chaxii* da den er indført, og ikke har etableret sig i væsentlig grad i den danske natur.

Poa palustris - stortoppet rapgræs

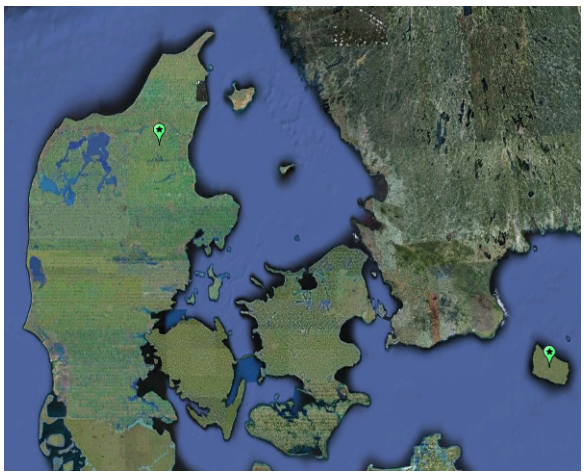
Få-årig. Stråene er 20-150 cm høje. Danner løse tuer vha. nedliggende rodslående skud. Blomstrer juli-august. Vokser på fugtige græsmarker og ruderater. Forholdsvis sjælden men formodes at være i fremgang. Østjylland og Øerne, hyppigst på Sjælland.

Poa palustris (stortoppet rapgræs). Christianshøj (Bornholms Regionskommune) den 20. juni 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Poa palustris* fundet på to lokaliteter. Bestanden på Christianshøj (Bornholms Regionskommune), blev vurderet som værende god, mens bestanden i Ellidshøj Kalkgrav (Aalborg Kommune) blev vurderet som værende middel (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Poa palustris* (stortoppet rapgræs)

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at finde flere lokaliteter med *Poa palustris*. Indsamling af frø til indlejring i NordGen bør overvejes.

Poa remota - kæmperapgræs

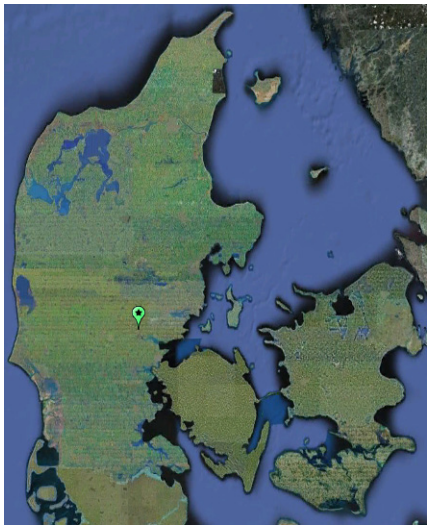
Flerårig. Stråene kan være mellem 50-200 cm høje. Blomstrer i juli-august. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. De overjordiske skud kan slå rod og løsrevne stykker af jordstænglen kan spredes med vandet. Vokser i kildevæld og skovsumpe på basisk og næringsrig bund. Hjemmehørende, men meget sjælden. Status: Arten er næsten truet, NT (http://redlist.dmu.dk).

Poa remota (kæmperapgræs). Grejsdalen (Vejle Kommune) den 18. august 2010.

Lokaliteter

I projektperioden er *Poa remota* fundet i Grejsdalen (Vejle Kommune). Bestanden blev vurderet som værende god (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter for *Poa remota* (kæmperapgræs).

Anbefalinger/plejebehov

Det anbefales at finde flere lokaliteter af *Poa remota*.
Indsamling af frø og indlejring i NordGen bør overvejes.
Derudover bør in situ bevaring i naturen ved plejetiltag, fredninger eller anden sikring overvejes.

Poa supina - lav rapgræs

Flerårig. Stråene er 5-15 (30 cm) høje. Kan danne store måtter via rodslående overjordiske og underjordiske udløbere. Blomstrer maj-juni. Frugterne spredes ved vindslyngspredning. Vokser ved skovveje, skovlysninger og klippeløkke. Arten vurderes som kritisk truet, CR (htttp://redlist.dmu.dk). Kun kendt fra Bornholm.

Poa supina (lav rapgræs). Lilleborg (Bornholms Regionskommune) den 19. juni 2010.

Lokaliteter

Der blev fundet to bestande som blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010) i Almindingen (Bornholms Regionskommune).

Besigtigede lokaliteter med *Poa supina* (lav rapgræs).

Anbefalinger/plejebehov

Poa supina anses ikke for at være af væsentlig værdi i fremtidens udvikling af kulturplanter.
Da arten er kritisk truet bør den imidlertid overvåges, og indsamling af frø til indlejring i NordGen bør overvejes.

Setaria viridis - grøn skærmaks

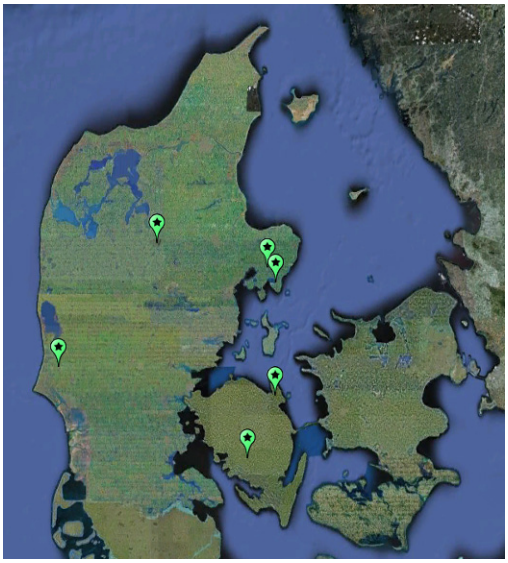
Enårig. Strå enlige eller grenet ved bunden. Strå 10-100 cm høje. Blomstring juni-oktober. Indslæbt med korn, græs, kløver og fuglefrø. Stedvis naturaliseret. Hist og her i det meste af Danmark.

Setaria viridis (grøn skærm-aks). Feldballe (Syddjurs Kommune) den 21. juli 2010.

Lokaliteter

Setaria viridis er fundet i Region Midtjylland ved Feldballe og Ebeltoft (Syddjurs Kommune) og i Region Syddanmark ved Henne St. By (Varde Kommune), Korinth (Faaborg-Midtfyn Kommune) og ved Bogensø (Kerteminde Kommune). Alle bestande, undtagen den ved Bogensø, blev vurderet som værende gode (Access Database 'Vilde Slægtninge', 2010).

Besigtigede lokaliteter med *Setaria viridis* (grøn skærmaks).

Anbefalinger/plejebehov

Der anbefales ingen særlige tiltag for *Setaria viridis*, da arten er indslæbt, og en tilpasning til det danske klima ikke kan forventes.

Trisetum flavescens – almindelig guldhavre

Flerårig med 20-80 cm spinkle strå. Danner løse tuer med både vegetative og generative skud. Danner korte overjordiske og underjordiske udløbere. Blomstrer juni-juli. Frugter spredes med vindslyngspredning. Vokser på tør, næringsrig jordbund i parker, på jernbaneskrænter, vejkanter, ruderater og græsmarker. Indslæbt med græsfrø og kendt fra det meste af Danmark, men temmelig sjælden forvildet og naturaliseret.

Lokaliteter

Trisetum flavescens er ikke fundet.

Anbefalinger/plejebehov

På trods af artens sjældne forekomst vurderes det ikke nødvendigt med særlige tiltag, da dens betydning for fremtidens kulturplanter anses for lille.

Referencer

Access database 'Vilde slægtninge', 2010.

Fauerholdt N. & Hinke H, 2006. Hold øje med Strand-Gulerod. URT 5 (30), 24-25.

Fredriksen S, Rasmussen FN & Seberg O, 2006. Dansk Flora.

Hansen K, 1996. Dansk feltflora.

Jensen M, & Kristiansen K, 2011. Danske blåbær, udvikling og aktivering af danske genressourcer. Statusrapport for demonstrationsprojekt om bæredygtig udnyttelse af plantegenetiske ressourcer for jordbrug og fødevarer, 8 sider.

Mikkelsen TR, Jørgensen RB, 1997. Kulturplanternes mulige krydsningspartnere i Danmark. Danske dyrkede planters hybridisering med den vilde flora. Skov- og Naturstyrelsen og Forskningscenter Risø.

Schou JC, Wind P & Lægaard S, 2009. Danmarks Græsser.

Stoltze M & Pihl S, 1998. Gulliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen. 48 sider

Søgaard B., Wind P. & Holm T. E, 2005. Overvågning af karplanter (ansvarsarter)-teknisk anvisning til ekstensiv overvågning/kortlægning. 13 sider.

Wind, P. 2010. Mundtlig kommunikation.

Aarhus Universitet & Ministeriet for fødevarer, Landbrug og Fiskeri, 2007. Jordbrugets plantegenetiske ressourcer i Danmark. Status og bevaring.

Anvendte hjemmesider

dn.dk/Files//Filer/Wilhjelm/Cowi_Alleoed.ppt#378,1, Strategi for biodiversitet i Allerød Kommune Ulla Rose Andersen Jan Fischer Rasmussen

redlist.dmu.dk

www.blomsterkbh.dk/index.html

www.blst.dk/NATUREN/Natura_2000_planer/Natura_2000_planer.htm

www.blst.dk/NATUREN/Overvaagning_af_vand_og_natur/DEVANO/

www.blst.dk/NATUREN/Overvaagning_af_vand_og_natur/NOVANA/

www.blst.dk/NATUREN/Overvaagning_af_vand_og_natur/Roedliste/

www.dn.dk/Default.aspx?ID=22006

www.fugleognatur.dk

www.lillevildmosen.dk/kortOmNaturen

www.miljoeportal.dk/Arealinformation/

www.naturdata.dk

www.skovognatur.dk

www2.blst.dk/download/overvaagning/program2_arter_natur.pdf

Anvendt software

Google Earth Pro

Stikordsregister til mandatarterne

Agrostemma githago • 27
Agrostis canina • 114
Allium carinatum • 107
Allium schoenoprasum • 108
Allium ursinum • 109
Allium vineale • 110
Alopecurus aequalis • 115
Alopecurus arundinaceus • 116
Althaea officinalis • 77
Apium graveolens • 91
Asparagus officinalis • 112
Asparges - almindelig • 112
Barbarea stricta • 65
Barbarea vulgaris spp. *vulgaris* • 66
Bede - strand- • 29
Berteroa incana • 67
Beta vulgaris ssp. *maritima* • 29
Blåbær - almindelig • 79
Brachypodium pinnatum • 117
Brassica rapa ssp. *campestris* • 68
Brombær • 63
Bromopsis benekenii • 118
Bromopsis erectus • 119
Bromopsis inermis • 120
Bromopsis ramosa • 121
Bromus arvensis • 122
Bromus commutatus • 123
Bromus racemosus • 124
Bromus secalinus • 125
Bunke - fin • 127
Byg - egernhale- • 134
- eng- • 136
- gold • 135
Camelina microcarpa • 69
Camelina sativa • 70
Cardamine impatiens • 71
Cardaminopsis arenosa • 72
Carum carvi • 92
Cichorium intybus var. *intybus* • 97
cikorie - almindelig • 97
Crambe maritima • 73
Dactylis glomerata ssp. *lobata* • 126
Daucus carota ssp. *gummifer* • 93
Deschampsia setacea • 127
Dodder - småskulpet • 69
- sæd- • 70
Elytrigia aetherica • 128
Euphorbia cyparissias • 50
Festuca altissima • 129
Festuca arundinacea • 130
Festuca brevipila • 131
Festuca heterophylla • 132
Fragaria vesca • 56
Fragaria viridis • 57
Guldhavre - almindelig • 148
Gulerod - strand- • 93
Havtorn – almindelig • 54
Hejre - ager- • 122
- eng- • 124
- mangeblomstret • 123
- opret • 119
- rug- • 125
- stakløs • 120
- sildig skov- • 121
- tidlig skov- • 118
Hippophaë rhamnoides • 54
Hordelymus europaeus • 133
Hordeum jubatum • 134
Hordeum murinum • 135
Hordeum secalinum • 136
Humle - almindelig • 52
Humulus lupulus • 52
Hundegræs - skov • 126
Hvene - hunde • 114
Hyld - sommer- • 103
Hæg - almindelig • 59
Hør - almindelig • 48
Jordbær - bakke- • 57
- skov- • 56
Kamille - vellugtende • 100
Kantbælg - almindelig • 38
Kiddike • 75

Kirsebær - sur • 58
klinte - almindelig • 27
Kløver - spæd- • 39
Kløvplade - almindelig • 67
Kommen • 92
Kulsukker - læge- • 85
Kvik - stiv • 128
Kællingetand - sump • 36
kål - ager • 68
Lactuca serriola • 98
Lactuca tatarica • 99
Ligusticum scoticum • 94
Linum usitatissimum • 48
Lithospermum officinale • 84
Lolium remotum • 137
Lolium temulentum • 138
Lostilk - skotsk • 94
Lotus pedunculatus ssp. *pedunculatus* • 36
Lunaria rediviva • 74
Løg - almindelig sand- • 110
- kølet • 107
- pur- • 108
- rams- • 109
Matricaria recutita • 100
Medicago sativa ssp. *falcata* • 37
merian - almindelig • 87
mosebølle - almindelig • 81
Multebær • 62
Myrica gale • 46
Måneskulpe – vedvarende • 74
Origanum vulgare • 87
Phleum arenarium • 139
Phleum phleoides • 140
Phleum pratense ssp *serotinum* • 141
Pimpinella major • 95
Pimpinelle - stor • 95
Poa bulbosa • 142
Poa chaixii • 143
Poa palustris • 144
Poa remota • 145
Poa supina • 146
Pors - mose- • 46
Prunus cerasus ssp. *acida* • 58
Prunus padus • 59
Prunus spinosa • 60
Rajgræs - giftig • 138
- hør- • 137
Rapgræs - kæmpe- • 145
- lav • 146
- løg- • 142
- stortoppet • 144
- sudetisk • 143
Raphanus raphanistrum • 75
Ribes nigrum • 31
Ribes rubrum • 32
Ribes spicatum • 33
Ribes uva-crispa • 34
Ribs - have- • 32
Ribs - vild • 33
Rosa canina • 61
Rose - hunde • 61
Rottehale - glat • 140
- knold- • 141
- sand- • 139
Rubus chamaemorus • 62
Rubus fruticosus • 63
Rævehale - gul • 115
- sort • 116
Skovbyg • 133
Salat - strand- • 99
- tornet • 98
Salvia pratensis • 88
Salvie - eng- • 88
Sambucus ebulus • 103
sandkarse - almindelig • 72
Scorzonera humilis • 101
Selleri - vild • 91
Setaria viridis • 147
Skorzoner - lav • 101
Skærmaks - grøn • 147
Slåen • 60
Sneglebælg - segl- • 37
Solbær • 31
Springklap - kronløs • 71
Stenfrø - læge- • 84
Stikkelsbær • 34
Stilkaks - bakke- • 117
Stokrose - læge - • 77
Strandkål • 73
Svingel - bakke- • 131

- forskelligbladet • 132
- skov- • 129
- strand- • 130
Symphytum officinale • 85
Tetragonolobus maritimus • 38
Thymus serpyllum • 89
Timian – smalbladet • 89
Tranebær – almindelig • 80
Trifolium micranthum • 39
Trisetum flavescens • 148
Tyttebær • 82
Vaccinium myrtillus • 79
Vaccinium oxycoccos • 80
Vaccinium uliginosum • 81
Vaccinium vitis-idaea • 82
Valerianella dentata • 105
Vicia dumetorum • 40
Vicia orobus • 41
Vicia sativa ssp. *sativa* • 42
Vicia sylvatica • 43
Vicia tenuifolia • 44
Vikke - foder- • 42
- krat- • 40
- langklaset • 44
- lyng- • 41
- skov- • 43
Vinterkarse - almindelig • 66
- rank • 65
Vortemælk - cypres • 50
Vårsalat - tandbægret • 105